STRIPSCHRIFT

nr. 57-58 verschijnt tweemaandelijks *prijs 3,75/65bfr.*

MARTEN TOONDER

RICHARD CORBEN

VICTOR HUBINON

BUCK DANNY

DAAN JIPPES

cop. toonder

De krachtigste verwensing die ooit in het stripverhaal werd gelanceerd, is er natùùùùrlijk één aan het adres van de onverbeterlijke Guust Flater, bij het verschijnen van zijn nieuwste album R3. Het is een herdruk van de veelgevraagde Flater-albums klein formaat nrs 1 en 5, die reeds jaren lang totaal uitverkocht waren.

Zopas verschenen bij de uitgeverij Dupuis, Guust's album R3 :

FLAGRANTE FLAPPENDE FLATERS

65 F - 4,95 gulden — Verkrijgbaar in elke boekhandel

Guust Flater bedrijft iedere week flappende flaters in het weekblad ROBBEDOES.

september/oktober 1973

STRIPSCHRIFT

Uitgegeven door NV VGI voor

HET STRIPSCHAP

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Redaktie: Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Martin Lodewijk, Henk Siebels, Martin Wassington.

De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh, 070-908780 tst.16.

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Martin Wassington. Kinkerstraat 59''', Amsterdam t.a.v. Kees de Bree.

Vormgeving: Peter de Raaf.

Aan dit nummer werkten mee: Waldo van Dreven, Reinolt Duerings, Ger de Knegt, Cor Laurens, Peter de Raaf.

Stripschrift is verkrijgbaar:

- via een abonnement à ƒ 20,80 (jan.t/m dec.) incl.btw; giro 226312 t.n.v. Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh.
- via een lidmaatschap/abonnement à ƒ 27,16 (jan. t/m dec.) incl.btw; giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.
- in de losse verkoop à ƒ 3,75.

distributeur pour la France: Falatoff.

This issue contains several pages dedicated to Buck Danny, and his creator Victor Hubinon, herewith we reprint a very old gag-comic by Hubinon, published before in 'Robbedoes Junior'. There is also an article about Richard Corben (Gore) and a reprint of one of his stories from the magazine Slow Death (5). The early work of Marten Toonder, most famous because of his creation 'Tom Puss', is discussed and described in an article by Cor Laurens, who also interviewed Toonder on this subject and completed this item with an interview with one of the ex-Toonder-cooperators, René Zwartjes.

Dans ce numéro vous trouverez e.a. un article sur Buck Danny et Victor Hubinon et une réédition d'un très vieux gag de Hubinon (déjà paru dans Spirou-Junior). Il y a aussi un article sur Richard Corben (Gore) et une réédition d'une de ces histoires. Les débuts de Marten Toonder (connu de 'Tom Poes') ont été le sujet d'un article par Cor Laurens. Il a aussi réalisé un interview avec Toonder et avec un des anciens collaborateurs de Toonder, René Zwartjes.

INHOUD

4 Onder het motto 'ferme jongens, stoere knapen' laat het uitstekend samenwerkende duo, Victor Hubinon en Jean Michel Charlier, nu al 37 albums lang Buck Danny en zijn kameraden de meest boeiende avonturen beleven. Avonturen die met des te meer plezier door de vele Buck Danny-fans gelezen worden, omdat ze veelal gebaseerd zijn op een in werkelijkheid gebeurde situatie.
Behalve dat Buck Danny in die 37 albums heel wat beleefd heeft is er in de loop der jaren ook wat veranderd. Waldo van Dreven bespreekt het verloop van de 37 albums.
Reinolt Duerings toog naar Luik om Victor Hubinon allerlei brandende vraagjes te stellen over zijn oeuvre en zijn manier van werken.
Bij een uitgebreide bespreking van een onderwerp hoort een uitgebreide bibliografie. Hans en Franny Matla deden hiervoor het monnikenwerk.

17 Bestuursmededelingen

18 Naast alle aandacht die Tom Poes en Heer Bommel tot zich trekken en overigens ook duidelijk verdienen, raakt het andere werk van Marten Toonder een beetje in 't slop; we doelen nu natuurlijk niet op strips als Kappie, Koning Hollewijn en Panda, want ook deze genieten een wijde bekendheid, maar het werk wat Toonder vroeger deed zo rondom de Tweede Wereldoorlog. Cor Laurens zocht het voor u uit en stelde, toen Marten Toonder ter gelegenheid van de presentatie van het reuze-Bommelboek even in Nederland was, hem over dit onderwerp nog wat vragen.
Ter aanvulling sprak Cor Laurens met een oud-Toonder medewerker, die tegenwoordig les geeft aan de akademie voor Beeldende Vorming in Amersfoort, René Zwartjes.

31 Ruiladvertenties voor de verzamelaars.
Omdat veel uniek stripmateriaal nog niet volop in Nederland te krijgen is en men dit toch graag in bezit wil hebben,werden er enkele richtlijnen en wenken opgesteld voor het bestellen van boeken, tijdschriften en abonnementen in het buitenland.

32 Richard Corben (Gore), Amerikaans tekenaar, weet de meest gruwelijke gruwelijkheden wondermooi op papier te zetten. Een voorbeeld daarvan vindt u in dit nummer, waarin wij een 8-pagina verhaal van Corben uit Slow Death nr. 5 herdrukken. Het begeleidende artikel over Corben is van Peter de Raaf.

45 Korte boekbesprekingen door Kees de Bree.

46 Nieuws en wetenswaardigheden, opgetekend door Kees de Bree, Martin Wassington en Waldo van Dreven.

51 Tot de Pep-generatie, waarvan wij de tekenaars in de loop der Stripschriftnummers allemaal hopen te bespreken, behoort ook Daan Jippes, die met z'n Bernard Voorzichtig plotseling maar pijlsnel op kwam zetten.
Gedurende de loop van het Bernard Voorzichtig verhaal heeft Daan heel wat stripliefhebbers aan zich verbonden; des te harder komt het aan, wanneer we nu horen dat Daan Jippes met Bernard stopt. Aan Rob van Eijck vertelt Daan o.a. het waarom hiervan.
Speciaal voor Stripschrift verzorgde Daan de achterpagina.

OLD SOLDIERS NEVER DIE

door Waldo van Dreven

Met tot nu toe 37 in albumvorm verschenen avonturen vormt de Buck Danny-reeks wel het vlaggeschip van uitgeverij Dupuis, zeker wanneer men hierbij nog eens in aanmerking neemt, dat deze verhalen zijn uitgekomen in een periode, die meer dan een kwart eeuw wereldgeschiedenis omvat.
In al die, voor Danny en zijn geestelijke opperbevelhebbers (Vic Hubinon en J.M. Charlier) zo veelbewogen,jaren , heeft dit luchtmachtepos zich een weg gezocht in het kalme, onverzettelijke tempo, dat ook eigen is aan de soliede oorlogsbodems waarop de helden van het verhaal zich over de globe plegen te spoeden. Buck Danny is nooit een strip geweest, die rages à la Asterix of de Smurfen wist te veroorzaken, maar aan de andere kant heeft het publiek hem ook nimmer en masse laten zakken. Zelfs het modieuze anti-militarisme en -Amerikanisme van onze tijd, dat heel wat houwdegens uit de comic-wereld op een terugval in populariteit is komen te staan, heeft deze US Navy-piloot betrekkelijk ongemoeid gelaten. Zo er al verzamelaars zijn, die hun deeltjes daadwerkelijk inruilden voor minder 'rechtse' lektuur, dan zijn die toch kennelijk stilletjes afgelost door een nieuwe garde lezers, want Buck is still going strong; voor Kerstmis komt het 38e album in de winkel.

IN EN IN GENTLEMAN

Deze gestage, enigszins saaie voortgang vindt men eigenlijk ook terug in het karakter van de piloot zelve, die, ongeacht wat hem allemaal overkomt (en dat is in de loop van duizenden prentjes natuurlijk nogal het een en ander) altijd beheerst en bedachtzaam blijft. Neersuizende straaljagers, schietende gangsters, gifslangen, haaien of hevig granaatvuur- al deze oneffenheden inspireren Danny zelden tot meer reakties dan een krachtig gemompeld 'DEKSELS!' En even beheerst weet hij ook tegenover de meest vuige opponenten altijd een waardig decorum te bewaren. Zo wordt hij in deel 2 bijv. benaderd door een met een mes gewapende Japanner, die, terwijl hij naar Buck's rubberbootje toezwemt, de volgende tekst uitstoot: 'Bij de geesten van mijn voorvaderen, dat is die gemene Amerikaan! Ik vermoord hem als een hond en offer zijn zielloos lichaam aan de goden der zee'. Nadat de Oosterling in dit voornemen gestuit is door een passerende haai, dewelke hem resoluut uit het scenario hapt, vinden wij Buck Danny onmiddelijk bereid tot de vergevingsgezinde strofe:'Arme kerel! Wat een vreselijke dood!'.
En helemáál hartveroverend is hij een deeltje of 15 later, wanneer zijn aartsvijandin Lady X hem op de hoogte stelt van haar intentie hem zonder parachute uit een vliegtuig te werpen. Buck typeert dit met een wat vaderlijke glimlach op rake wijze als: 'Een

...ZICH ALTIJD WEET TE BEHEERSEN...
DAT DURF JE NIET! IK MAAK ME KWAAD, HOOR! IK MAAK ME KWAAD, HOOR!
AH, NEE TOCH! WAT DACHT JE HIERVAN EN HIERVAN? EN HIERVAN?
POK POK POK POK POK POK

opmerkelijke sportprestatie!..''
Toch schiet hij soms wel degelijk uit zijn slof en dat is dan met name wanneer men hem poogt om te kopen of wanneer zijn ondergeschikten zijn bedachtzaamheid uitleggen als een beginnende aftandsheid. Want dat kan Buck nou net effe NIET hebben en op zulke momenten slaat hij er weleens op los, na het slachtoffer eerst gemeld te hebben dat deze zijn (Buck's) strepen tijdelijk mag vergeten. Vermoedelijk kan men zich uit deze schetsen al wel een beeld vormen van de komponenten waaruit Danny is opgetrokken.
Inderdaad: moed, wilskracht, vurige trouw aan de Stars & Stripes en zijn vrienden (in die volgorde), een fikse dosis rechtvaardigheidsgevoel, een smetteloos uniform, een krachtige handdruk en dito kin benevens een paar eerlijke ogen. Wanneer men dit alles optelt en het tot slot bekroont met een olijk, kanariegeel kapsel, dat nek en oren vrijlaat, dan zeg ik: 'Krêkda's onze Buck'.

IN DEN BEGINNE

En het is deze begenadigde luchtakrobaat, die vanaf 1947 zijn plaats gaat innemen onder de stripverhalen van Europa.
De eerste 2 avonturen (de Jappen vallen aan en De geheimen van Midway) vormen een opzichzelf staande periode, die zich met name van de rest onderscheidt door het feit dat Buck hier nog alleen opereert;de opkomst van Tuckson en Tumbler, met wie hij een onafscheidelijk trio zal gaan vormen, grijpt pas in deel 3 plaats.
Buiten dit kenmerken de beide openingsavonturen zich ook omdat hierin de reeks zich nog geheel moet gaan vormen. Al in de eerste tien pagina's van het epos vinden enkele koerswijzigingen plaats. De belangrijkste is dat Victor Hubinon en Charlier het heft in handen nemen; in de eerste 21 pagina's was het scenario nl. het werk van Georges Troisfontaines, de ontdekker van het voornoemde duo. Ook het uiterlijk van Buck zelf heeft zijn definitieve trekken nog niet gevonden. In dit eerste verhaal is zijn kin nog wat ronder, er zitten meer golven in zijn haar en de adelaarsblik, die later onder het luchtvarende volkje zo'n vermaardheid zal krijgen, ontbreekt nog. Alles bijeen lijkt hij eigenlijk meer op een detaillist in kantoorbenodigdheden dan op een ijzervreter.
Een ander opmerkelijk bewijs voor het feit dat de producenten nog niet precies wisten wat ze wilden, is van grammatikale aard;de eerste 10 pagina's van het avontuur zijn voorzien van teksten in de eerste persoon enkelvoud. een vorm, die voor strips erg onhandig is en die dan ook snel gewijzigd wordt.
Dit alles, gevoegd bij de machinale belettering en de aanvankelijk erg naïeve tekenstijl, maken De Jappen vallen aan voor een groot gedeelte tot een duidelijk afwijkend album in de reeks. Andere, wel bekende, elementen zijn echter al direkt aanwezig. De vliegtuigen (die in de Danny-strips een rol vervullen die ver uitstijgt boven die van rekwisiet), bereiken qua tekentechniek veel eerder hun volgroeide vorm dan de hen besturende mensen. Al na enkele platen zijn de gevechtsscenes geheel op peil, hoewel het in de eerste fase (t/m album 6) nog niet Hubinon doch Charlier is, die de vliegtuigen en de schepen voor zijn rekening neemt. Tevens introduceert Hubinon de roemruchte voetnoten die ook zo onverbrekelijk bij deze serie zijn gaan horen: van tekst voorziene plaatjes, waarin hij uitleg verstrekt over genoemde vliegtuigtypen, onderscheidingstekens, wapens, schepen etc. In die eerste delen is dit alles ekstra uitbundig vertegenwoordigd; men presenteert hierin zelfs paginavullende kaarten met gevechtsoverzichten.

IN DE WW

Bij de aanvang van zijn karrière loopt Buck Danny wat moedeloos met zijn verse ingenieursdiploma te zwaaien, want ook toen al (1941) verkeerde menig beginnend akademikus in kommervolle om-

standigheden. Tenslotte kan hij aan de slag komen op een scheepswerf te Pearl Harbor, waar hij op 7 december tot zijn genoegen de Pacific-oorlog binnentuimelt; als kapitein op een vliegkampschip trekt hij het zeegat uit. Al onmiddelijk ondergaat hij de beslommeringen die symptomatisch zullen blijken voor zijn hele leven:
hij dondert omlaag in brandende vliegtuigen, lijdt schipbreuk, honger en dorst, hij dobbert op zee rond tussen vraatzuchtige roofvissen (en als hij dan eindelijk ergens aanspoelt komt het direkt tot handgemeen met kannibalen en andere ethnische minderheden) en bovenal zijn er natuurlijk de mitrailleurs van de Japanners, die hun laaghartige moordplannen vaak kracht bijzetten met de typisch Zuidoost Aziatische zegswijze: 'Ik stuur je ad patres, verdoemde Yankee'.
Over de weergave van deze Japanners hebben zich nogal wat beschouwers opgewonden. Inderdaad worden er soms uitdrukkingen gebezigd, die men racistisch zou kunnen noemen. Zie bijvoorbeeld de gniffelende boordschutter op pagina 16, die uitkraait: 'Hier geelbekje, pak vast!'. Ook de visuele voorstelling is subjektief. Terwijl de Amerikaanse krijgers allen uitgerust zijn met een wilskrachtige kin, is dit onderdeel bij de Jappen enkele centimeters vergroot, hetgeen, samen met de enorme tanden, een aapachtig effekt geeft. Tja, da's waar. Maar men begaat natuurlijk een denkfout wanneer men deze facetten gaat bezien vanuit de wereld anno 1973. Charlier en Hubinon maakten dit werk in 1947 en ze rapporteerden toen over een OORLOG, een periode dus, waarin begrijpelijkerwijs alle middelen geheiligd zijn om uitdrukking te geven

aan de haat voor de vijand (of om deze op te wekken). Als zodanig is dit 'racisme' alleen maar realisme. Vergelijk bijv. de tophit uit de oorlogsjaren, die tot titel had 'When the sons of the Cohens and the Kelly's meet the Yellowbellies, they're gonna beat them red, white and blue'). Het meten van oude strips met de maatstaven van nu is eigenlijk hetzelfde als de Middeleeuwers betichten van bedrog omdat ze beweerden dat de aarde plat was.

IN DE BOSJES

Doch terug naar onze Buck, die in het 2de verhaal in krijgsgevangenschap belandt en aldaar de agente Susan Holmes ontmoet, die bij het bedrijven van spionagewerk ook in handen van de vijand is gevallen. Dit is een interessante episode, die wij danook nader zullen bezien. Zoals dat bij de meeste striphelden het geval is, heeft het liefdeleven van onze held nl. in brede geledingen van ons volk aanleiding gegeven tot bezorgdheid. Nergens in al die albums tref je Buck in ander vrouwelijk gezelschap aan, dan dat van perfide sabotrices, die het meer op zijn nek dan op zijn sexappeal hebben voorzien. Ook de spaarzame verlofsperioden, (dewelke zich buiten onze waarneming voltrekken) vestigen niet de indruk dat Danny deze vult met 'sierlijk de bink steken', gelijk Carmiggelt dat uitdrukt. Meestal gaat hij volgens zijn eigen zeggen 'naar moeder' om krachten op te doen voor de volgende opdracht.
Neen -voor zover bekend is Miss Holmes de enige tedere uitzondering op zijn strikt celibataire levenswandel. Met haar ondergaat hij tijdens hun lange gezamelijke vlucht door het oerwoud een lange reeks doodsgevaren en het is zonneklaar dat Susan steeds meer schik begint te krijgen aan haar partner. Niettemin moeten we ons er beslist niet teveel van voorstellen want bladzijde 29 meldt dat Buck en Susan (die dan rondrijden in een buitgemaakte pantserwagen), uitsluitend stilhouden teneinde 'wat fruit of rauwe wortels te eten', hetgeen, ontdaan van de Freudiaanse symboliek, een weinig hitsige bezigheid lijkt. En ook in een veel later stadium zijn ze nog niet veel opgeschoten, getuige de volgende zomeravonddialoog voor Buck's slaapvertrek:

Buck: 'Ik ga nu slapen, morgen wordt het een harde dag'. En Susan: 'Ik zal morgenvroeg afscheid komen nemen. Goede nacht!'.
Zo ziet het ernaar uit dat ook deze krachtfiguur de zegswijze "lonely are the brave' bevestigt. En laten we wel wezen: wie zou hem nu eigenlijk willen zien als een fluisterende minnaar of een getemde echtgenoot?

Texas ahead: Sonny Tuckson

In het derde deel komen dan, zoals gezegd, Sonny Tuckson en Jerry Tumbler de strijdkrachten versterken. Ze zullen nooit meer van Buck's zijde wijken.
Sonny, het beflap-oorde, roodharige lefgozertje met zijn hart-van-goud (wat dacht je?), krijgt in de strip de Haddock/Lambiek/Kwabbernoot-funktie toebedeeld. In alle nu volgende delen is het Sonny met zijn roomtaarten en verfpotten, zijn kamikaze-motorfietsen en zijn buitennissige verloofdes, die het humorelement voor zijn rekening neemt. Bovendien redt hij de scenarist uit situaties waarin een minder strak begrensd karakter dan dat van Danny nodig is voor de voortgang van de intrige (zoals wanneer een vermiste makker slechts middels insubordinatie opgespoord kan worden). Tumbler (die nooit bij zijn voornaam genoemd wordt) is veel vager. Met uitzondering van zijn zwarte haarkleur lijkt hij veel op Danny. Hij staat even bedaard tegenover Tuckson's slapsticks, hij zegt weinig en loopt maar zo'n beetje kettingrokend in de avonturen rond zonder een direkte funktie binnen het trio; waarschijnlijk is hij alleen bij de anderen ingedeeld omdat een trio in intrigetechnisch opzicht vele handige voordelen biedt. Vergelijk bijvoorbeeld de avonturenboeken met Bob Evers, Jan Prins en Arie Roos.
Overigens zeulen de nieuwe aanwinsten in hun inborsten natuurlijk dezelfde nobele krachten rond als hun leider en ze staan altijd en overal klaar om weduwen en wezen te redden of - wanneer Uncle Sam zulks gebiedt- ze te máken.

En deze oppassende levenswijze werpt wel degelijk vrucht af, want ze worden nooit ouder. Hoewel dit een bijzonderheid is, die in de wereld van de stripfiguren eerder regel dan uitzondering is, valt het in dit geval nadrukkelijk op omdat de hen omringende situaties WEL een uiterst autenthieke veroudering vertonen.
Hubinon signaleert niet alleen de evolutie van de (tot in het kleinste klinknageltje gedetailleerde) vliegtuigtypen maar evenzeer de wijzigingen in de politieke en strategische verhoudingen in de wereld; dit is juist een van de facetten, die de reeks waardevol maken.
Vanaf de formatie van het trio wordt de Danny-odyssee veel statischer. Duidelijk te scheiden periodes zijn er eigenlijk niet meer in te onderkennen en er begint zich een aantal vaste scenario-thema's af te tekenen. Ook in het akkurate tekenwerk vallen weinig variaties te signaleren. Hubinon is en blijft de 100% vakman, die weinig behoefte lijkt te hebben aan artistieke eksperimenten. In zijn laatste albums heeft hij zijn platen hier en daar wat vergroot (zodat de vliegscenes op weldadige wijze aan wijdsheid en diepte winnen), maar voor het overige zit er maar heel weinig verschil tussen de albums uit de Forties en die van onze dagen. Hetzelfde geldt voor zijn zwakke punten. Hubinon beschikte over een te beperkt arsenaal aan gezichten (op sommige prentjes zie je komplete zeslingen ronddraven) en hij heeft dit nog steeds. Eveneens berucht zijn de pagina's met teveel aktieloze plaatjes waarin loodzware tekstballoons de afgebeelde manschappen dreigen te pletten. Voor de rest bezit de tekenaar een grote veelzijdigheid; of het nu gaat om Chinese jonken, jungletaferelen, Arabische dorpen of kuddes olifanten- hij zet ze allemaal net zo lekker neer als de vliegtuigen, die hem beroemd maakten.
Nu we aangekomen zijn bij het punt waar de verhalen hun definitieve vorm gevonden hebben,

oog in oog met de konkurrent

U... U... BBBENT EEN VROUW?!!
TWIJFEL DAAR NIET AAN, KAMERAAD KOLONEL!... ANDERE LEDEN VAN TEAM OOK ALLEMAAL VROUWEN... U DAAR IETS OP TEGEN HEBBEN?

oog in oog met het mysterie

loont het natuurlijk niet meer de moeite elke episode uitputtend te beschrijven; tenslotte zijn alle delen zonder moeite te koop. Ik volsta met de hoogtepunten. En dat is dan ten eerste de 4-delige avonturencyclus, die loopt vanaf de intrede van Sonny en Tumb tot het einde van de Zuidzee-oorlog. Hierin rollen de vechtjassen van de ene schokkende gebeurtenis in de andere. Erg boeiende albums.
Heel mooi is ook de opening van De smokkelaars van de Rode Zee. We zien daarin hoe de gedemobiliseerde piloten wanhopig door deonwennige vrede lopen te sjokken. Zonder werk, zonder das, moe en slechtgeschoren proberen ze in die overvolle stad zichzelf zo goed mogelijk te verkopen. Helden die overbodig zijn geworden...
Na als burgerpiloten in aktie te zijn geweest in Arabië keren ze in Testpiloten weer terug op het nest waar ze thuishoren: de Amerikaanse luchtmacht. Erg beroemd zijn de nu volgende delen over de Koreaanse oorlog. En met reden, want zowel de overvloedige aktie (knokken tegen de kommunisten) als de enigszins druilerige sfeer van het Koreaanse slagveld komen overtuigend over. Het zijn deze 2 boeken, die jarenlang dure verzamelobjekten waren omdat Dupuis de herdruk om politieke redenen niet aandurfde. Inmiddels is dit gat echter gedempt.

DIEP GEZONKEN SNELHEIDSKAMPIOENE

In de 16e aflevering wordt voor het eerst Lady X ten tonele gevoerd. Deze sterk geëmancipeerde snelheidskampioene, die met haar mannelijke trekken wel een beetje op Danny lijkt (in latere delen wordt ze overigens veel aantrekkelijker), is innerlijk precies zijn antipool. Voortdurend houdt ze zich onledig met het organiseren van spionage-organisaties en privé-legertjes die konstant met de wereldvrede liggen te donderjagen. Daarbij liefhebbert ze een beetje in onsterfelijkheid, want hoezeer Buck c.s. onder aanwending van napalmbommen en raketten ook pogen haar om koud te brengen, ze blijft nooit langer dan een album of 5 dood. Goddank maakt Charlier niet de fout, die Jacobs en Martin maakten door in elk avontuur van hun Blake & Mortimer alsmede Reporter Lefranc steeds dezelfde stomvervelende schurk te laten optreden (wat natuurlijk een hele irritante anti-verrassing oplevert), maar toch komt ook Lady X nogal erg vaak voor. In de cyclus, die met De vliegende tijgers komen terug begint, fungeert haar huurlingenleger zelfs als standin voor de Vietcong, want het is duidelijk dat deze luchtoorlog geheel en al geïnspireerd is op de Vietnamese/Cambodjaanse perikelen.
Het verrassendste aan Lady X is wel dat ze 'echt bestaat'. Nou ja, dat is flauwekul, maar er bestaat wel een vrouw, die Charlier als model gebruikt heeft. Hij onthult hier het één en ander over in een nummer van Robbedoes: deze vrouw heette Hanna Reitsch en was één der beste piloten van Nazi-Duitsland. Ze maakte onder andere een testvlucht met een V-1 (!!), waarbij ze zwaargewond raakte en tevens landde ze als laatste Duitse vlieger in het omsingelde Berlijn, waar ze onder de granaten van de Russen ook weer opsteeg met het testament van Hitler aan boord. Een opmerkelijke sportprestatie!
In 1960 leidde ze een vliegclub in Togo, die in werkelijkheid een huurlingenorganisatie was, die overal in Afrika in burgeroorlog betrokken was.
Dit staaltje van realisme is typerend voor de hele serie. Vanaf de nauwkeurig gevolgde oorlogshandelingen in de Koraalzee tot aan de drughandel in Zuid-Oost Azië, die in deel 38 aan bod gaat komen, zijn alle Danny-avonturen opgebouwd rond reële gebeurtenissen. De proeven met de X-15; het zoekraken van atoombommen; de Cuba-crisis; sabotage op vliegvelden; het UFO-raadsel; het rassenprobleem; bemantelde operaties in Midden-Amerika zowel als openlijke oorlogen- al deze facetten zijn direkt of indirekt in Buck Danny terug te vinden. Dankzij Charliers veelvuldige reizen en kontakten met Amerikaanse luchtvaartmensen is de aktualiteit steeds op de voet gevolgd en soms zelfs bijna een stapje voorgebleven...zoals toen de auteurs een nieuw vliegtuig presenteerden dat nog maar nauwelijks ontdaan was van zijn top-secret-status.
Zo blijft de serie onverwoestbaar doorploegen; helaas niet geheel en al ongestoord, want Hubinon heeft in de afgelopen jaren enkele keren ten gevolge van ziekte en ongevallen zijn potlood uit handen moeten geven, Vandaar de zo schril uit de toon vallende pagina's in het Dodenescadrille en de Piloot met het leren masker, waarvoor Eddy Paape (ver onder zijn niveau blijvend), Pascal en een anonieme leerling van Jijé verantwoordelijk zijn. Gelukkig zijn de auteurs echter steeds herrezen om verder te timmeren aan die lange, lange weg, die loopt vanaf de propellerjagers uit 1941 tot aan de supersone jets van de Seventies.
En niemand weet waar het einde zal zijn. Er is al aangekondigd dat Buck, Sonny en Tumbler weldra de ruimte zullen betreden. En -sterker nog!- reeds zijn ze doorgedrongen binnen de kadertjes van konkurrerende strips zoals Tanguy en Laverdure die op hun beurt, samen met Dan Cooper, een gastoptreden vervullen in De blauwe engelen. Wie weet zien we ze ooit nog wel eens op Mars aan de rol met Luc Oriënt, wie weet. Tenslotte héeft Paape zich er al eens mee bemoeid en bovendien lijken de makers zelf ook wel in voor een verzetje, zoals onmiskenbaar blijkt uit de Danny-parodiën, die af en toe in Robbedoes opduiken. Maar dat zien we dan wel weer. Voorlopig kunnen Buck en zijn vrienden nog alle kanten uit en dat zullen ze wel doen ook. Old soldiers never die!

ALS HIJ AL VERSCHRIKKELIJK LAAG ZIT, GOOIT BUCK ZICH SNEL EEN HALVE SLAG OM EN VLIEGT HORIZONTAAL VERDER

IK KAN HET LANDINGS GESTEL PAS OP HET LAATSTE MOMENT UITGOOIEN! HOPELIJK STAAT ER NOG VOLDOENDE HYDRAULISCHE DRUK OP!

DOOR METER VOOR METER ZIJN HOOGTE TE REGELEN, PROBEERT BUCK ZIJN GLIJ-VLUCHT TOT HET UITERSTE TE REKKEN. TERNAUWERNOOD KOMT HET VLIEGTUIG, DAT NIET MEER IS DAN EEN BRANDENDE FAKKEL, OVER DE OMHEINING VAN HET VLIEGVELD HEEN

IK HAAL HET NIET!... EN IK MOET MIJN LANDINGSGESTEL UITGOOIEN! NU IS HET EROP OF ERONDER!

Buck Danny in gevaar; prachtige vliegtuigaktie van Hubinon

lady X vroeger (links) en nu

VICTOR HUBINON

de schepper van buck danny en roodbaard

door Reinolt Duerings

Binnenkort verschijnt het achtendertigste Buck Danny-album:Het dal van de groene dood. Er zullen ongetwijfeld slechts weinig stripliefhebbers zijn, die niet de albums van Buck Danny kennen. Maar wie is eigenlijk de tekenaar, die er al meer dan vijfentwintig jaar voor zorgt, dat Buck Danny steeds weer nieuwe avonturen kan beleven? Dat is Victor Hubinon.

TEKENAAR EN PILOOT

Victor Hubinon werd in 1924 geboren en al vroeg was er een voorliefde tot tekenen aanwezig; naar zijn eigen zeggen, reeds op zes- of zevenjarige leeftijd. Tijdens de oorlog studeerde hij 'Schone Kunsten' in Luik. Na de bevrijding van België nam hij dienst bij de Royal British Navy. Na zijn terugkomst in België, eind 1945, ging hij als tekstkorrektor voor een krant in Luik werken. Vervolgens werkte hij een tijd voor een andere krant als tekenaar; daar tekende hij illustraties en reklametekeningen. Nu kwam hij toevallig in kontakt met een persagent, die hem vroeg tekeningen te maken voor Robbedoes. Uit deze periode dateert Rik Junior, de eerste humoristische gagstrip van Hubinon, waarvan een twintigtal afleveringen verscheen. De serie werd stopgezet omdat Hubinon er niet zoveel sukses mee oogstte. Op 10 januari 1947 begon Hubinon in Robbedoes met de serie, waarmee hij de meeste roem zou oogsten: de Buck Danny-serie. Het verhaal dat toen van start ging heette: de Japs vallen aan, en verscheen in 1949 als album onder de titel: De Jappen vallen aan. In tegenstelling tot wat wel eens beweerd wordt, zijn de eerste bladzijden wel van Hubinon zelf afkomstig en niet van Georges Troisfontaines. Wel is waar dat in de eerste zes albums van Buck Danny (tot en met Aanval in Birma) de vliegtuigen en de boten niet door Hubinon zelf zijn getekend, maar door Charlier. Deze heeft trouwens ook in de Surcouf-albums het grootste deel van de boten voor zijn rekening genomen; in het derde deel van Surcouf, de Laatste Vrijbuiter, gaat Hubinon zelf de tekenpen hanteren bij het tekenen van boten.
Een periode uit het leven van Hubinon, die hem veel informatie heeft verschaft en dat nog steeds doet, is de periode, waarin hij piloot is geweest -evenals trouwens ook Charlier- van 1949 tot 1955. Er zullen vast wel Buck Danny-lezers geweest zijn, die zich afgevraagd hebben hoe het komt, dat Hubinon zo uitstekend op de hoogte is van allerlei luchtvaarttermen. Welnu, misschien vinden ze hier de verklaring. Trouwens alle realistische verhalen van de hand van Hubinon hebben met elkaar gemeen, dat ze aan de hand van een uitstekende dokumentatie getekend zijn. Een uitstekende dokumentatie is voor Hubinon een absolute 'must'. Door deze dokumentatie slaagt hij er zeer goed in zijn lezers op de hoogte te brengen van allerlei luchtvaarttermen, door ze te verklaren in een voetnoot of in een tekening. Dat heeft tot gevolg, dat de Buck Danny lezers op de hoogte raken van de terminologie.

PATROELJE BIJ DAGERAAD

Verder schuilt een belangrijk deel van de aantrekkelijkheid van de Buck Danny-verhalen hierin, dat ze als het ware gespiegeld zijn aan de (politieke) realiteit. In meerdere Buck Danny-verhalen kan men politieke gebeurtenissen terugvinden, die zich kort tevoren in de wereld afgespeeld hebben. Bekijk bijvoorbeeld eens Atoomalarm en Dodenescadrille en denk dan eens aan de affaire van de zoekgeraakte atoombom bij Palomares. Een ander voorbeeld: Het geheim van de spookvliegtuigen, verschenen in 1966. Hierin verscheen de toen nog nauwelijks bekende en geheime Lockheed YF 12-A; of het X-15 verhaal, dat ook haast een eksakte weergave is van de werkelijke gebeurtenissen.
Voor een zeer belangrijk deel ligt dit aan het scenario van Jean-Michel Charlier, die wat dat betreft wel een pluim verdient, door steeds zo getrouw de aktualiteit te volgen. Voor de eerdere avonturen van Buck Danny heeft Charlier trouwens geput uit de ervaringen, die Amerikaanse jachtvliegers opgedaan hadden. Anderzijds zien we echter ook dat Charlier hier en daar het verhaal te zeer gerekt heeft, om er twee albums uit te krijgen; hierdoor zijn de albums soms een beetje saai. Hubinon zegt hierover: 'Ik heb Charlier dit wel enigszins verweten. Persoonlijk teken ik het liefst verhalen van één album met een gekoncentreerd scenario, zoals bijvoorbeeld Patroelje bij Dageraad; dit is het verhaal, dat ik het liefste getekend heb, maar het is zo dat de scenarist bepaalt hoe het verhaal verloopt. Om deze reden zijn naar mijn mening de beste Buck Danny-albums: Patroelje bij Dageraad, Een vliegtuig wordt vermist, Korea en De onbemande vliegtuigen. De eerste twee hadden een gekoncentreerd scenario; Korea en De onbemande vliegtuigen horen er ook bij omdat Hubinon hier zeer goed de sfeer heeft weten te schetsen. De verklaring hiervoor is, dat Hubinon en Charlier toen over een uitstekende dokumentatie beschikten.
Vanaf het begin af aan heeft Hubinon bijna steeds samengewerkt met Charlier als scenarioschrijver; uitgezonderd de avonturen van Stanley, waarvan het scenario door Joly geschreven werd, en Pistolin, dat een scenario van Goscinny had. Soms schreef hij ook wel het scenario zelf bij de humoristische verhalen. Hubinon zegt dat hij binnen het scenario geheel vrij is om te tekenen wat hij wil, ook al doet Charlier suggesties voor de uitvoering van een tekening. Volgens Hubinon mag de tekst van een verhaal niet gewijzigd worden; de draad van het verhaal zou immers aangetast kunnen worden. Wel is het nodig, vindt hij, de tekst te herschrijven, wanneer de tekenruimte in het gedrang komt. Dit gebeurde naar mijn mening te vaak in de eerste albums.
Opmerkelijk is het trouwens dat de eerste Buck Danny-albums integraal herdrukt zijn; de fouten uit de eerste uitgaven zijn overgenomen: dat wil zeggen te weinig ruimte voor de tekeningen en te veel de nadruk op de tekst. Men had misschien verwacht dat de tekeningen vergroot zouden worden in een herdruk, waardoor misschien tekeningen zouden komen te vervallen, of waardoor één oud album twee nieuwe op zou leveren, maar dit is niet gebeurd. Opmerkelijk is het trouwens ook dat in de latere herdrukken, bijv. de laatste

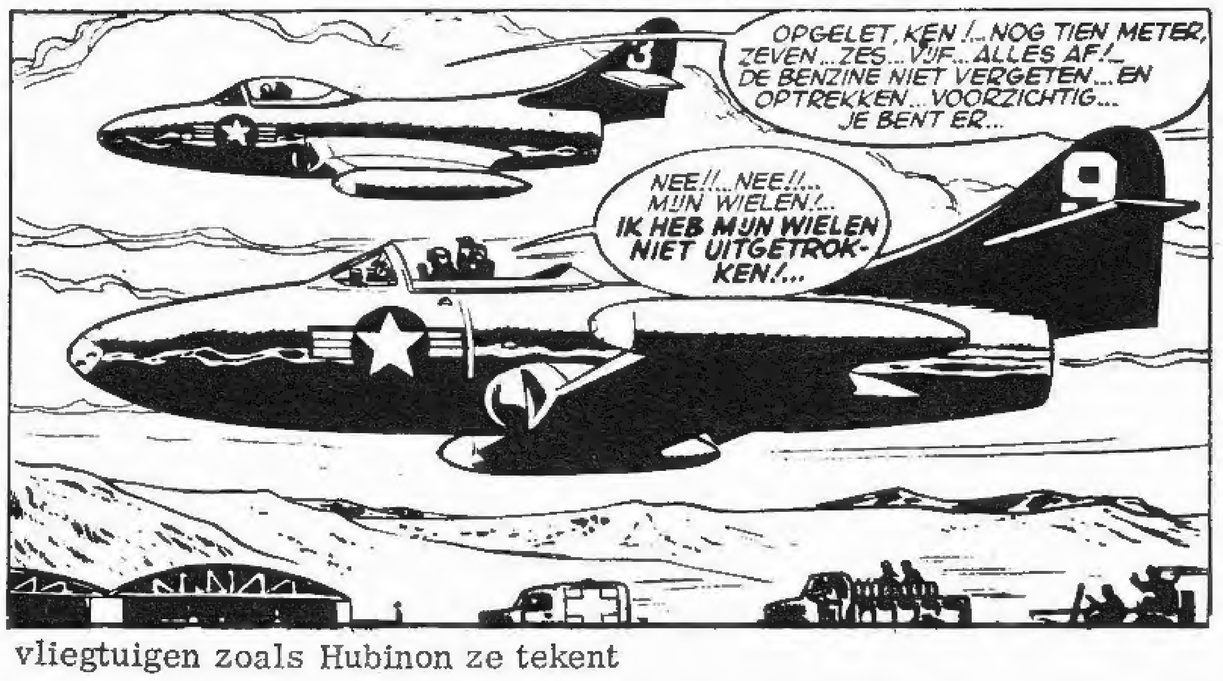
OPGELET, KEN !... NOG TIEN METER, ZEVEN... ZES... VIJF... ALLES AF !... DE BENZINE NIET VERGETEN... EN OPTREKKEN... VOORZICHTIG... JE BENT ER...
NEE !!... NEE !!... MIJN WIELEN !... IK HEB MIJN WIELEN NIET UITGETROKKEN !...
vliegtuigen zoals Hubinon ze tekent

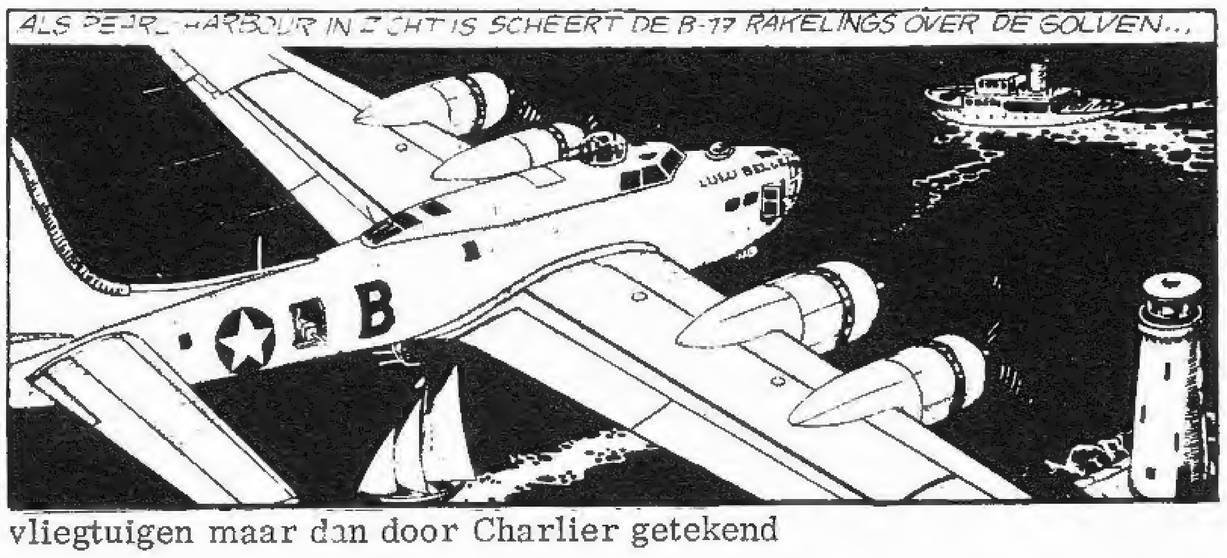

vliegtuigen maar dan door Charlier getekend

druk van de Jappen vallen aan; de kleuren aanzienlijk verbeterd zijn (ik bedoel hier de 4 eerste albums, dus tot en met de Vliegende Tijgers) in verhouding tot de eerste uitgave, die, zoals ook Hubinon toegeeft, slecht ingekleurd was. Tarawa zal op een andere manier herdrukt worden; hier worden de tekeningen vergroot, zodat er nu meer aandacht kan worden besteed aan de details, hetgeen, zo dacht ik, zeker de moeite wel loont. Als we bijvoorbeeld de laatste Buck Danny-albums bekijken, dan kunnen we hierin ook grotere tekeningen zien, die de vliegtuigen beter doen uitkomen.

BEINVLOED DOOR KRESSE

In de huidige wereld van tekenaars kan men verschillende generaties aanduiden: die van Jijé, Martin en Cuvelier, die van Hermann, Greg, Giraud, Vance en die van Franquin, Will, Weinberg, Morris en Hubinon. Volgens Hubinon hebben tekenaars als Giraud en Hermann nauwelijks invloed op zijn tekenstijl gehad, omdat hij toen al te lang bezig was. Wel vindt hij het belangrijk, dat Giraud als eerste een meer menselijke hoofdfiguur had, Blueberry. Hubinon geeft toe beinvloed te zijn door Milton Caniff (Terry and the pirates) bijv. bij het tekenen van plooien in de kleren en bij het hanteren van helemaal zwarte silhouetten; hier zegt hij ook beinvloed te zijn door Kresse, door de manier waarop Kresse de schaduwen hanteert, het zwart/wit effekt. In de begintijd van Hubinon heeft Jijé grote invloed op hem uitgeoefend. Om met de woorden van Hubinon te spreken: 'Hij was de eerste tekenaar, van hem heeft iedereen wat geleerd, de kneepjes van het vak'.
Hoe men ook moge denken over de invloeden, die Hubinon ondergaan heeft, het is duidelijk dat hij een heel eigen tekenstijl heeft, die zeer goed herkenbaar is. Zo zijn in Sjors drie Tiger-Joe-verhalen verschenen, waarbij niet vermeld stond door wie ze getekend waren, doch één blik volstond om vast te stellen dat het Hubinon is geweest. Het is, dacht ik, niet overdreven te zeggen dat Hubinon's vliegtuigen vermaard zijn, doch ook de boten mogen er best zijn. Er is wel een zwak punt te noemen in het werk van Hubinon, de gezichten van de mensen; deze lijken te veel op elkaar. Het begint er echter op te lijken dat hij ook dit steeds meer onder de knie begint te krijgen; als we het laatste Franse Roodbaard (Barbe-Rouge)-album bekijken dan zien we een verscheidenheid van gezichten.
Wat voor sommige stripliefhebbers waarschijnlijk onbekend was. is dat Hubinon zich ook op het humoristische vlak heeft bewogen en zich er incidenteel nog op beweegt. Zo heeft hij een affiche getekend voor een grote striptentoonstelling, die in september plaatsvond, in humoristische stijl. Als men niet zou weten dat dit van Hubinon was,

de oude Buck Danny

zou het erg moeilijk zijn erachter te komen. Hij heeft zeer sterk uiteenlopende verhalen getekend. Bekijk bijv. eens de in dit nummer herdrukte gag van Rik Junior; ook dat is Victor Hubinon.

ROODBAARD, VERDWAALDE PIRAAT?

Tot de bonte verscheidenheid van verhalen, die Hubinon getekend heeft, behoort ook de Roodbaard-serie, waarmee hij in 1957 begonnen is in Pilote. Ook Roodbaard heeft min of meer een historische achtergrond. Waarschijnlijk heeft Charlier hier twee piraten met elkaar verward, Blauwbaard en Barbarossa (Roodbaard). Barbarossa is namelijk nooit in de Caribische Zee, het operatiegebied van 'onze' Roodbaard, geweest. Hij was een Middellandse Zee-piraat. Blauwbaard daarentegen schuimde de Caribische Zee af. Het opvallende is verder nog dat Barbarossa een rood fluwelen vest droeg, evenals 'onze' Roodbaard.
Het lijkt er trouwens sterk op, dat Charlier hier en daar bij het schrijven van het scenario van Roodbaard door de avonturen van Surcouf is beinvloed. Hier en daar is een parallel te trekken: bijv. Surcouf met zijn negerknecht en Roodbaard met Baba. Hubinon zegt dat Charlier misschien hier en daar avonturen uit Surcouf heeft overgeheveld naar Roodbaard; misschien ook wat de stijl van de boten betreft. Ook over Roodbaard c.s. heeft Hubinon een uitgebreide dokumentatie. Naar mijn mening is de Roodbaardserie een zeer fraaie serie, die helaas minder bekend is dan de Buck Danny-serie. Er zijn ooit vier albums gedrukt in de Pandora-jeugdserie, maar op zo'n manier, dat de echte stripliefhebber bij het lezen ervan de rillingen over de rug moeten lopen; pas geleden is er één album van herdrukt, een betere uitgave. Daarentegen kent men in Frankrijk al zestien schitterende, door Dargaud verzorgde albums (dus met harde kaft), zodat we wat dat betreft

HEBT U DEZE OFFICIER BESLIST NIET GEZIEN?... EEN KLEINE ROOIE ...
IK BEGIN JUIST MET MN DIENST MAAR MN COLLEGA SPRAK VAN EEN DRONKEN RUS DIE OM ZN VROUW STOND TE ROEPEN!
Buck Danny, zoals hij nu is

reden hebben om jaloers te zijn op Frankrijk.
Licht in al die jaren van duisternis zonder Roodbaard-albums, was dat Roodbaard in Pep verscheen en nog verschijnt; Pep loopt echter ook vier verhalen achter bij Frankrijk.
Roodbaard is onlangs verkocht aan de Lombard-uitgeverij, die gefuseerd is met Dargaud, zodat de vreemde situatie is ontstaan, dat Hubinon voor twee konkurerende bladen tekent: Robbedoes en Kuifje. Op het laatste Franse Roodbaard (Barbe-Rouge)-album staat op het omslag gedrukt: Editions Lombard (Kuifje) en binnenin staat: Copyright Dargaud. Zeer merkwaardig.

DE FIGUREN

Het loont de moeite de hoofdfiguren zowel uit Roodbaard als uit Buck Danny eens te gaan bekijken. Alle stripfiguren hebben één kenmerk bij uitstek gemeen, ze zijn geen karakter, maar meer een type. Daarom heeft een strip nooit één hoofdfiguur alleen, maar altijd meerdere figuren erbij, die ter aanvulling dienen. De hoofdfiguur kan niet zonder hen. Dit is het duidelijkste in strips, waarin steeds dezelfde schurk gebruikt wordt; op het einde van ieder verhaal verdwijnt hij, voor de ogen van de

wereld is hij dood, doch de tekenaar moet hem via allerlei kunstgrepen weer nieuw leven inblazen. Waarom doet hij dat? Eenvoudigweg omdat hij een schurk nodig heeft om het bestaan van zijn held te rechtvaardigen; zonder schurken geen helden, omdat de held als het ware als beroep heeft het opruimen van geboefte. Ook in Buck Danny zit dit in geringe mate ingebouwd: let eens op de figuur Lady X, steeds weer komt ze om het leven door een afschuwelijk ongeluk (behalve de laatste keer), maar even zo vrolijk staat ze een paar avonturen later weer met beide benen op de grond, weliswaar steeds met een nieuw gezicht, maar ja. Nu begaat Hubinon niet de fout, zoals zovele andere tekenaars die wel begaan hebben, dat hij steeds weer gebruikmaakt van dezelfde schurk. Dit maakt de zaak voor de striplezer al een stuk geloofwaardiger. Iedere keer dat Lady X optreedt, wordt de lezer duidelijk hoe slecht ze wel eigenlijk is en daardoor hoe goed Buck Danny eigenlijk wel is. Buck Danny, het typische voorbeeld van de klassieke held, is in feite soms vervelend, hij is te volmaakt; daarom is er Sonny Tuckson, die -zoals Hubinon het noemt- de tweede rol vervult en zorgt voor de vrolijke noot in het verhaal. Hij is de slapstick figuur, die steeds weer dwaze streken uithaalt om de striplezer te vermaken en om een beetje fantasie in het verhaal te brengen. Zonder Sonny Tuckson zou de opening van een hoop Buck Danny-verhalen een stuk moeilijker geweest zijn. Tumbler daarentegen speelt de derde rol, hij is de onzekere faktor. Tumbler beleeft ook nooit een bijzonder avontuur. Iets wat in die richting wijst is bijv. het feit dat Tumbler nog nooit bevorderd is, sinds hij zijn intrede deed in het verhaal. Bovendien zal het de trouwe Buck Danny-lezers opgevallen zijn, dat Tumbler nooit bij zijn voornaam genoemd wordt en Buck Danny en Sonny Tuckson wel. Dit is weer een argument ter bevestiging van wat ik beweerde, namelijk dat Tumbler inderdaad een reserve-figuur is. Ook in de Roodbaard-serie vertegenwoordigt iedere hoofdfiguur een bepaald element: Roodbaard zelf staat voor moed en driestheid; hij is een figuur met ruwe bolster en blanke pit, uit één stuk. Eric, zijn zoon, staat voor rechtschapenheid en rechtmatigheid. Baba, de knecht, staat voor kracht en lef. Driepoot tenslotte staat voor wijsheid en slimheid. Zij hebben gemeenschappelijk de onverbrekelijke trouw ten opzichte van elkaar. Als we al deze eigenschappen bij elkaar optellen, komen we in feite tot een karakter. Bij de meeste strips is het zo dat er voor de lezer een beeld ontstaat van de hoofdfiguren. Zo is het ook bij de hoofdfiguren uit de strips van Hubinon; we hebben een bepaald beeld van de figuren, ook van Buck Danny. Zo zult u met mij beseffen dat Buck Danny nooit generaal kan worden, zoals wel eens gesuggereerd wordt in de laatste albums. Buck Danny blijft gewoon 'onze' Buck Danny.

echt iets voor Sonny

Een grotere tekening doet vliegtuigen meer uitkomen

HIER LEIDER !...
HOU JE GOED AAN DE HOOGTE DIE VASTGESTELD IS VOOR DE KRUISING!...
VERLIES JULLIE HOOGTEMETERS NIET UIT HET OOG!...
MC.34A

---Waarom heeft u Buck Danny getekend?
Welnu, ik had een uitstekende dokumentatie over de Amerikaanse luchtmacht en haar piloten; als ik een dergelijke dokumentatie over Rusland had gehad, had ik misschien wel een serie over de Popovs getekend.

---Als ik het goed heb, bent u in het zevende album van Buck Danny, De smokkelaars van de Rode Zee, begonnen zelf de vliegtuigen te tekenen; was dat niet moeilijk?
Dat viel wel mee; ik moest wel, aangezien Charlier het toen te druk had met het schrijven van scenario's. Vliegtuigen tekenen was toen niet moeilijk, het was zuiver een kwestie van dokumentatie. Langzamerhand werd mijn dokumentatie uitgebreider en zag ik dat Charlier vergissingen had gemaakt bijv. bij het tekenen van het interieur van een cockpit; mijn dokumentatie was dus beter.. Charlier had trouwens een heel andere stijl dan ik; hij had een meer verouderde stijl. Hij tekende de vliegtuigen met een pen en ik met penseel. Dit zal waarschijnlijk voor veel lezers de verklaring zijn, waarom de vliegtuigen eerst met een vrij dunne en later met een vrij dikke lijn getekend werden.
---Ook de boten heeft u in het begin niet zelf getekend; wanneer bent u hiermee begonnen?
Dat was in Surcouf III, De laatste vrijbuiter. Tot bladzij 17 zijn alle boten door Charlier getekend, op bladzij 17 zijn ze van Eddy Paape en vanaf bladzij 18 zijn ze door mij getekend.

---Welke van uw kollega's zijn uw favorieten?
Op humoristisch gebied: Franquin; op realistisch gebied: Vance, Giraud en Kresse.
---Waarom heeft u de Nieuwe avonturen van Blondie en Blinkie getekend?
Jijé had hen aan mij geleend voor één avontuur; ik tekende dat album ter afwisseling. Net zoals hij van mij Rik Junior geleend heeft om er één aflevering van te tekenen, ook voor de grap.
---Wat vindt u van illegale uitgaven, verricht door verzamelaars?
Ik vind dat vleiend voor de auteur.
---Zal Tarawa, de bloedige atol inderdaad herdrukt worden?
Speciaal op verzoek van vele verzamelaars, die erom bleven vragen, zal het herdrukt worden; en wel in twee delen met ieder 44 pagina's. De tekeningen zijn vergroot, zodat de details beter uit kunnen komen. Had een pagina eerst vijf bandjes; nu zijn het er nog maar vier. Ik heb sommige tekeningen dus moeten hertekenen. Het viel me zwaar te tekenen in een stijl, zoals ik die vijfentwintig jaar geleden had.
---Men leest altijd: Tarawa, de bloedige atol, in samenwerking met Albert Weinberg. Wat heeft Weinberg eigenlijk getekend voor Tarawa?
Niet zoveel; hier en daar de dekors; het is zeer wel mogelijk, dat dit in de herdruk verdwenen is.
---Men hoort vaak zeggen dat Tarawa erg gewelddadig is; wat vindt u daar zelf van?
Dat is inderdaad wel zo, maar men moet niet vergeten dat de realiteit toen nog veel harder was. De censuur verbood me te veel lijken te tekenen en in sommige tekeningen heb ik ze zelfs moeten wegwerken. Het is zo dat Tarawa kort na de oorlog is getekend en toen keek men er heel anders tegenaan. Men verwijt mij dat de eerste Buck Danny's te veel over de oorlog gaan, maar dat was vijfentwintig jaar geleden de realiteit. Men noemt mij ook racist, vanwege het eerste album 'De Jappen vallen aan', waarin ik me aan racisme schuldig gemaakt zou hebben; dat was toen na de oorlog vrij normaal; men mag een album uit die tijd niet met hedendaagse normen bekijken, maar men moet het plaatsen in zijn tijd en als zodanig is het zeker niet als afwijkend te beschouwen.
---Maar zijn de albums daarom juist niet interessant voor de verzamelaars, omdat men naast de ontwikkeling van de stijl van de tekenaar ook de ontwikkeling van het tijdsbeeld kan zien?
Ja inderdaad. Buck Danny geeft vaak politieke gebeurtenissen uit de realiteit weer; Charlier houdt zich erg aan de aktualiteit.
---Bovendien is het naar mijn mening zo dat de huidige wereld wat gewelddadigheid betreft echt niet veel voor die van toen hoeft onder te doen.
Waarschijnlijk is dat zo, maar dan zou de censuur me het verbieden te tekenen. Om die reden is Korea verboden geweest in Frankrijk.
---Welke serie tekent u het liefst?
Dat is de Buck Danny-serie.
---Welke figuur uit Buck Danny bevalt u het meest?
Dat is Sonny, hij is het sympathiekst, hij maakt fouten, Danny niet, hij is te volmaakt; hij is het typische voorbeeld van de klassieke held; en een held is niet amusant. Als ik de serie opnieuw zou beginnen op dit moment zou ik een meer menselijke held nemen, meer zoals Blueberry van Giraud. Dit is naar mijn mening een heel belangrijke inbreng van Giraud in de stripwereld: hij is de eerste geweest, wiens hoofdfiguur niet per se mooi, volmaakt en smetteloos

was. Hij is veel menselijker.
---Als we Baba, de dienaar/knecht van Roodbaard bekijken en een neger uit Tiger Joe bekijken, zien we dat deze sterk op elkaar lijken. Heeft u moeite met het vinden van gezichten?
Ik vind het moeilijk om negers te tekenen, de gezichten, het kroeshaar, maar verder gaat het wel.
---Waarom bent u eigenlijk gestopt met het tekenen van Tiger Joe?
Dit vermaakte me niet meer.
---Waarom bent u eigenlijk gestopt met het tekenen van biografiën?
Deze waren kommercieel niet aantrekkelijk genoeg.
---Heeft u ook Fanfan et Polo getekend?
Nee, dat is niet van mijn hand. Dat is getekend door Attanasio; dat is een vergissing van de drukker, die toen verschillende verhalen van mij te drukken had.
---Heeft men ooit geprobeerd uw stijl te imiteren?
Voor zover ik weet, niet; wel heeft een andere tekenaar in Heroïc tekeningen van mij gebruikt. Doch dit komt wel vaker voor. In Zuid-Amerika heeft men enkele afleveringen van Guust gevonden, die niet van Franquin afkomstig waren; Hergé voert op dit moment een proces in Turkije, omdat daar enkele onechte Kuifjes gepubliceerd waren; het feit dat dit in Turkije plaatsvindt, bezorgt Hergé een hoop komplikaties bij het voeren van een proces. Het is dus duidelijk dat overnemen van tekeningen wel vaker voorkomt.
---Het is opvallend, dat de platen bij u steeds hetzelfde er uitzien, een vrij strakke regelmaat; wat is de verklaring daarvoor?
Ik houd niet van dat konstant geworstel met de ruimte door dan eens hele kleine en dan weer hele grote tekeningen te gebruiken. Ik hanteer bij voorkeur steeds tekeningen van dezelfde grootte; dit suggereert naar mijn mening meer een filmeffekt.
---Toch kan men wat dat betreft ook wel een verandering waarnemen, dacht ik?
Tegenwoordig hanteer ik grotere tekeningen om de details bij een vliegtuig beter uit te laten komen; vroeger was het zo, dat er teveel tekst was; er bleef haast geen ruimte over voor de tekeningen. Nu is dat anders. De plaat is gestandaardiseerd. Een ander voordeel van grotere tekeningen is, dat er beweging van vliegtuigen in gesuggereerd kan worden.
---In het laatste Buck Danny-verhaal, bestaande uit De blauwe Engelen en De piloot met het leren masker, kan men onder andere Tanguy en Laverdure vinden; wat is de verklaring hiervan?
Dit is zomaar voor de grap gebeurd. Uderzo had ooit al eens gebruik gemaakt van Buck Danny tijdens een avontuur van Mick Tanguy op Groenland. Uderzo heeft mij trouwens de serie aangeboden, doch ik vond twee luchtvaartseries te veel. De serie, die naar mijn mening een sterk chauvinistisch karakter heeft, wordt thans getekend door Jijé.
---Ondanks het feit dat al 60 albums van uw hand verschenen zijn, werkt u nog steeds alleen; denkt u dat vol te kunnen houden?
Ik ben niet van plan een fabriek te worden zoals de studio Vandersteen of de studio Hergé. Dit bevalt me best.
---Hoe snel tekent u?
Ik heb ongeveer 12 uur nodig gemiddeld voor één pagina. Mijn rekord is elf pagina's in 4 dagen, maar toen heb ik dan ook zeer weinig geslapen.
---In sommige verhalen van Buck Danny zijn andere tekenaars aan het werk geweest. Waarom was dit het geval en wie zijn het?
In het ene geval was ik verhinderd te tekenen door een auto-ongeluk. In het Dodenescadrille kan men tekeningen van Eddy Paape en van de Franse tekenaar Pascal vinden. In het andere geval was ik door ziekte verhinderd te tekenen; toen, De piloot met het leren masker, zijn de tekeningen getekend door een leerling van Jijé, die sommige tekeningen letterlijk uit het vorige album heeft overgenomen.

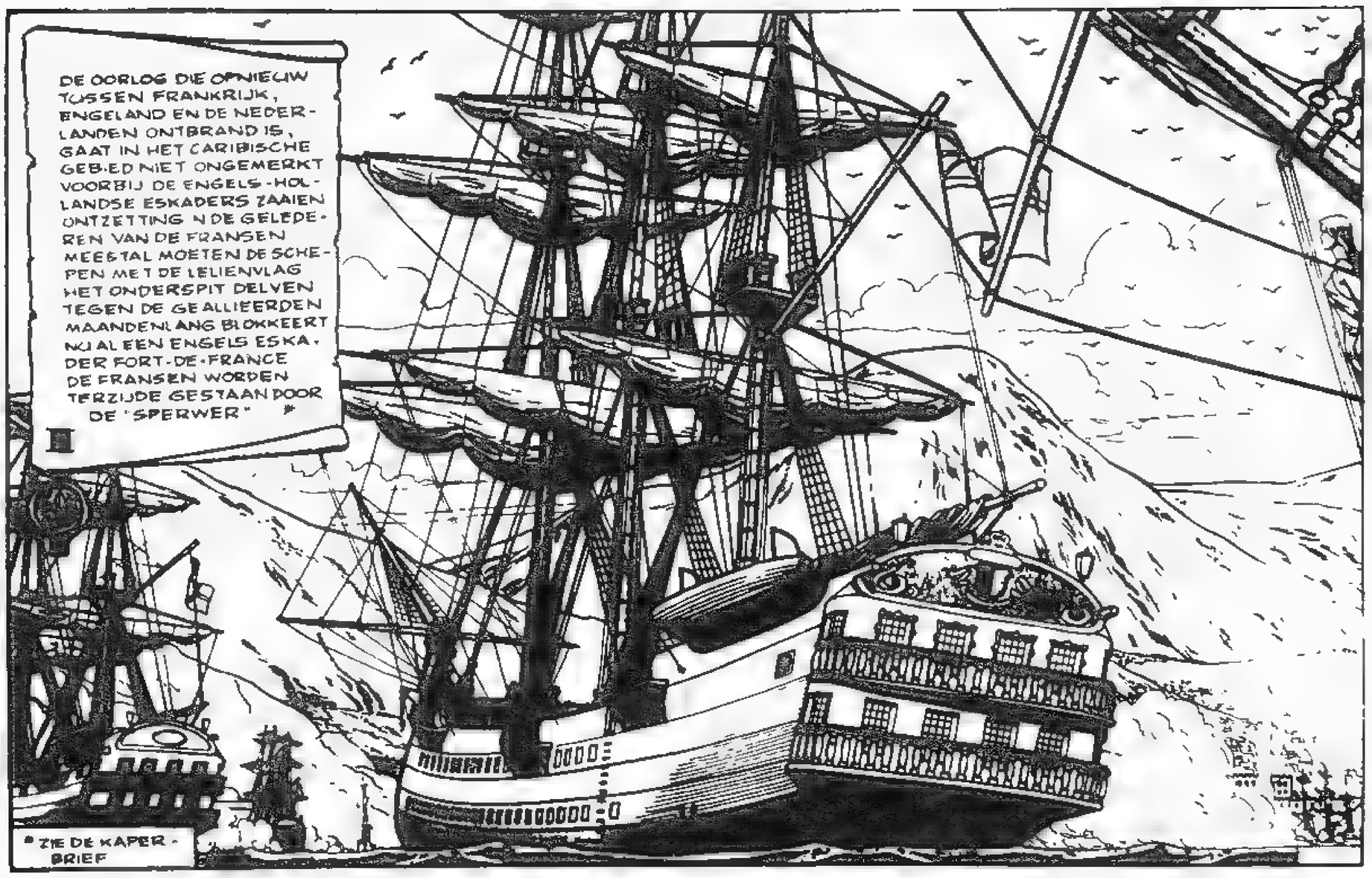
DE OORLOG DIE OPNIEUW TUSSEN FRANKRIJK, ENGELAND EN DE NEDERLANDEN ONTBRAND IS, GAAT IN HET CARIBISCHE GEBIED NIET ONGEMERKT VOORBIJ DE ENGELS-HOLLANDSE ESKADERS ZAAIEN ONTZETTING N DE GELEDEREN VAN DE FRANSEN MEESTAL MOETEN DE SCHEPEN MET DE LELIENVLAG HET ONDERSPIT DELVEN TEGEN DE GEALLIEERDEN MAANDENLANG BLOKKEERT NU ALEEN ENGELS ESKADER FORT-DE-FRANCE DE FRANSEN WORDEN TERZIDE GESTAAN DOOR DE 'SPERWER' *
II
* ZIE DE KAPER-BRIEF

Ook met boten tekenen kan Hubinon goed overweg.

MAÎTRISÉ, RUGGIERI A ÉTÉ TRAÎNÉ DEVANT LE DUC... ET BIENTÔT ÉCRASÉ SOUS L'IMPITOYABLE RÉQUISITOIRE D'ÉRIC ET SOUS LES PREUVES ACCABLANTES QUE LUI AGSÈNENT LES COMPAGNONS DE BARBE-ROUGE, LE MISÉRABLE S'EFFONDRE..
P..PITIÉ, MONSEIGNEUR! J'AVOUE TOUT!.. JE SUIS UN MISÉRABLE!.. OUI CAROLINE DE MURATORE EST VIVANTE!.. ELLE EST CAPTIVE DES MAURES A' ALGER!..
IMMONDE POURCEAU!.. POURQUOI AS-TU FAIT ÇA?.. QUI TE PAYAIT?.. POUR QUI TRAVAILLES-TU?!

Hier tekent Hubinon een variatie van gezichten

WE MOETEN ALLEEN ZORGEN ONOPGEMERKT DE BRUG VAN 'T SCHIP TE BEREIKEN VOOR DE REST HEB IK GEZORGD' ALS IK MET HEM KLAAR BEN, GRIJPEN WE DE BEWAKERS!

Roodbaard zoals de lezer hem zelden ziet

---De avonturen van Buck Danny zijn in drie episodes verdeeld. Wat is de verklaring hiervoor?
Welnu, de eerste zes albums vormen samen met Tarawa, de bloedige atol het hoofdstuk 'De oorlog in de Stille Zuidzee'. Om deze reden wordt Tarawa dan wel eens bij de Buck Danny-serie gerekend; het hoort er echter niet bij. De volgende drie albums, De smokkelaars van de Rode Zee, Woestijnrovers, Petroleumgangsters, worden de nieuwe avonturen van Buck Danny genoemd, omdat hij toen weer burger geworden was. Toen hij opnieuw dienst nam, Testpiloten, ging de serie de Avonturen van Buck Danny heten.
---Was het voor u niet moeilijk om van 62 pagina's te switchen naar 44?
Het werd te duur om de albums 62 bladzijden te geven in verband met de produktiekosten; voor mij was het niet zo moeilijk. het was zuiver een kwestie van aanpassen van het scenario.

bovenstaande illustraties zijn uit Tiger Joe; voor een ieder herkenbaar als het werk van Hubinon

---Hoe bent u tot samenwerking met Jean-Michel Charlier gekomen?
Via Troisfontaines, die eerst het scenario voor Buck Danny schreef; de eerste 21 bladzijden van het scenario zijn nog van zijn hand; daarna is het van Charlier. Charlier, die toentertijd tekeningen van vliegtuigen, van technische aard, voor Robbedoes vervaardigde, kwam ik bij Troisfontaines tegen en we besloten samen te werken. Het is trouwens Troisfontaines geweest, die zijn gezicht heeft geleend aan de allereerste Buck Danny, die vanaf het begin door mij getekend is. De eerste bladzijden zijn niet van een ander zoals wel eens beweerd wordt. De voorplaat van dit eerste album is trouwens door Jijé getekend; hij draagt ook zijn handtekening.
---U werkt al lange tijd samen met Charlier; hoe bevalt dat?
Uitstekend, Charlier is een goed scenarist. Het is moeilijk om een goed scenarist te zijn. Men moet immers als het ware de tekeningen voor zich zien, wanneer men het scenario schrijft; men moet de mogelijkheden van de tekening zien; men mag niet te lange teksten maken, omdat er anders te weinig tekenruimte overblijft. Dezé fout werd vroeger maar al te vaak begaan. De meeste goede scenaristen zijn daarom tekenaar of tekenaar geweest, bijv. Greg, Charlier, Goscinny, Tillieux. Er zijn tekenaars, die veel liever scenarist zouden zijn; zo weet ik bijv. dat Jacques Martin veel liever scenario's zou willen schrijven.
---Als u de kans zou krijgen iets zonder scenarist en uitgever te kunnen tekenen, wat zou u dan tekenen?
De samenwerking met Charlier is haast een vanzelfsprekendheid geworden. Wel zou ik graag een science fiction verhaal willen tekenen, maar dan wel zeer goed bestudeerd en met een uitstekende dokumentatie, zodat er niet hele vreemde onmogelijke dingen uit de bus zouden komen, zoals Marsmannetjes met zes armen en twee hoofden.
---Er is een vrij grote groep Belgische tekenaars; is het daardoor niet moeilijk om met elkaar kontakt te hebben?
Ik heb regelmatig kontakt met de meesten; verscheidene wone ook in deze omgeving, Martin, Macherot. In juni is er trouwe een diner geweest, door mij ge organiseerd met alle tekenaars van Kuifje en Robbedoes. Hier waren oa Roba, Peyo, Will, Morris, Franquin, Mitteï, Tillieux. Na afloop van het dine hebben alle aanwezige tekenaar een tekening op mijn t-shirt ge maakt. Het leuke was dat de ek hoofdredakteur van Robbedoes helemaal te voet hierheen was gekomen; dat is ongeveer honde twintig kilometer; hij heeft het wel in etappes gedaan, maar hi heeft geen kilometer in een auto gezeten (Ik zou hier graag Buck Danny's woorden willen citeren een opmerkelijke sportprestatie R.D.). We doen dit volgend jaar opnieuw, maar dan groter.
---Heeft u nog nieuwe verhalen op stapel staan?

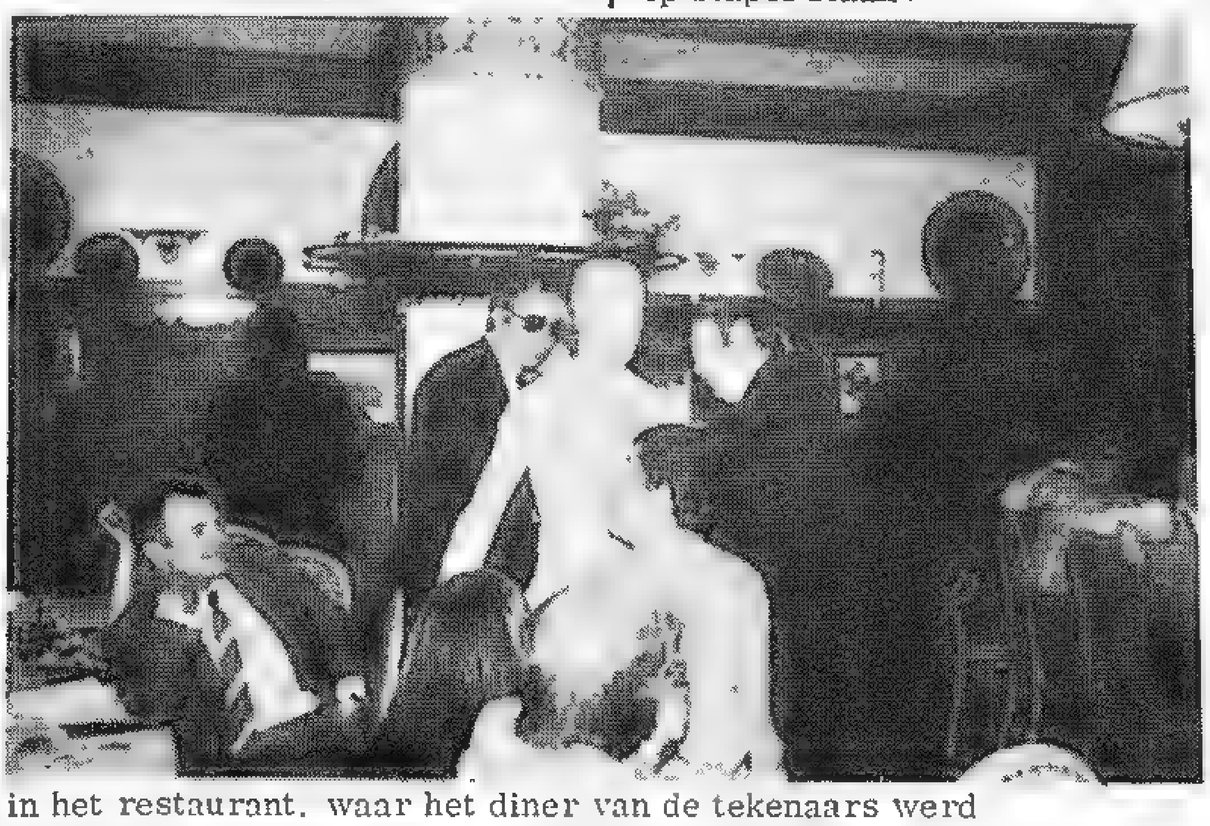
in het restaurant. waar het diner van de tekenaars werd gehouden, tekenen Hubinon's kollega's zijn t-shirt vol.

Jazeker, ik ben zojuist begonnen met het vervolg op Het dal van de groene dood . Het verhaal zal Haaien in de Chinese Zee gaan heten (Requins en mer de Chine) en het zal in Robbedoes gaan verschijnen als ik de laatste pagina's af heb. Dan staan er nog enkele Roodbaardverhalen op stapel, omdat het verhaal, wat nu zojuist in album verschenen is, La Captive des Mores, het tweede album is uit een serie van vier of vijf. Een dezer dagen zal ik vermoedelijk van Charlier het scenario hiervoor ontvangen.

Met dank aan Victor Hubinon voor zijn bereidwillige medewerking.

Een leuke bijzonderheid: in het restaurant, waar het diner van de tekenaars werd gehouden, hangen karikaturen van alle stamgasten, getekend als heiligen. Hubinon zelf is er vereeuwigd als Sint Lucas, de patroon der schilderkunst. Deze tekeningen zijn door Victor Hubinon vervaardigd voor de 'patron', de gelukkige bezitter van het bewuste t-shirt, die niet alleen een uitstekend 'maître de cuisine' is. maar ook een verwoed stripverzamelaar.

RiK JUNIOR

EEN GELIKTE BEER

GNOEF, DAT WORDT TE GEK! HET VUUR IS ALWEER UIT..

EN IK HAD JE NOG ZÓ GEVRAAGD.

HET GOED..PFFFF..TE..PFFFF... BEWAKEN..PFFFFF!!!....

MAAR, NATUU...HUU. HUURUK!

GNOEF! EEN BEER!

WAT? WAAR?

R.036.A

COPYRIGHT WORLDSP PR...

MOEDER!!

HORACE!

JOEHOE!!!

DONG

COPYRIGHT · WORLD'S'P PR.'S

HORACE! IK VIND HET NIET GEPAST DAT EEN ZICHZELF RESPEKTERENDE BEER UIT HET CIRCUS WEGLOOPT OM VOORSTELLINGEN VOOR EIGEN VOORDEEL TE GEVEN! VOOR STRAF KRIJG JE ACHT DAGEN GEEN HONING!!

R.036.B

BUCK DANNY

De Buck Danny-reeks (achter elke titel staan de nummers van Robbedoes vermeld en het jaar waarin het verhaal als album is verschenen.

1. De Jappen vallen aan* 353-403 (1949)
2. De geheimen van Midway 404-446 (1949)
3. De zonen des hemels 446-502 (1951)
4. De vliegende tijgers 503-533 (1951)
5. De zwarte draak 538-557 (1951)
6. Aanval in Birma 558-581 (1952)
7. De smokkelaars van de Rode Zee 583-605 (1952)
8. Woestijnrovers 608-628 (1952)
9. Petroleumgangsters 634-655 (1953)
10. Testpiloten** 656-678 (1953)
11. Korea 681-703 (1954)
12. De onbemande vliegtuigen*** 704-726 (1954)
13. Een vliegtuig wordt vermist 730-752 (1954)
14. Patroelje bij dageraad 761-783 (1955)
15. N.C. 22654 antwoordt niet meer 785-805 (1957)
16. Gevaar in het noorden 807-827 (1957)
17. Buck Danny tegen Lady X 829-852 (1958)
18. Aanval op Malakka 855-874 en 977 (1958)
19. De tijger van Malakka 982-1003 (1959)
20. S.O.S. vliegende schotels 1005-1026 (1959)
21. Een prototype is verdwenen 1029-1051 (1960)
22. Geheime opdracht 1054-1075 (1960)
23. Vlucht naar de verloren vallei 1078-1099 (1960)
24. Proefmodel FX 13 1104-1125 (1961)
25. Het ZZ-eskader 1127-1148 (1961)
26. De vliegende tijgers komen terug 1160-1181 (1962)
27. De vliegende tijgers schieten te hulp 1183-1209 (1962)
28. Vliegende tijgers tegen piraten 1225-1246 (1962)
29. Operatie Mercury 1249-1283 (1964)
30. De satellietdieven 1285-1310 (1964)
31. X 15 1320-1342 (1965)
32. Alarm te Cape Kennedy 1355-1376 (1965)
33. Het geheim van de spookvliegtuigen 1393-1414 (1966)
34. Atoomalarm 1426-1458 (1967)
35. Het dodenescadrille 1526-1544 (1968)
36. De Blauwe Engelen 1606-1627 (1970)
37. De piloot met het leren masker 1682-1702 (1971)
38. (verschijnt binnenkort) Het dal van de groene dood 1762-1780

*in Robbedoes verschenen als: De Japs vallen aan
**in Robbedoes verschenen als: Het eskader des doods
***in Robbedoes verschenen als: Vliegtuigen zonder piloten

Buck Danny-specials

In Sprint (Risque tout)
nr.1. :Duel in de lucht (Duel dans le ciel)
nr.16. :Speciale opdracht (Mission spéciale)
nr.34. :Een prototype is gestolen (On a volé un prototype)

In Robbedoes:
nr. 1627: Bijzondere opdracht (1969)
nr. 1648: Een sterk staaltje (1969)
nr. 1682: Het gebeurde in '38 (1970)
nr. 1762: Deze man is een held (1972)
nr. 680 : Enkele wenken voor hen die sportvlieger willen worden (1953)
nr.1709 :de '13' (1971)
nr.1757 : de jachtvlieger (1971)
nr.1761 : Hodgkinson, de doorzetter (1972)
nr.1762 : Die kostte hem zijn kist (1972)

Surcouf
I. Koning der kapers 503-547 (1952)
II. Schrik der oceanen 548-592 (1952)
III. De laatste vrijbuiter 593-636 (1953)

ROODBAARD

In Pilote:	Frans album:	In Pep:	Pandora jeugdserie (uitg. NV Nederland)	Amsterdam Boek
1. Le démon des Caraïbes (1-62)	Le roi des sept mers (1-15 en 17-47) Le démon des Caraïbes (48-62)	De schrik der zeven zeëen (48-62) 6520-6523	Roodbaard de piraat (1-15, 17-47) De koning van de zeven zeëen (48-62)	De schrik der zeven zeëen (48-62) Het gebroken kompas (1-15, 17-47)
2. Le roi des sept mers (1-31)	Le roi des sept mers (1-31)	De schrik der zeven zeëen (1-31) 6523-6534	De koning van de zeven zeëen (1-31)	De schrik der zeven zeëen (1-31)
3. Le fils du Barbe-Rouge (A, B, C, D en 1-46)	Idem (1-46)	De zoon van Roodbaard (A, B, C, D en 1-46)6543-6615	De zoon van Roodbaard (1-46)	
4. Défi au roy (1-46)	Idem (1-46)	Het brandmerk van de koning (1-46) 6616-6638	Wet en recht (1-46)	
5. Les révoltés de l'océane (1-46)	Idem (1-46)	Muiterij op de oceaan (1-46) 6713-6735		
6. Le vaisseau fantôme (1-46)	Idem (1-46)	Het spookschip (1-46) 6807-6829		
7. L'île de l'homme mort (1-49)	Idem (1-8, 10-12, 14-36, 38, 39A, 39B 1e strookje, 40B 2e strookje, 41-49	Dodemanseiland (1-8, 10-12, 14-36, 38, 39, 41-49)6844-6913		
8. Le piège Espagnol (1-46)	Idem (1-46)	De spaanse hinderlaag (1-46) 6943-7007		
9. La fin du 'Faucon Noir' (1-46)	Idem (1-46)	De ondergang van de zwarte valk (1-46) 7034-7047		
10. Mort ou vif (1-46)	Idem (1-46)	De afrekening (1-46) 7108-7121		
11. Le trésor de Barbe-Rouge (1-46)	Idem (1-46)	De schat (1-46) 7147-7207		
12. La mission secrète de l'Epervier (1-46)	Idem (1-46)	De kaperbrief (1-46) 7225-7233 en 7235-7237		
13. Barbe-Rouge a la rescousse (1-47)	Idem (1-47)	De bevrijding van Fort de France (1-47) 7323-7344		
14. Le pirate sans visage (1-46)	Idem (1-46)			
15. Khaïr le More (1-47)	Idem (1-47)			
16. La captive des Mores (1-46)	Idem (1-46)			
17. Le vaisseau de l'enfer (te verschijnen)				

Komplete verhalen:
1. Het goud van de San Christobal (1-16) (Pepparade 1) kleur
   L'or du San Christobal (1-16) (Pilote-selection) kleur
2. De cobra (1-16) (Pepparade 2) zwart-wit
   Le cobra (1-16) (Pilote selection) zwart-wit

ANDER WERK

De nieuwe avonturen van Blondie en Blinkie (Robbedoes 400-462) album 1951

Tiger Joe-reeks

I. Redder in de nood verschenen in Sjors (1964) 17-38
II. Tiger Joe en de ivoorstropers in Sjors (1964) 39-8(1965)
III. Tiger Joe en de luipaardmannen in Sjors(1965) 9-31
Deze verhalen zijn ingekleurd, van het eerste verhaal bestaat een zwart/wit versie in Ohee (geen nadere gegevens). Er bestaat ook een album in 't frans.

Humoristische verhalen

Pistolin (scenario Goscinny), een humoristisch vervolgverhaal voor Pistolin, een krant uitgegeven door een franse chokoladefabriek, hiervan is geen album.
Fifi, een humoristische gagstrip, waarvan één album bestaat (Humo), maar meerdere afleveringen.
Fifille, een humoristische gagstrip, waarvan een 20-tal afleveringen getekend is.
Rik Junior, een humoristische gagstrip, waarvan een 20-tal afleveringen verschenen is in Robbedoes Junior.
Pistolin en Rik Junior tekende Hubinon onder het pseudoniem Victor Hughes.

Stanley (scenario van O. Joly)

I. Stanley 668 -710 (1954)
II. Op zoek naar de verdwenen man 711-751 (1955)

Jean Mermoz 774-828 (1955 in Robbedoes, album in 1956)
artikel over Jean Mermoz (2 pag) in Robbedoes 512 door Charlier, geïllustreerd door Hubinon

met medewerking van Franny en Hans Matla

nieuws van HET STRIPSCHAP

Gaarne nodigt het bestuur u uit tot het bijwonen van de 10e Algemene Ledenvergadering, die gehouden zal worden op zaterdag 24 november 1973, aanvang: 10,30 uur, in het gebouw 'Roothaanhuis', Rozengracht 133 te Amsterdam.
Na afloop van de vergadering zal er nog een ruilbeurs en een stripveiling worden gehouden. Een èn ander slechts toegankelijk voor leden

Agenda:
1. Opening en toelichting op de agenda.
2. Mededelingen van het bestuur
3. Behandeling kort verslag van de ALV van 19 mei 1973 te Den haag
4. Behandeling ingekomen stukken
5. Benoeming nieuwe kascommissie
6. Verslag aangaande Stripschrift
7. Royement wanbetalers 1973
8. Behandeling van het bestuursvoorstel om de kontributie ingaande de 1974 te bepalen op f.12,50.
9. Rondvraag en sluiting.

Leden met ruilmateriaal kunnen tafels huren, waartoe men zich voor 18 november aanstaande in verbinding dient te stellen met de penningmeester, telefoon 020-166113. De huurprijs per tafel bedraagt f.2,50.
Nadere mededelingen worden nog aan de leden toegezonden.

ledenaanbiedingen

Plakboekjes, 8 stuks voor f.7,50. Simpelman f.2,65. Bommelbibliografie f.3,95. Stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie f.12,50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar. Stripschapstickers, 20 stuks voor f.3,-.

Uitsluitend voor leden te bestellen via giro 1513000 tnv de penningmeester van het Stripschap te Amsterdam.

bestuur

Voorzitter:Martin Wassington, van Mourik Broekmanstraat 11'', Amsterdam, 020-171332.
Sekretaris:John van der Mark, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam.
Penningmeester:Wil Soyer, Overtoom 536', Amsterdam, 020-166113.
4e Bestuurslid: Kees Helderman, Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.
5e Bestuurslid: John M.Willemse, Dorus Rijkershof 5', Amsterdam

filmotheek

Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13'' Amsterdam, 020-355182 of:
P. Adriaanse, Wouwermanstraat 39'''', Amsterdam.

Marten Toonder werd op 2 mei 1912 geboren als zoon van Marten Toonder Sr., kapitein op de grote vaart.
Op de lagere school werd Marten regelmatig op de vingers getikt omdat hij in plaats van op te letten tijdens de les vaak poppetjes zat te tekenen. De bezorgde schoolmeester vroeg zich dan ook af, wat er van die jongen terecht moest komen. Het Rotterdamse jongetje, dat gelijk vele (al dan niet Rotterdamse) jongetjes een grote afkeer had van rekensommen en Franse verbuigingsvormen en dat poppetjes tekende, óók als zijn makkers buiten ravotten, staat momenteel aan 't hoofd van een bloeiend bedrijf en tekent nog poppetjes. Met vrucht, mag ik wel zeggen, en tot grote vreugde van tienduizenden schoolmeesters en anderen. Natuurlijk was dat destijds niet te voorzien. Toen de jongen, die 61 jaar geleden ter wereld kwam, zich een bijzonder ondankbare leerling toonde, zagen én vader én schoolmeester zijn toekomst met zorg tegemoet. Ook op de HBS was hij niet van zins serieus aan te pakken, tot grote ergernis van vader Toonder, de zilte zeekapitein van Groningse komaf, die zijn zoon graag iets degelijks wilde zien worden.
Daar zag het er overigens allerminst naar uit, want de jongen werd volgens alle regelen der kunst van school gezonden, toen hij een weinig-vleiende karikatuur van enkele zijner leraren in het schoolblad liet plaatsen. Hij had dit gedaan in nauwe samenwerking met zijn broertje, die -gezien diens onmiskenbare schrijftalenten- de redaktie van het HBS-krantje voerde.
Ondanks alles kwam dat 'malle jong van Toonder' toch door het eindeksamen. Vader Toonder -man van oerdegelijk allooi- was daar zo blij mee, dat hij zijn zoon als beloning voor dit onverwachte staaltje, een reis naar Zuid-Amerika schonk. De tijd zou leren, dat deze reis bepalend zou zijn voor het verdere leven van Marten Toonder Jr. Een springplank die goed veert. Want in Buenos Aires maakte hij kennis met een van de medewerkers van Walt Disney zelf en deze ontmoeting verschafte hem een introduktie in de kraamkamer van de tekenfilms en van de getekende vervolgverhalen (strips zeggen we) in Argentinië. De geheimen van dit werk bleven geen geheimen voor hem en toen vaders schip na maanden weer in de thuishaven Rotterdam meerde, stapte er een jonge Toonder de gangway af, die precies wist wat hem te doen stond. Hij wist het zó goed, dat de oude heer Toonder, die nog steeds geen kruimpje brood in dat ondegelijke poppetjes tekenen zag, zich gewonnen gaf. Marten mócht tekenen en moest daarom naar de Rotterdamse Academie om de fijne kneepjes van het vak onder de knie te krijgen. Het werd bepaald geen sukses, want de poppetjes die hij wilde tekenen, waren daar taboe. Er was dus geen greintje aardigheid aan en Marten Toonder zag dan ook na enkele maanden van verdere akademische scholing af. Met geen dag meer opleiding dan deze mislukte maanden, bouwde de jongen een karrière, waaraan miljoenen mensen in tientallen landen dagelijks een hoop plezier beleven. De grote kans voor Marten kwam in de oorlog toen Walt Disney's meesterwerk Mickey Mouse werd verboden op last van de Duitsers en Toonder's eerste geesteskinderen Tom Poes en Heer Bommel vaste grond onder de voeten kregen. Ze waren reeds in 1938 op het papier geboren. Marten Toonder, die 7 jaar in vaste dienst bij de Leidse Rotogravure had gewerkt, kon zich nu eindelijk helemaal uit gaan leven in zijn eigen werk.
Op een gegeven moment begon zijn werk zo'n grote omvang aan te nemen, dat hij medewerkers nodig had en zodoende ontstonden de Toonder studio's; opgericht in juni 1942 door Marten Toonder en Joop Geesink oorspronkelijk als tekenfilmstudio. In 1943 komt er een splitsing tot

stand tussen poppenfilm (Geesink) en tekenfilm (Toonder). medewerkers zijn in deze begintijd: oa J. van der Meulen, Cees van der Weert, Wim Lensen, Frits Godhelp, Jan Gerhard Toonder en Hans G. Kresse. In 1944 begint Joop Geesink een eigen studio. Bij de Toonder studio's wordt W. Bouman zakelijk leider. Eind 1944 tot begin 1946 zijn de studio's gesloten, hoewel er bij Marten Toonder thuis (Keizersgracht 530) nog doorgewerkt wordt. Daarna gaan de studio's van start o.l.v. Marten Toonder, Marten Toonder Sr. en de heer De Swaan.
Het ondergrondse blad Metro werd gedrukt door de illegale drukkerij DA VID (De Algemene Vrije Illegale Drukkerij) opgericht door Dick van Veen en Jo Pellicaan. Marten Toonder dekte met de naam van zijn filmstudio deze drukkerij.
Uiteindelijk na vele verhuizingen doorgemaakt te hebben, belanden de Toonder studio's 1 januari 1967 op het slot 'De Nederhorst' in Nederhorst den Berg, waar ze zich tot op heden nog altijd bevinden, evenals de Geesink Filmproduktie. (Marten Toonder en Joop Geesink hebben elkaar na vele jaren weer gevonden)

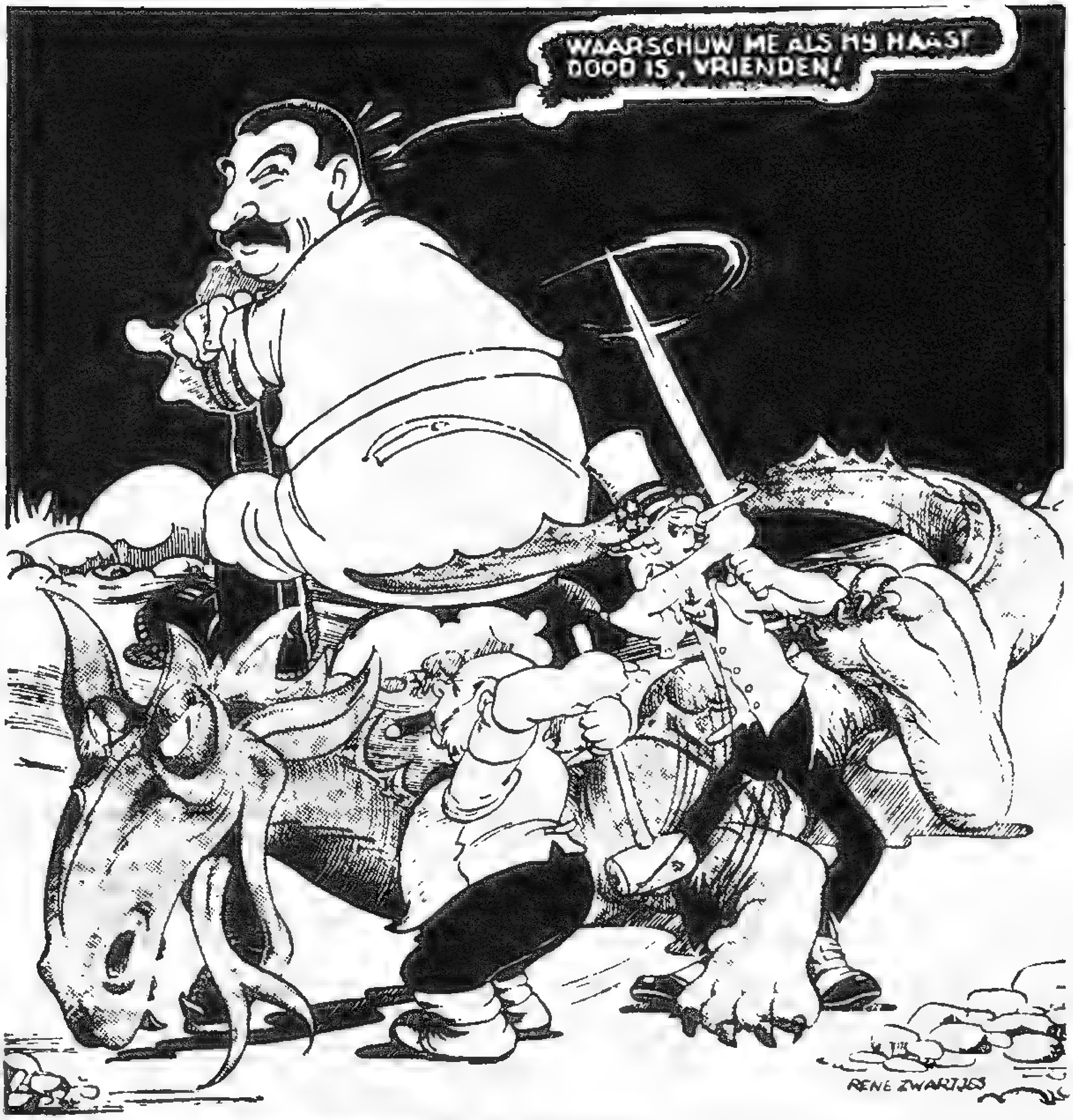

In 1945 toen Toonder om persoonlijke redenen liever niet publiceerde verscheen nevenstaande spotprent van Toonder's hand in de Metro, onder tekend door Toondermedewerker René Zwartjes.

HERRIE OM JAPAN.

Interview Marten Toonder
12 okt. 1973 te Nederhorst den Berg

---Was Thijs IJs een strip van uw hand en wanneer is deze gepubliceerd?
Ja, zeker, maar dit zie ik beslist als een jeugdzonde. Hij is indertijd opgezet door drie man, waar ik er een van was. Thijs IJs was als 't ware de opvolger van Bruintje Beer, toen deze uit de grote Provinciale Dagbladpers verdween. Ik vond dat gewoon flauwekul werk. Ik heb het vrij lang gedaan, ik kan echter niet zeggen hoelang 't precies geweest is.
---Was Thijs IJs uw eerste werk?
Neen, mijn allereerste werk was Tobias, dat maandelijks verscheen en Bram Ibrahim.
---Zegt 'Tip, Top en Tootje' u iets?
Daar heb ik nooit van gehoord. Het is in ieder geval niet van mij geweest.
---Wanneer precies heeft u Ukkie Wappie overgenomen?
Dat was, voor zover ik me kan herinneren, in 1933 (25 nov.) en ik ben er tot 1939 mee bezig geweest, d.w.z. ik heb tot dat jaar bij de Rotogravure in Leiden gewerkt.
---Was dat alles wat er van u verschenen is in de door de Rotogravure uitgegeven bladen?

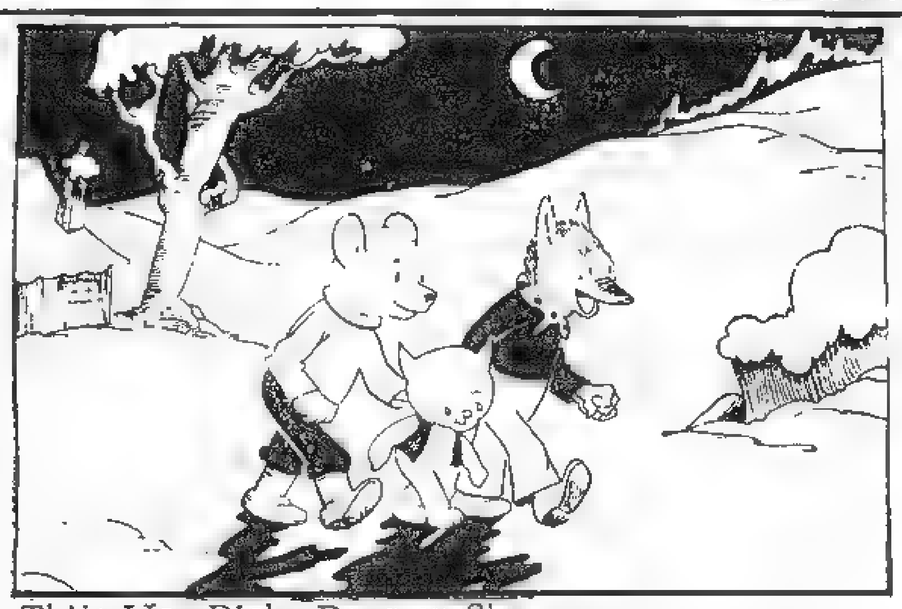
Thijs IJs, Dicky Dons en Sim

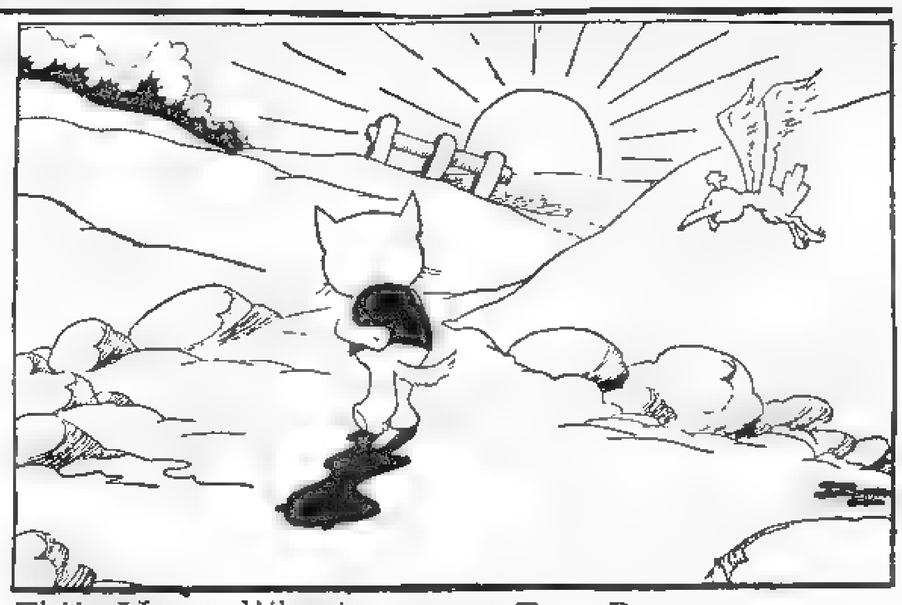
Thijs IJs, gelijkenissen met Tom Poes

Oh nee, er was veel meer, zoals bijv. The New Nonsens Film Cy, de avonturen van Bello, Jim en Soe, dat is wat ik me nog kan herinneren.
---Hoe was uw relatie met Joop Geesink tijdens de oorlog?
Die was erg goed; we hebben zelfs een paar jaar samengewerkt, daarna zijn we uit elkaar gegaan. Dat kwam doordat ik me meer richtte op de tekenfilm en Joop zich meer bezig hield met de poppenfilm. Hij was erg knap op 't gebied van dekors, hij had een enorm gevoel voor poppen, en heeft zich er helemaal in gespecialiseerd (oa Loekie de Leeuw, tussen de reklames iedere avond voor de televisie).
---Gebeurde het wel eens, dat mensen van de studio van Joop Geesink naar uw studio's verhuisden en omgekeerd?
Ja, dat kwam wel eens voor; dat was ook erg vervelend en tegen de afspraken in.
---Uw vrije tekenfilms zijn nooit zo'n sukses geweest, in ieder geval niet zoals u gehoopt had.
Dat ligt eraan wat je onder sukses verstaat; ik had gedacht er ook geld mee te verdienen, en dat was per se niet waar. Artistiek gezien hadden ze wel degelijk sukses. Ze zijn op de markt geweest omdat ik dacht dat er gebrek aan was, dat bleek echter niet zo te zijn. Het waren zuiver goodwill-films, zodat ik het nooit erg gevonden heb.
---Daarnaast zijn er ook andere films geweest, zoals Moonglow, Suite Tempirouette, De Verzonken Klokken, hadden die wel sukses?
In de karakteristieke wereld wel, daar waren dat suksessen, ja, festivals en dergelijke, erg mooie beoordelingen, maar daar koop je natuurlijk niets voor, daarom kun je er ook niet te veel maken, anders ga je failliet.
---In hoeverre was Pum Pum (bijvoegsel Laatste Nieuws-België) een Toonder studio-produktie?
Dat was het niet, d.w.z. ze maakten gebruik van onze medewerkers. Het werk werd dus wel op de studio's gemaakt.
---Is Rommeldam in Oisterwijk naar uw idee opgezet?
Neen, het was een idee van een paar zakenlieden, die daar een groot terrein hadden en aan mij vroegen of ik daar iets voor

De avonturen van Bello

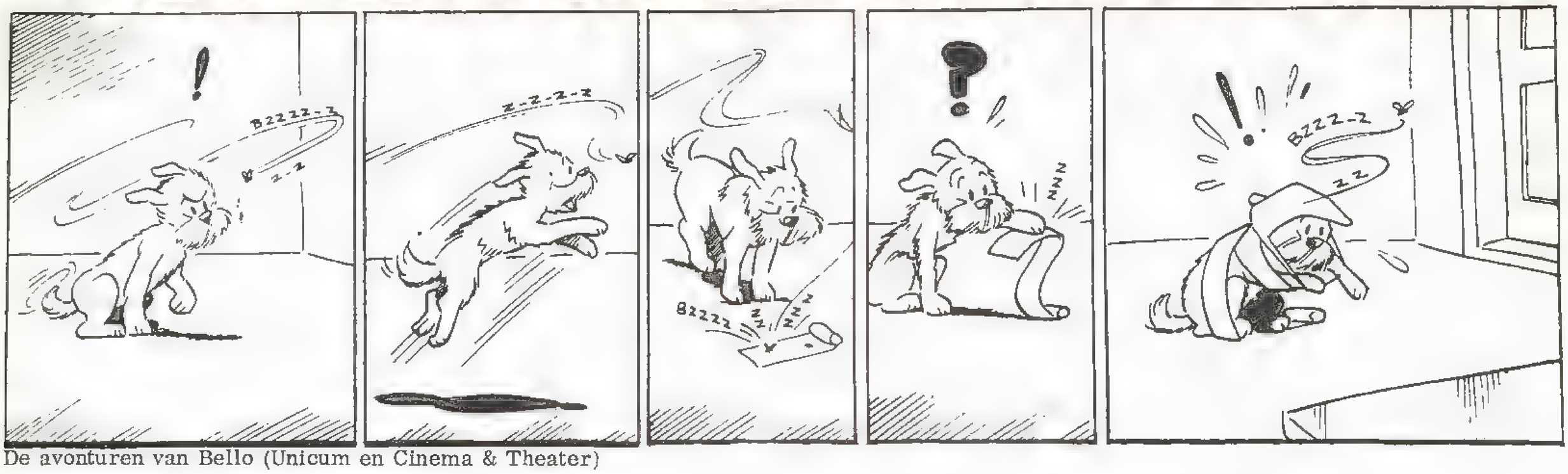

De avonturen van Bello (Unicum en Cinema & Theater)

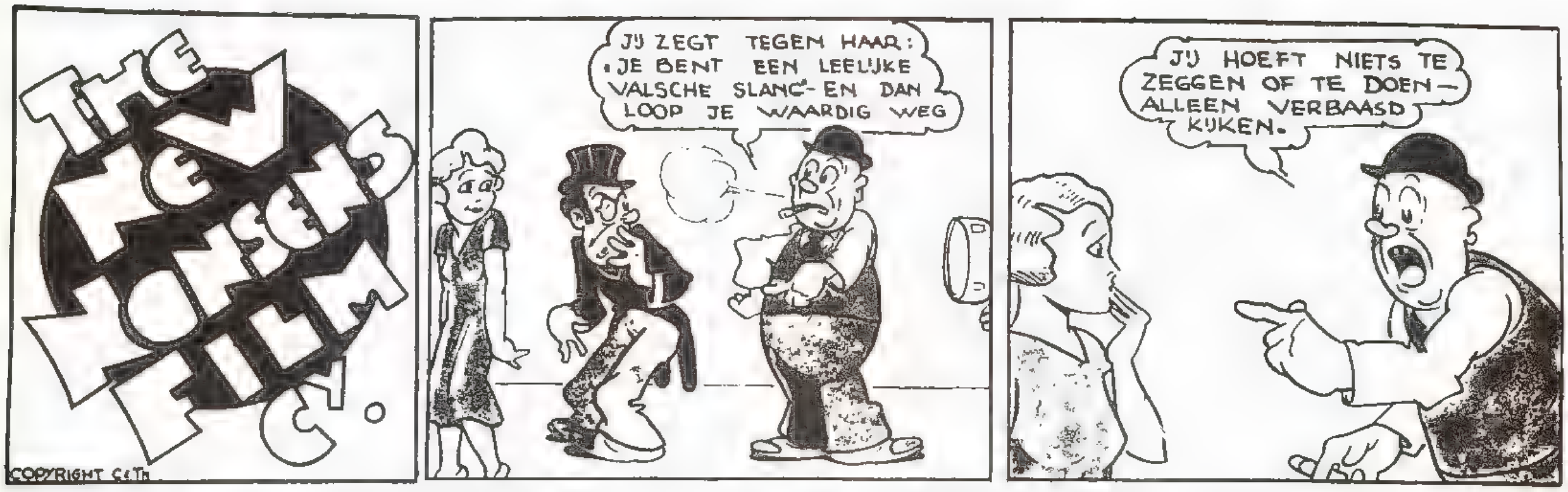
THE NEW NONSENS FILM CY.
COPYRIGHT C&Th
JIJ ZEGT TEGEN HAAR: «JE BENT EEN LEELIJKE VALSCHE SLANG- EN DAN LOOP JE WAARDIG WEG
JIJ HOEFT NIETS TE ZEGGEN OF TE DOEN— ALLEEN VERBAASD KIJKEN.
JE BENT EEN LEELIJKE-VALSCHE SLANG--
KLETS
MAAR JUFFROUW— IK ZAG AAN ZIJN OOGEN DAT HIJ HET MEENDE
WAAROM--

The New Nonsens Film Cy. uit de Rotogravuretijd

Uk en Puk

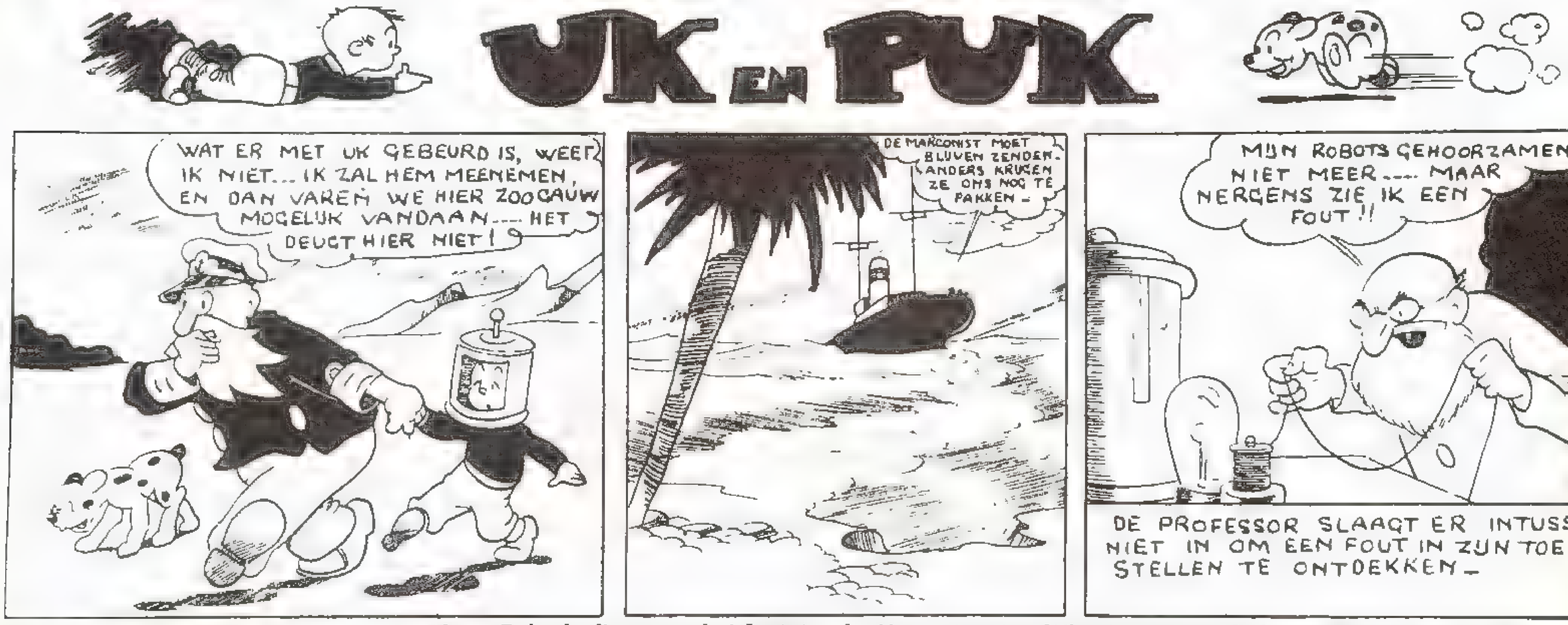
WAT ER MET UK GEBEURD IS, WEET IK NIET... IK ZAL HEM MEENEMEN, EN DAN VAREN WE HIER ZOO GAUW MOGELIJK VANDAAN.... HET DEUGT HIER NIET!
DE MARCONIST MOET BLIJVEN ZENDEN. ANDERS KRIJGEN ZE ONS NOG TE PAKKEN -
MIJN ROBOTS GEHOORZAMEN NIET MEER.... MAAR NERGENS ZIE IK EEN FOUT!!
DE PROFESSOR SLAAGT ER INTUSSCHEN NIET IN OM EEN FOUT IN ZIJN TOE. STELLEN TE ONTDEKKEN-

Uk en Puk; de figuur op het laatste plaatje vertoont gelijkenissen met de latere Hókus Pas uit Tom Poes

Toonder's strijd tegen de 'eereraad' uit Metro-Mozaik

„Tjonge, kapitein, dat is de grootste visch, dien ik op deze breedte ooit gezien heb!"

links en boven: eenzelfde motief werd door Toonder in zijn vroegere werk voor de Rotogravure gebruikt als later in Kappie

voelde. Ze stelden zich daar veel van voor en hoopten er veel geld mee te verdienen. Het bestaat nu niet meer.

---Tijdens de bezetting bent u erg aktief geweest: veel Duitse spotprenten in Metro. Was dit de reden waarom u na de bevrijding een publikatieverbod kreeg?

Een publikatieverbod heb ik nooit gehad, maar het was zo dat er een ereraad werd ingesteld en daar heb ik me nogal druk over gemaakt, want dat was de grootste hypokrisie, die je je voor kunt stellen, het was gewoon smeerlapperij. Dus toen ben ik er mee gestopt, want als dat zo gaat, dan ga ik dat bestrijden. Toen is er een kontra-beweging ontstaan en een raad voor rechtsherstel. Er heerste gewoon een soort fascisme, de macht bij de middelmaat, waar werkelijk grote kunstenaars gewoon kapot gemaakt werden. Dit heeft echter allemaal maar vrij kort geduurd en wat dat betreft heeft die Raad wel degelijk zijn nut bewezen. Ja, dat was een vervelende tijd.

---Is het zo, dat verschillende tekenaars bij u komen werken om het een en ander te leren en daarna voor zichzelf beginnen?

Ja, maar dat ligt wel voor de hand, dacht ik. Het is gewoon erg prettig als je ergens komt waar ze je een beetje in het vak wegwijs maken. Er zijn echter ook mensen, die niet zo'n ondernemingsgeest hebben en blijven omdat ze het veiliger vinden. Goede sociale voorzieningen e.d.

---In het nummer van Stripschrift komt ook een interview met een vroegere medewerker van u, nl. René Zwartjes. Heeft u hem goed gekend?

Ja, ja, zeker. Hij heeft hier heel lang gewerkt en ik heb hem erg goed gekend. Het was een begaafde jongen, hij is nu leraar aan een akademie in Amersfoort.

---In hoeverre had u inbreng in de tekenafdeling. Sommige mensen, zoals bijv. Ben van 't Klooster en Hans G. Kresse wijdden zich toch helemaal alleen aan resp. Fiedelflier en Eric de Noorman?

Oh ja, toch wel. Eric bijv. heette eerst Leif en ik vond dat Eric een betere naam voor hem was. We hadden nou eenmaal een zaak en het was gewoon belangrijk dat we erover praatten, wanneer er een nieuwe strip kwam. Ik heb daar bij mijn eigen werk ook van geprofiteerd; je zat niet ge-

ik gedurende een korte tijd helemaal alleen vier stripverhalen verzorgd. Dat waren in de eerste plaats natuurlijk Tom Poes (later in samenwerking met Ben van 't Klooster), Kappie, Panda en een strip, waarvan ik niet meer weet hoe die heette, maar die in een krant stond die na enkele jaren over de kop is gegaan.
Maar al heel gauw ben ik daar mee gestopt, omdat dat niet te doen was in je eentje en zodoende trok ik een aantal medewerkers aan.

--- Zal er ooit een heruitgave van het Tom Poesspel komen? Is het waar dat er maar hooguit 5000 zijn blijven bestaan na de brand in 1942 waarbij er zo'n 20.000 verloren gingen?
In de oude vorm zal het in ieder geval nooit herdrukt worden, maar mocht er genoeg belangstelling voor bestaan dan kunnen we daar altijd iets aan doen. Er zijn er inderdaad veel verbrand; ik begrijp ook niet dat er mensen zijn die er nog een bezitten.

---Zoudt u eventueel toestemming geven voor een Uk en Puk-herdruk in Stripschrift?
Neen, liever niet. Kijk het zit zo: het is niet leuk om met je luierbroek aan gekonfronteerd te worden. Het was gewoon kleuterwerk. Ik kan me voorstellen, dat jullie dat willen al is het alleen maar als kuriositeit. Het waren in die tijd allemaal opdrachten, zodat het weinig geïnspireerd werk opleverde. Daarbij is het inderdaad wel zo dat verschillende oude Tom Poesverhalen teruggaan naar de Uk en Puk-periode, oa de Reuzenvogel en de Blikken Mannen wijzen daarop. Maar ook de oude Tom Poesstrips zijn voor mij verleden tijd, als je begrijpt wat ik bedoel. De tentoonstelling van originele Tom Poes tekeningen is hier ook alleen vandaag (12/10), straks verdwijnen ze weer onder de hooimijt

AL PEPPERNOSE

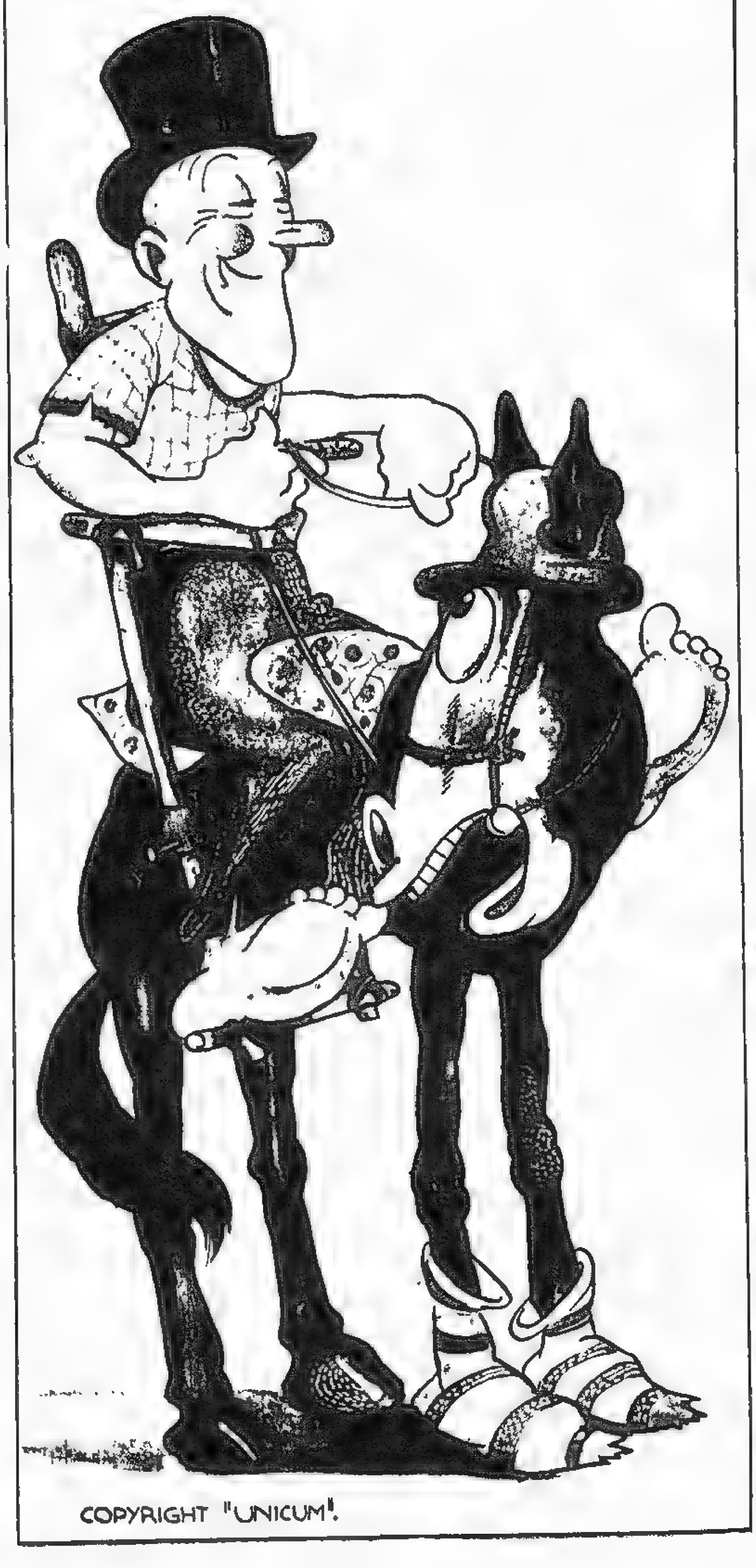

Al Peppernose, gekleurde cartoons in Unicum

WAT OOK GEBEURT HOUDT JE GOED HUMEUR

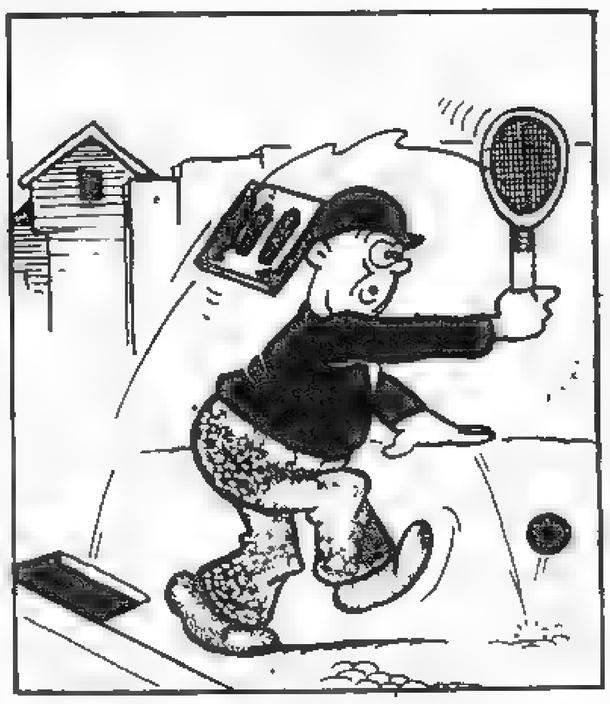

(Cinema & Theater en Unicum)

Bibliografie werk Marten Toonder tot 1946

Thijs IJs + 1935
Tobias boek uitg. Helmond 1931
Bram Ibrahim: De woestijnavonturen van 1932: De Nederlander (onder pseudoniem Ben Ali) boek: nr. 13 in de serie: Nederlandse kinderbibliotheek
Uk en Puk (Ukkie en Pukkie) verschenen in: Unicum - Het weekblad voor U 25-11-'33 tot 1939; Het weekblad Cinema & Theater 21-12-1935 tot 1939; Het Belgische blad ABC: 19-11-1933 tot 1939; Bravo (Vlaams): in 1937 en 1938 (resp. 2e en 3e jrg.)
Ander werk in deze weekbladen
1. De avonturen van Bello (1939 Unicum en Cinema &Theater)
2. Dikkie en Dunnie (in Vlaamse Bravo: 1939-1940; Ned. Bravo: 1940-1943)
3. Slim en Sloom (Ned. Bravo + 1942)
4. Jim en Soe (Vl. Bravo 1939, Unicum + 1941-1942)
5. De koning v/h oerwoud (Ned. Bravo juli 1940-1942)

P.S. De Nederlandse Bravo startte als bijblad in het nummer 14 (1940) van Unicum.
De Vlaamse Bravo behoorde bij ABC en bestond in de vooroorlogse periode van eind 1936 t/m 24 febr. 1940

6. The New Nonsens Film Cy
7. Wat ook gebeurt houdt je goed humeur (beiden in Cinema & Theater en Unicum 1934)
8. Serie gekleurde cartoons onder de naam: Al Peppernose (Unicum)
9. Mijn neef Janssen
10. Vele gekleurde en ongekleurde cartoons in ieder bovengenoemd weekblad.

Don Sombrero 1938-1941 in Tsjechoslowakije en Argentinië.
Doe Mee (uitg. Algemeen Handelsblad): Barendje Bas 1939; Japie Makreel 1940
Metro (ondergronds blad 1940-mei 1945) na de bezetting nog verschenen t/m 29 juni 1946 (3e jrg. nr. 4) bevattende vele anti-Duitse spotprenten
boek: Metro-Mozaïek (greep uit verschenen Metro's) uitg. DA VID
boek: Metro-tiental uitg. DA VID 1945 (Duitse spotprenten met bijbehorende gedichten)
Vele illustraties in boeken geschreven door Jan Gerhard Toonder en in kinderboeken van Phiny Dick.
Wat Tom Poes - Bommel betreft zie Bommelbibliografie.

DE AVONTUREN VAN DIKKIE DIK

HET IS HIER STIERLIJK VERVELEND, VIND JE NIET?

HM, NOGAL!

GRRRR

MAFF

ZOO, HEKKEN KAPOT MAKEN HÈ? LEUK ZIJN, HÈ? WACHT ES, JOCHIES!

M-MAAR ...

DE STIER HEEFT ...

WAT STIER!!? WAAR STIER!?! KOM HIER LEUGENAARS!

GUSTAAF SCHIJNT HET SPOOR KWIJT TE ZIJN DIKKIE

IK HOOP DAT IE HET NIET MEER VINDT

?

HET IS TOCH PRETTIG OM BRAAF TE ZIJN, DIKKIE!

HM!

Toonder

SLIM en SLOOM

SPEURDERS

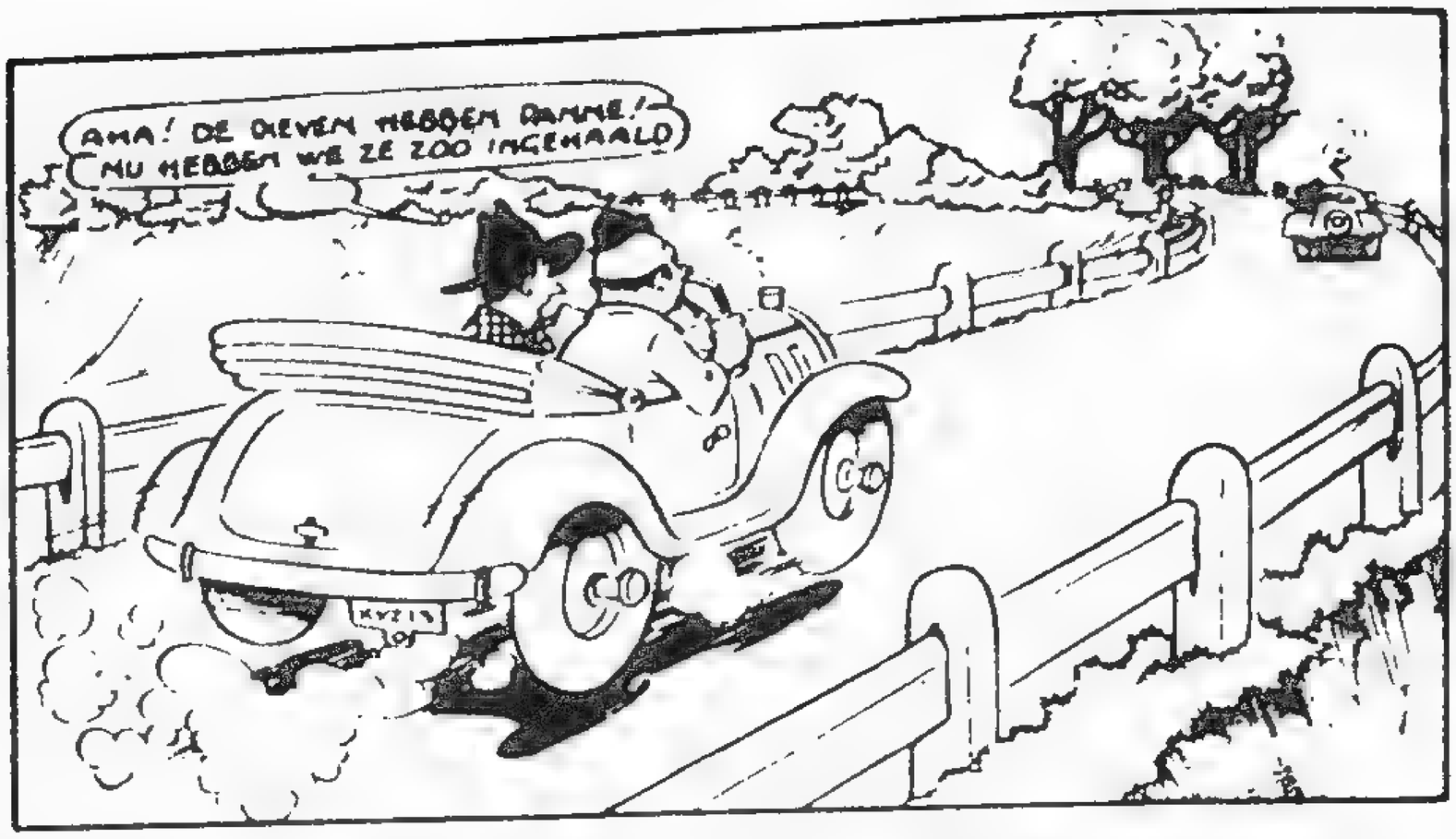

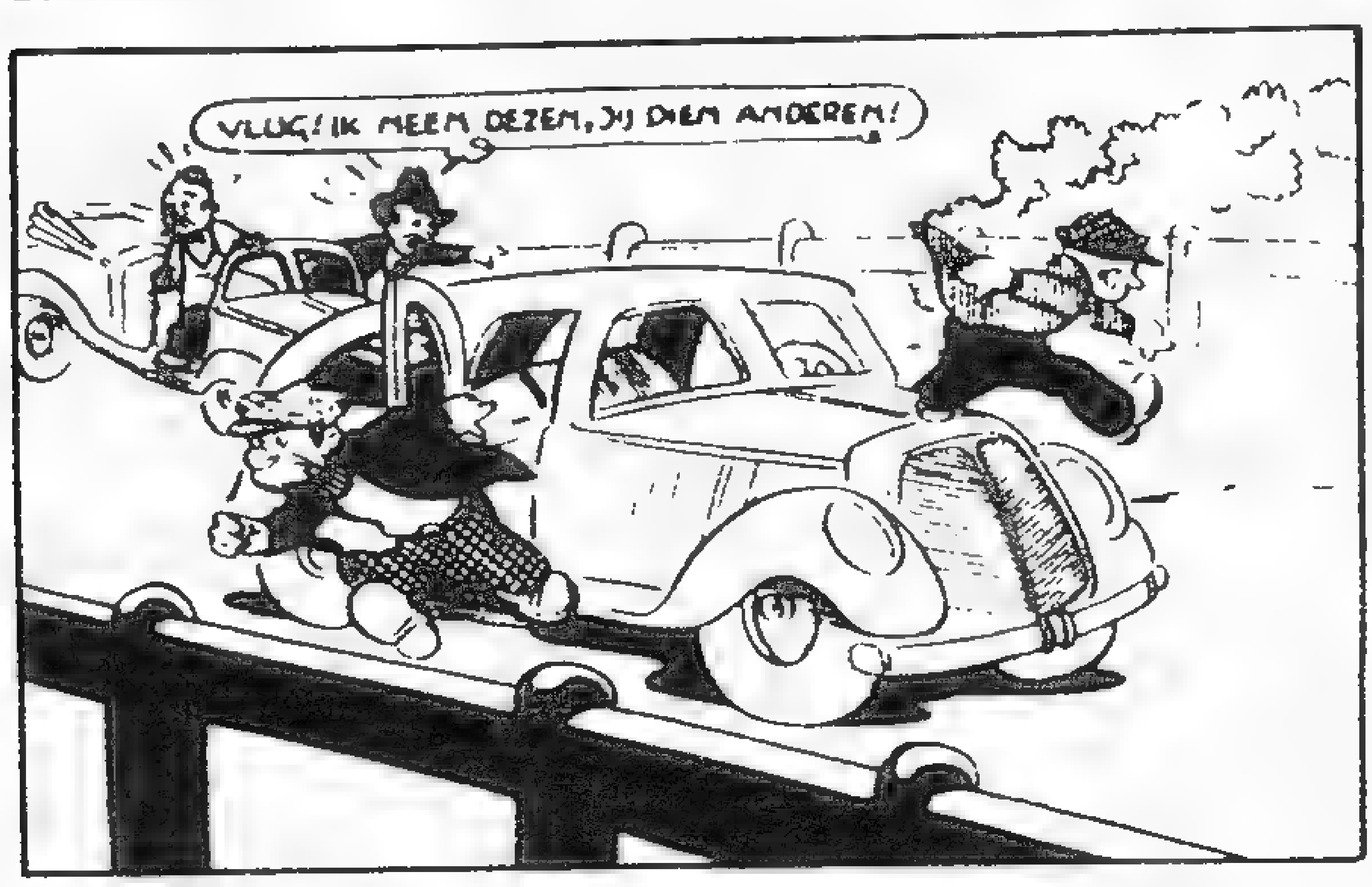

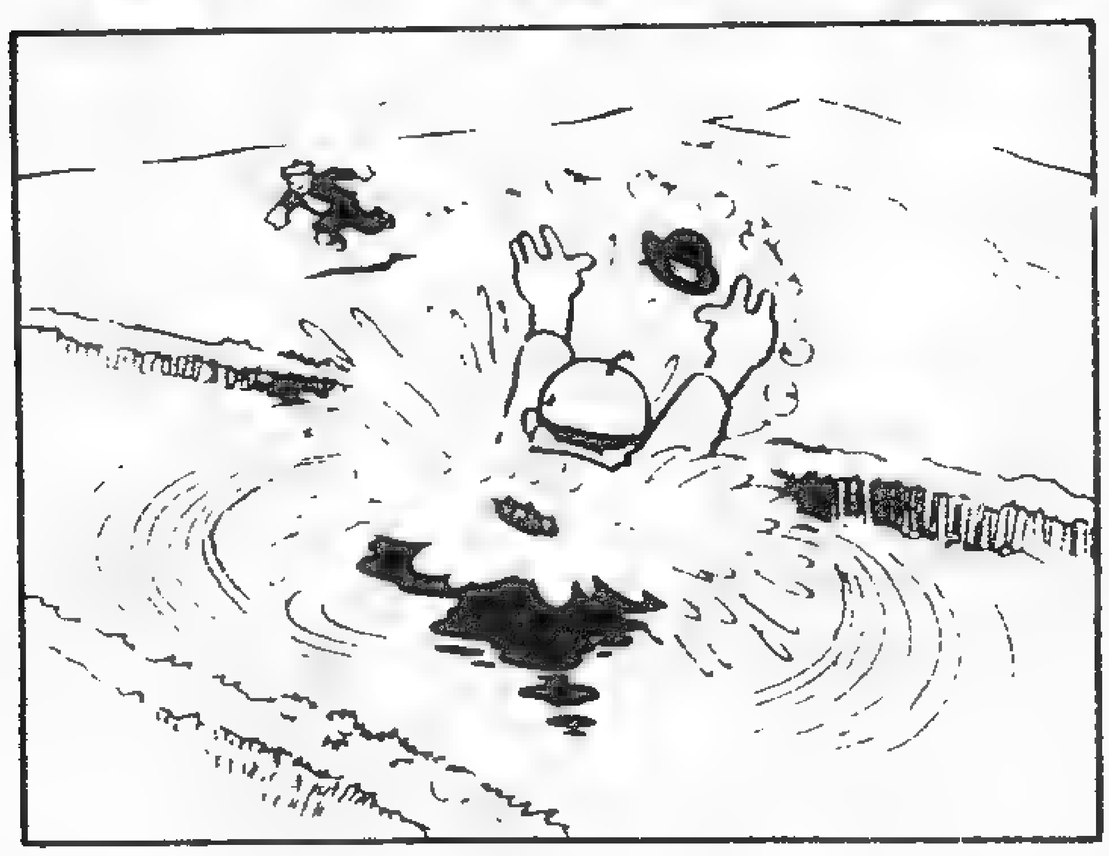

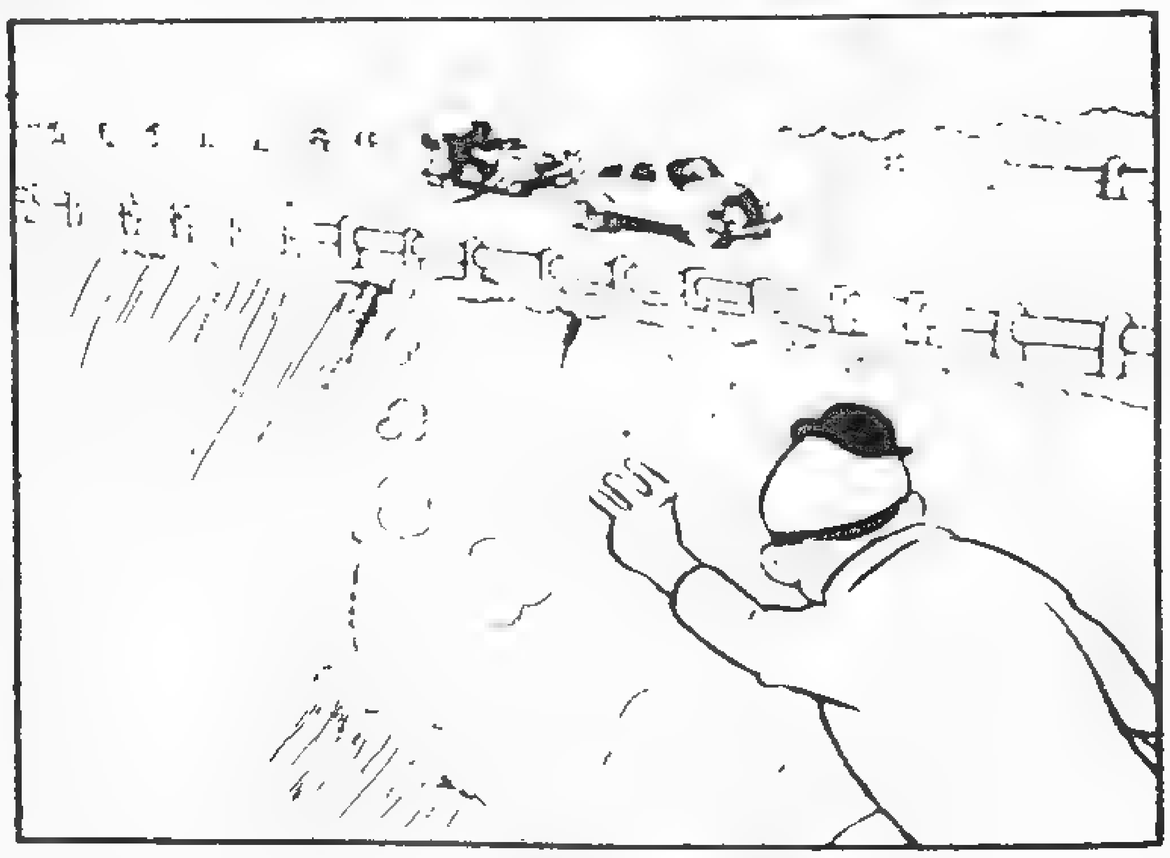

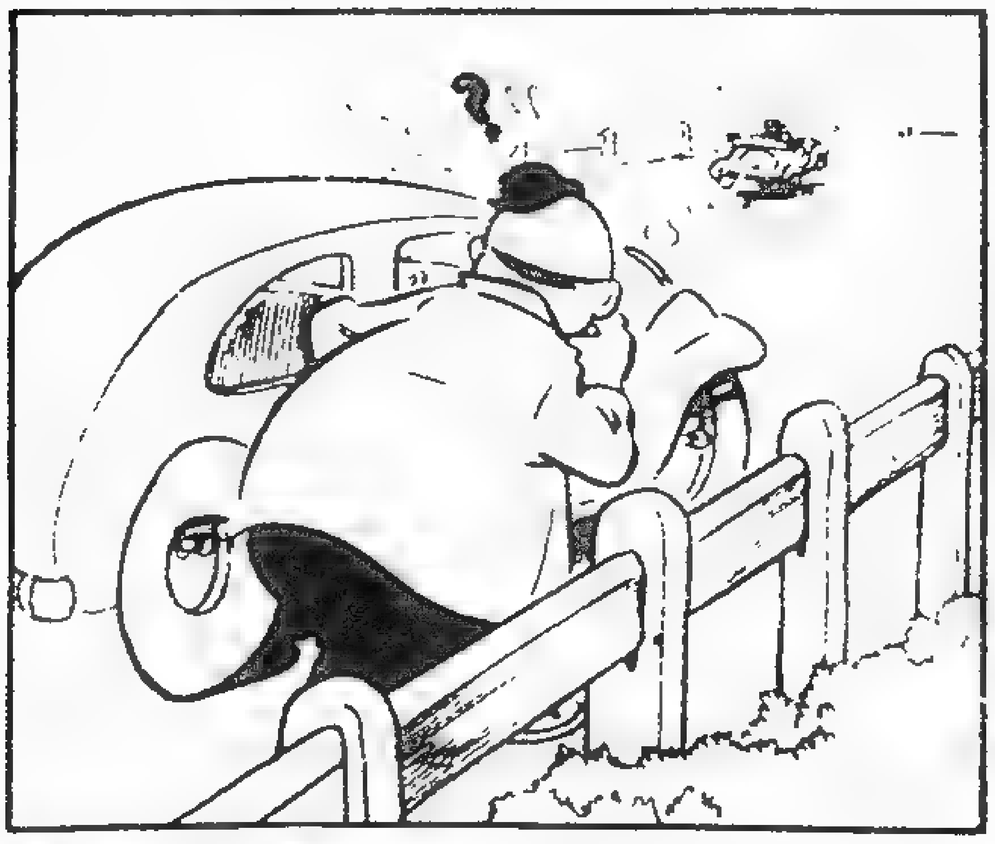

AVONTUREN VAN JAPIE MAKREEL

DOOR MARTEN TOONDER

Japie Makreel uit Doe Mee

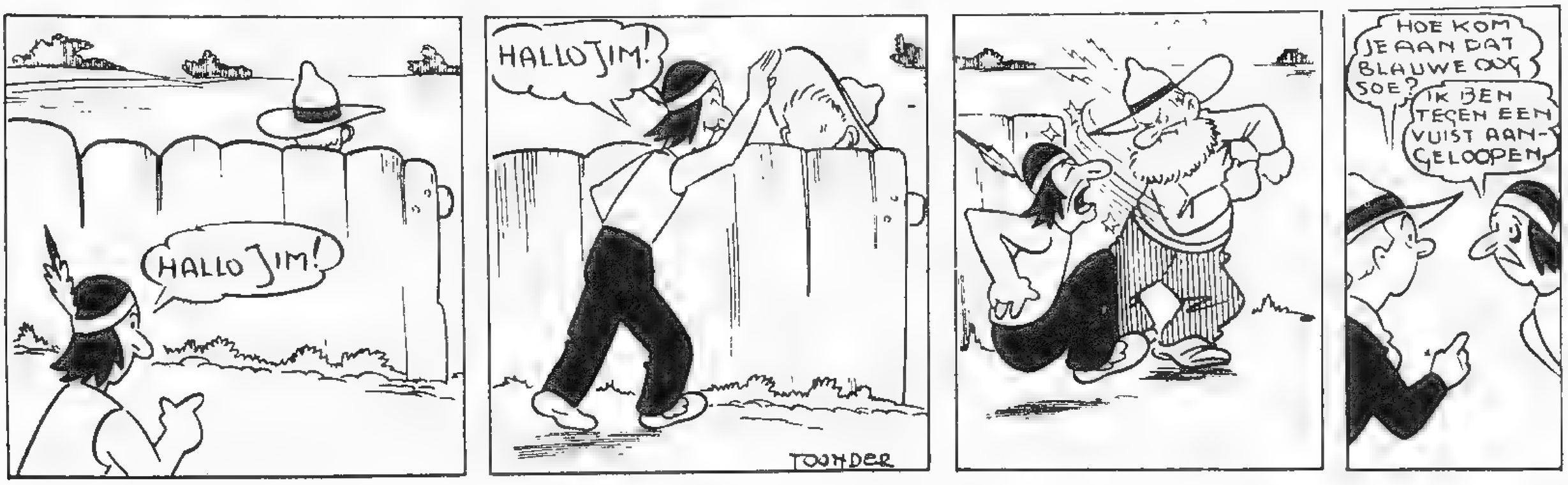

Jim en Soe uit Vlaamse Bravo

DE KONING VAN HET OERWOUD

TOEN CHARLIE EN DE PROFESSOR UIT DE GROTTEN KWAMEN, BEVONDEN ZIJ ZICH IN EEN ONBEKEND WOEST LANDSCHAP

64

De koning van het oerwoud uit Vlaamse Bravo

Bram Ibrahim en Jafis

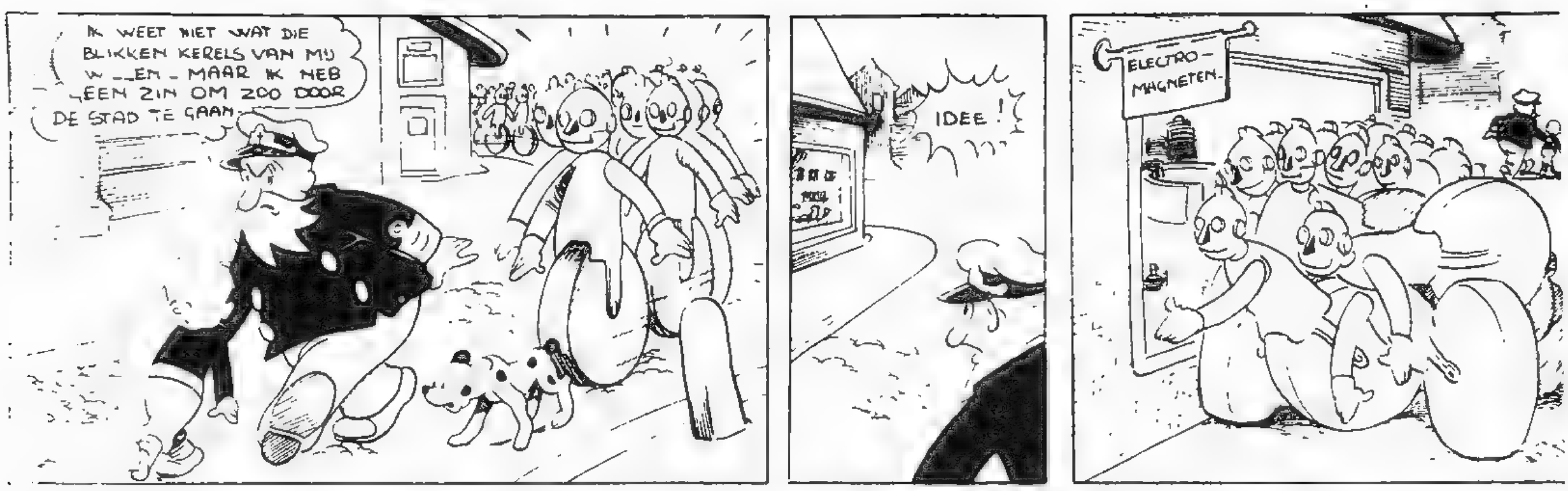

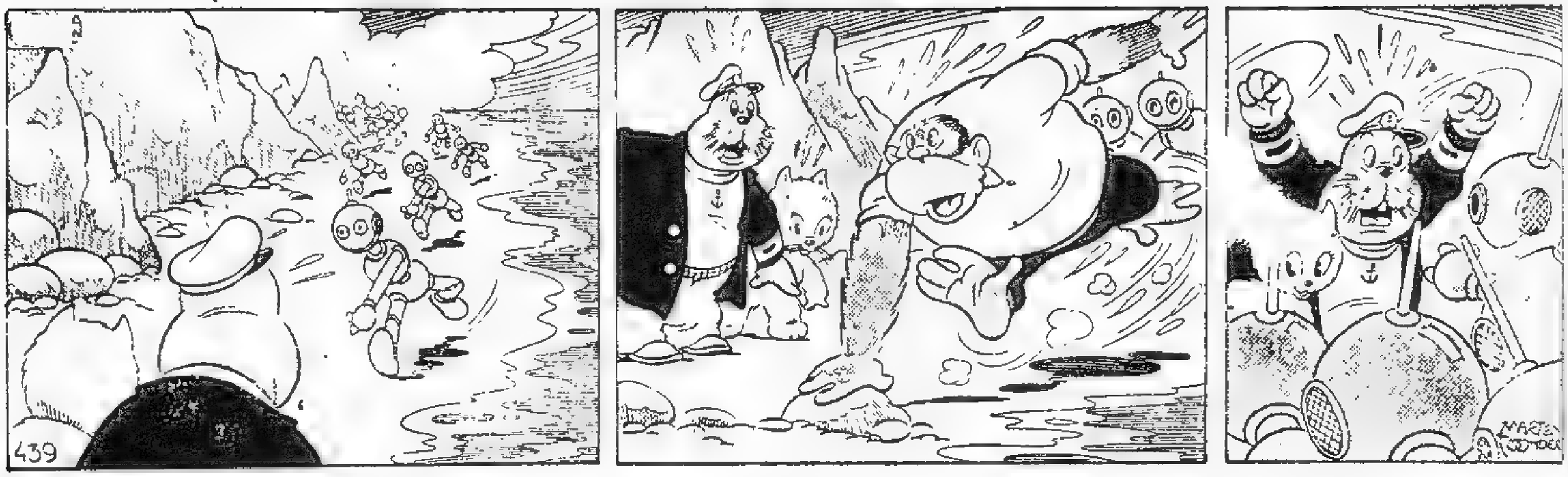

boven Uk en Puk, daaronder hetzelfde motief van de blikken 'kerels' gebruikt in Tom Poes in het land van de blikken mannen

onder Uk en Puk, daaronder hetzelfde motief van de reuzevogel gebruikt in Tom Poes en de Reuzevogel

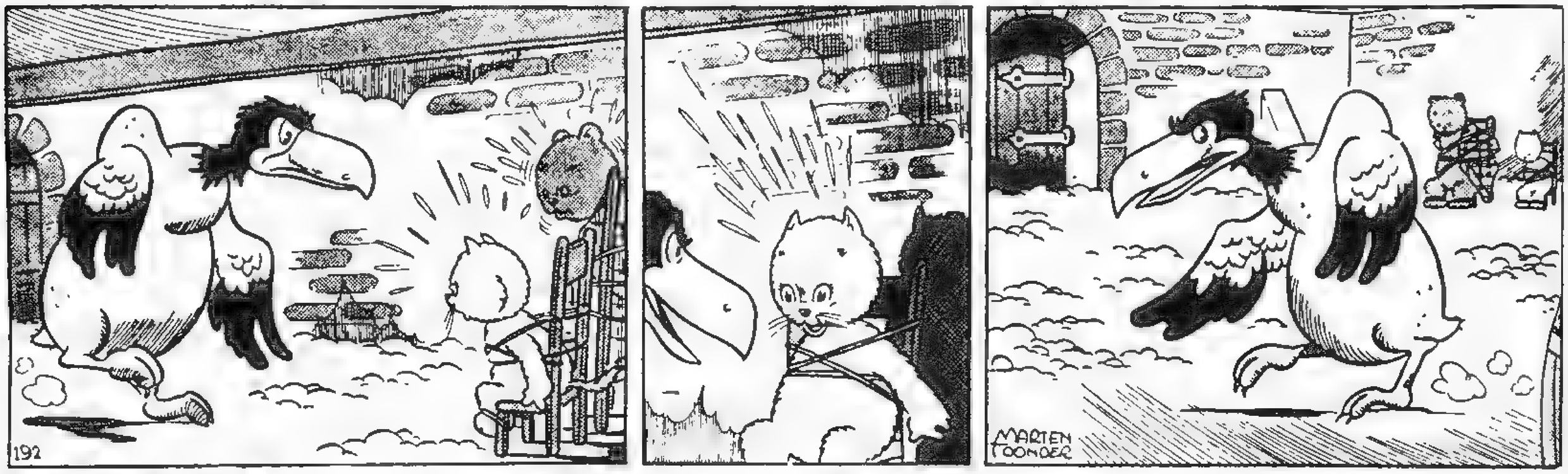

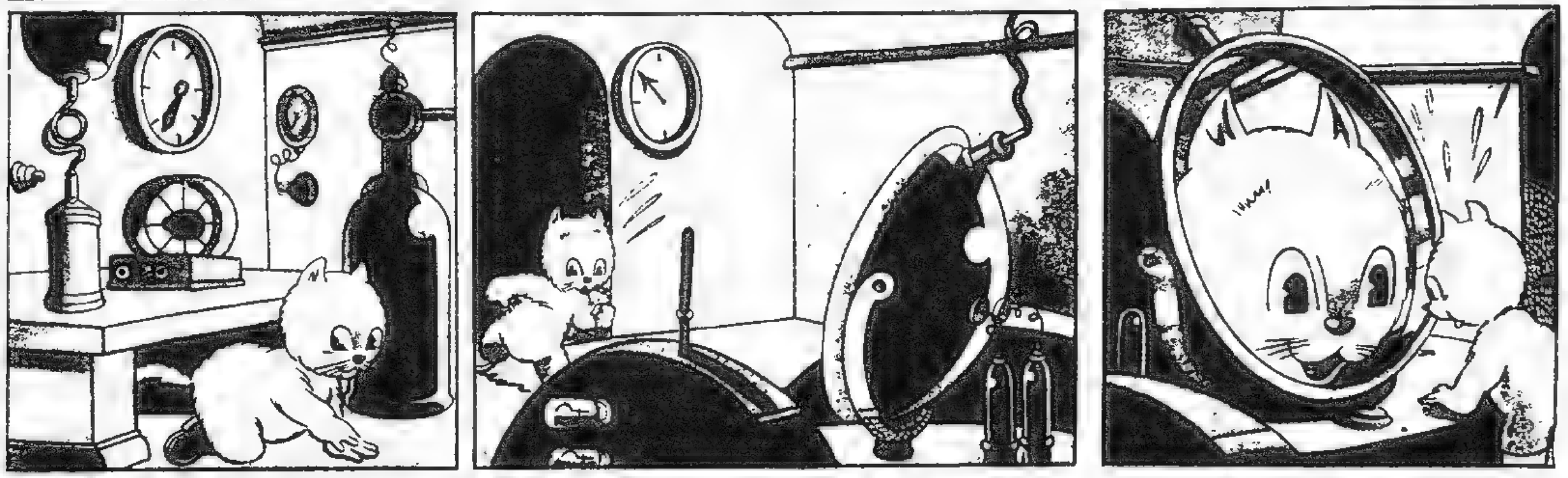

boven Uk en Puk, daaronder hetzelfde motief van de spiegel gebruikt in Tom Poes en de Rare Uitvinding

---

OUD TOONDER MEDEWERKER

RENE ZWARTJES:

'TOONDER IS EEN REUZE VENT'

door Cor Laurens

René Zwartjes, geboren 1923 te Loenen a/d Vecht - van 1945 tot 1960 medewerker aan de Marten Toonder studio's.

Juni 1945

Na de VSH-opleiding aan de Kunstnijverheidschool in Amsterdam met vrucht afgesloten te hebben, tracht René Zwartjes aan werk te komen. Op een dag krijgt hij van iemand te horen, dat er voor een tekenstudio medewerkers worden gevraagd, waarop hij z'n schoolwerk bijeenraapt en met goede moed naar de Keizersgracht 530 stapt.
Hij wordt aangenomen en enige dagen later zit hij als hulpje in de tekenafdeling van de Marten Toonderstudio's stripverhalen te inkten en teksten in te vullen. Vreselijk dom werk, zegt René Zwartjes; je bent niet aan iets bezig wat van jezelf is, daarom is het zo afstompend.
Toen ik met m'n werk in de Toonder studio's begon trof ik daar oa Hans G. Kresse aan op de tekenafdeling, die kort tevoren nog ondergedoken had gezeten. In die tijd woonde Marten Toonder met een kompagnon samen, die Bouman heette, als ik me goed herinner. De vader van Marten, Marten Toonder Sr. was ook vaak in de studio's om daar het werk van z'n zoon te bewonderen. De familie Toonder is ontegenzeglijk een schrijversfamilie, want ook Marten Sr. heeft eens een boek geschreven, getiteld 'Klei in zout water', dat bewerkt was door Jan Gerhard Toonder. Jan Gerhard Toonder, de broer van Marten, was ook werkzaam op de studio's.
Zijn voornaamste bezigheid daar was het schrijven van teksten voor de films.
In 1946 nam ik ontslag, omdat ik 't niet meer uithield; niet omdat er geen prettige sfeer was, maar ik zag mezelf liever niet m'n hele verdere leven lang aan de inkttafel zitten. Na korte tijd gehospiteerd te hebben aan de kunstnijverheidschool ben ik in een steenhouwerij gaan werken, om steenhakken te leren, hetgeen echter niet vol te houden was, daar ik vrij tenger van postuur was. Uiteindelijk belandde ik in 1947 toch weer op de Toonder studio's, waar ik tot 1960 kontinu gewerkt heb. In deze periode heb ik allerlei dingen gedaan. Ik begon als man voor gekke klusjes, d.w.z. geen stripverhalen, want dat was iets, wat ik gewoonweg niet kon.
Eind 1947 verhuisden de studio's naar de Reguliersdwarsstraat, waar op zolder een filmruimte werd ingericht. We moesten ons in die tijd echt behelpen. In de tekenfilmafdeling hadden we bijv. een vrij ouderwetse Pathé-kamera (1 beeld), waar we 't dan mee moesten doen. Van 1947 tot 1950 was ik oa bezig met het maken van titels voor de tekenfilms. Dat was erg precies werk; het werd gedaan op cellofaan, je moest goed uitkijken, dat er geen krassen op kwamen, want dan kon je weer overnieuw beginnen.
Een klein krasje was al fataal, daar je dit namelijk als een enorme scheur ziet bij het afdraaien van de film. De tekenfilms waren voornamelijk vrije films dus geen commercials. In die tijd stak Marten al het geld, dat de tekenafdeling opbracht in de tekenfilms die uiteindelijk geen rooie cent in 't laadje brachten. Ja, Marten was een reusachtige vent, in de meeste bedrijven is het zo, dat je als ondergeschikte met een klein loon met schele ogen naar je baas kijkt, in de studio's had je nog een gevoel voor eigenwaarde.
Omstreeks 1951 mocht ik een eigen strip tekenen, deze was getiteld 'Oorlog en Vrede', naar het boek van Tolstoy. Van het boek is trouwens onlangs een film gemaakt, die nu wekelijks op de televisie te zien is. Het stripverhaal verscheen in een krant in België. Het is nooit een sukses geweest, desondanks mocht ik daarna weer een strip tekenen op Martens kosten. Het enige wat ik me kan herinneren is, dat het over een detektive ging en erg naturalistisch getekend was. Ik werd echt al een beetje bedreven in 't tekenen van strips, toch was het detektive-verhaal, het laatste, dat ik ooit gemaakt heb.
Toen in augustus 1952 de Tabletopafdeling opgericht werd, brak er voor mij een geweldige tijd

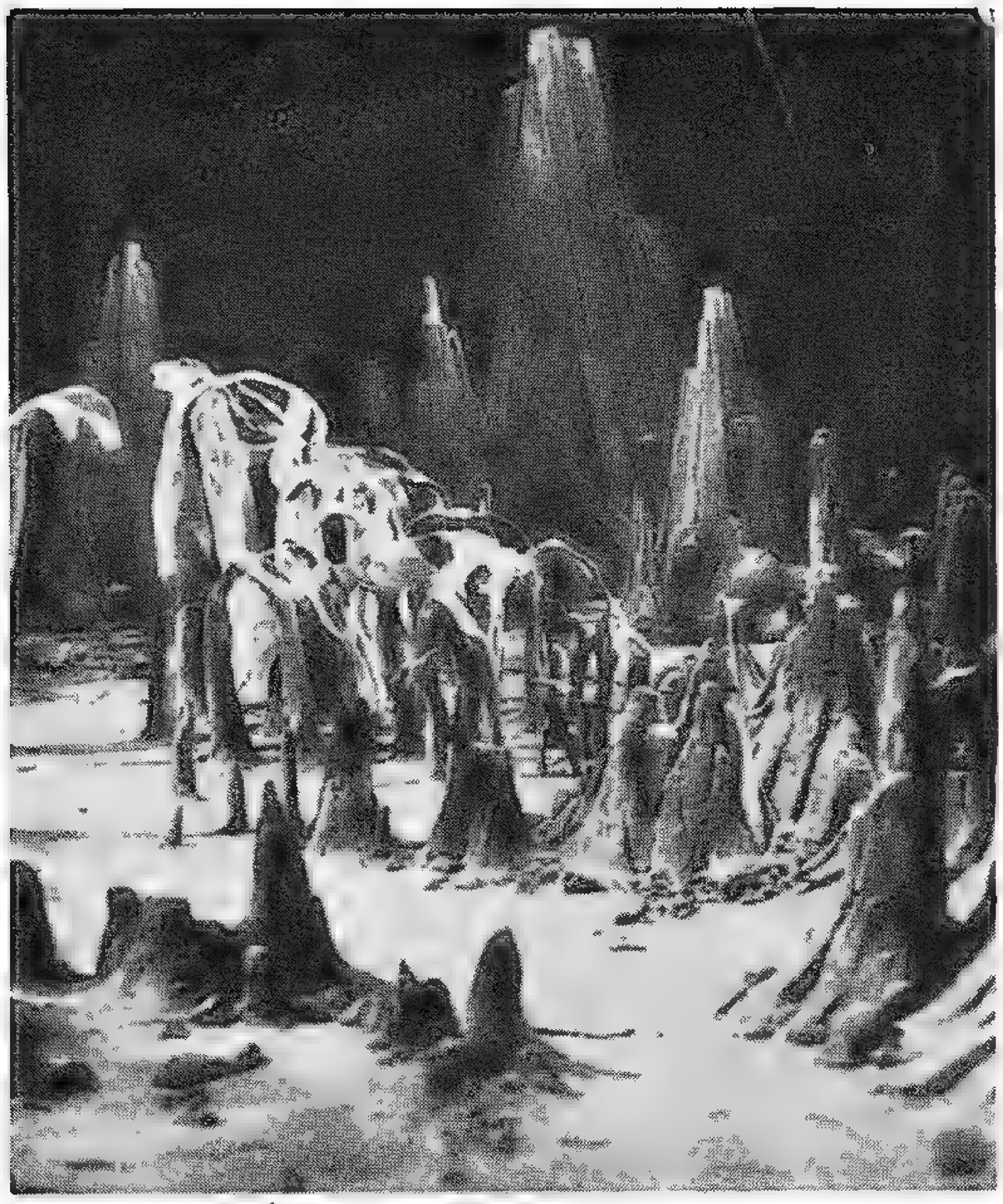

op de tabel-top-afdeling maakten ze bijv. een maquette van Mars

aan. Dit was het werk waar ik in thuis hoorde en wat ik dan ook erg graag deed. Marten had hier totaal geen ervaring in zodat het toch een grote gok was. Van de kelder van het huis werd een zwartgeschilderde ruimte gemaakt en er werden verschillende medewerkers gevraagd. Han van Gelder, die een tijd lang bij Joop Geesink had gewerkt werd aangenomen als kameraman, omdat hij bijzonder veel wist van de trucfilmkamera en ook op technisch gebied was hij erg begaafd. In 1958 verhuisde de table-topafdeling naar de Nieuwe Herengracht. Han van Gelder kreeg de algemene leiding samen met Theo Hogers, die zich erg sterk ontwikkelde als kameraman. In maart 1959 kreeg de table-topafdeling als opdracht een onderdeel van de film 'Schakel met het Verleden' te verzorgen. Deze film stond onder regie van Bert Haanstra en moest duidelijk maken, dat het mogelijk was uit fossielen olie te winnen.
Vanzelfsprekend kon men niet beschikken over pre-historische diersoorten als dinosauriërs, zodat hier een trucfilm noodzakelijk was.
Onder toeziend oog van de deskundigen op 't gebied van de Paleontologie werden de voorhistorische dieren in het klein met behulp van oa schuimrubber, gips en ijzerdraad in elkaar gezet; noodzakelijk was, dat ze eksakt werden weergegeven. Alles speelde zich af op de tafel en d.m.v. de kamera bewegingen werd er leven in gebracht. Het grootste dekor voor dat soort trucfilms dat we ooit gebruikt hebben, had een afmeting van 60 cm bij 120 cm (resp. lengte en breedte).
Andere table-topprodukties waren: The Conquered Planet (1953), een science fiction film die handelde over een landing op mars, terwijl er in die tijd nog geen sprake was van een maan- of marslanding. Een film over de Delta onder regie van George Sluiser (assistent van Bert Haanstra). Deze film moest duidelijk maken, wat er zou gebeuren, wanneer er geen dijken zouden bestaan. Het grootste deel van de table-topproduktie bestond uit reklamefilms. In heb in 1960 ontslag genomen, omdat ik me er op een gegeven moment niet meer prettig voelde. Er heerste een zeer gespannen sfeer tussen de mensen onderling en nu kan ik me veel vrijer bewegen. Ik ben altijd een groot bewonderaar van Marten Toonder geweest. Zelden heb ik hem als 'mijn werkgever' gezien. Vooral in de table-top-tijd heb ik veel inbreng in m'n eigen werk gehad. Ik kan me herinneren, dat ik een keer kwaad op hem was en hem dit ook liet weten; daar is hij erg van geschrokken.
In de tijd, dat ik op de tekenafdeling werkte, was ik een groot bewonderaar van Harold Foster (Prins Valiant) en dat ben ik nog. Over 't algemeen vind ik de tekst veel belangrijker dan de strip in het stripverhaal.
Vanaf 1957 woonde ik in Bussum. Marten, die vlak bij mij in de buurt woonde, zocht ik voor de gezelligheid vaak op. Ik werkte tot het moment dat ik ontslag nam free lance aan de studio's. In de avonduren had ik een MO-opleiding handenarbeid gevolgd en haalde in 1960 mijn eksamen. Tot op heden geef ik les in ruimtelijk vormen aan de Akademie voor Beeldende Vorming te Amersfoort.

OUDE NUMMERS

Nr. 10 De terugkeer van Aram; 12 Koning Hollewijn en de Mensenhater; 14 Tekko Taks en het Wereldvoedselprobleem; 15 Panda en de Meester-Riolist; 16 Secret Agent X 9 - Het Masker; 17 Sjors van de Rebellenclub (losse gags); 18 Bruintje Beer verdwaald en Bruintje Beer doet Kerstinkopen; 19 Paulus de Boskabouter; 20 Prins Valiant - Aanval op de Neveleilanden; 22 Robbedoes en Kwabbernoot
Deze nummers kosten *f* 2,25 per stuk.

Nr. 25/26 (herdruk) Eric de Noorman - Eric en de Dodenridders, Tarzan van de Apen; 31/32 Science Fiction, herdruk Flash Gordon; 33/34 Ketelbinkie in de Toerdefraans; 35/36 Kuifje in het land der Sovjets (11 pag), herdruk 1e Kuifje weekblad; 37/38 MAD, herdruk 'The Organization Man in the Grey Flannel Executive Suite' van Harvey Kurtzmann; 39/40 Western met o.a. drie Lucky Luke verhalen: 'Grabuge à Pancake Valley', 'Le chemin du Crépuscule', 'Voleurs de Chevaux'; 41/42 Piloot Arend Stork; 43/44 Gruwelstrips: 'Blinde Gangen' (van Reed Crandall), 'Einde der wereld' (van Archie Goodwin en Dan Adkins), 'Hoe Howie het maakte in de echte Wereld' (van Gore), tevens herdruk Timoer en de Gouden Afgod; 45/46 o.a. herdruk van Felix, voorloper van Guus Slim 'Felix laat niet met zich spelen', verder Octobriana en Superhelden; 47/48 Blauwbloezen, Giles, Johan en Pirrewiet met herdruk 'Johan en de Groene Draak', herdruk 'Timoer en de Valstrik van de Rode Kreek'.
Deze nummers kosten *f* 3,25 per stuk.

Bovenstaande nummers zijn na te bestellen door storting van het vereiste bedrag + *f* 0,50 porto op giro 226312 t.n.v Stripschrift, De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk ZH.

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van *f* 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz.

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23, Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

voor alle soorten strips

bel 010 - 13 58 43

een GOEDKOOP adres

NERO INTERSTRIP

HEEFT NU EINDELIJK EEN NIEUWE KATALOGUS

Doel van deze katalogus: orde scheppen in de chaos van prijzen, prijzen en prijzen en de talloze grote en minder grote striphelden zoveel mogelijk bibliografisch bijeen brengen.

De katalogus vormt geen beeld van de voorraad, maar wel van dat wat Nero Interstrip vaak of minder vaak binnenkrijgt.

DAAROM IS HET RAADZAAM ALVORENS UIT DE KATALOGUS TE BESTELLEN EERST KONTAKT OP TE NEMEN MET ARIE DE KOFF VAN NERO INTERSTRIP, ZWAANSHALS 215 b, ROTTERDAM, 010-671580/122820 OM NA TE VRAGEN OF DE GEZOCHTE STRIP IN VOORRAAD IS.

Als een bepaalde strip uitverkocht is, duurt dit meestal slechts korte tijd en kan levering soms iets langer duren.

Gevraagde strips die niet in voorraad zijn worden op de zoeklijst geplaatst.

De katalogus is in de winkel verkrijgbaar.

LEDEN VAN HET STRIPSCHAP ONTVANGEN OP VERTOON VAN HUN LIDMAATSCHAPSKAART 20% KORTING OP DE IN DE KATALOGUS VERMELDE STRIPS EN 10% OP ALLE NIEUWE STRIPS.

FALATOFF

heeft niet voor niets in Toulouse de prijs voor het beste Franse fanzine gekregen.
Nog steeds geen abonnee? *f* 14, - voor 6 nrs. (18/19 t/m 28/29). Voor *f* 17, 25 (incl. *f* 3, - porto) heeft u een album van 400 blz. met de eerste 13 nrs. Dit album + nr. 14/15 en 16/17: *f* 22, 25. Giro 2805518 van J. van den Boom in Aerdenhout.

DE BESTE EN NIEUWSTE STRIPS EN ALLE TIJDSCHRIFTEN ALTIJD IN VOORRAAD BIJ **bruna**. OOK IN ONZE STATIONS BOEKHANDELS EN KIOSKEN **EN**, IN ONZE WINKELS DIE NOG **ILA** HETEN.

Volop strips in de meer dan 100 filialen van

bruna b.v.*

Hoofdkantoor: Hollantlaan 2 Utrecht Postbus 8181 telefoon (030) 884233

EROGRAFICA

SEKSY FOTOSTRIPS

In English - en Français - in Deutsch - en Español !

in kleur en zwart/wit

AMUSEMENT–EROTIEK–SPANNING–SENSATIE! ! !

TUK

HET BESTGELEZEN SEKSBLAD

PRIVATE

De absolute internationale SEKS-TOPPER, nu zelfs 82 pagina's volledig in kleur.

ALOM VERKRIJGBAAR ! ! !

Inlichtingen:
De VAAR b.v. Postbus 427, Dordrecht.

Vraagt gratis katalogus van onze Nederlandse en internationale kollektie voor verzamelaars.

OKLAHOMA

Oude Spiegelstr. 9 OKLAHOMA Amsterdam

Stripwinkel OKLAHOMA
te Amsterdam heeft:
nederlandse, engelse, duitse,
franse, 2e handse en
antiquarische strips.
We zijn geopend van 10 tot 18
uur, van maandag tot en met
zaterdag.
We zijn te vinden tussen de
Herengracht en het Singel,
vlakbij het Spui.
We voeren ook schriftelijke
bestellingen uit en wat we niet
in voorraad hebben kunnen we
altijd wel ergens vinden.
Inkoop 2e hands en antiquariaat
elke zaterdag tussen 11 en
13 uur.

OKLAHOMA

Oude Spiegelstr. 9 OKLAHOMA Amsterdam

NIEUWE CISO

te verkrijgen door storting
van *f* 5,25 op
girorekening 1412138
tnv. C. Coenders,
Vogelenzanglaan 3, Breda

HULRUBRIEK

AANGEBODEN
Tom Poes Weekblad 1e jrg. nrs. 11 - 17 t/m 22 - 25 t/m 29
Bommelboeken B21 - B42 - B55 - B49. Bommelknipsel 77 ingeplakt.

GEVRAAGD
Tom Poes Weekblad 1e jrg. nrs. 44 - 50 t/m 52; 2e jrg. nrs. 1 - 3 - 5 t/m 14.
Bommelboeken B14 - B18 - B35 - B37 t/m B40. Ons Volkske Album 28 of losse nrs. 1 t/m 15 van 1958.

H. Stoovelaar, Schumanflat 46, Uithoorn.

GEVRAAGD
Tom Poes: knipsels dagstrips vóór 106; knipsels OVN, KZV, Revue en Wereldkroniek.
Boeken: 1e, 2e en 3e serie + overigen vóór B39. Tom Poes Weekblad 1e t/m 4e jrg.
Mickey Magazine: 1951 - 1957.
Donald Duck: 1952: 1, 2, 3, 7; 1953: 1 t/m 11, 13, 22.
Stripschrift nr. 21.
Kontakt gevraagd met stripofielen in het noorden des lands.

P.J. Sjouw, Gentiaanstraat 16, Assen; tel.: 05920-10409.

AANGEBODEN
D.D.: kompleet 1952, 1956, 1957, 1958, 1966 t/m 1972. Losse nrs. uit alle jaren.
Kuifje: 25e, 26e, 27e, 28e (1e helft) jrg. + album 28-29.
Robbedoes: 35e jrg.
B&K: Schim van de Samoerai, Haxtur.

GEVRAAGD
Robbedoes: album 1 t/m 11, 14, 31 31, 34, 92, 93, 94. Ons Volkske albums: 4 t/m 10, 12 t/m 17, 22, 24, 31, 36, 40, 43, 44, 45, 46, 47. Pep 1963: 1-7-26. Kuifje: 1946 (1e jrg), 1947, 1948, 1952, 1953, en diverse nrs. uit 1956, 1959. Blanke neger, Dief van Dagbad, Surcouf I, Appie Happie (Chris Krek)knipsels, Bommel en Tom Poes, Album B&K - Jan Maat & Sinjoor (groot formaat, Dupuis).

André Passé, Copernicuslaan 31, Den Haag.

GEVRAAGD
Oude Kuifjes weekbladen tot '68, oude Donald Ducks tot '64, Akims en Tarzans, enz. verder van alles wat. Ruilmateriaal aanwezig.

E.P.C. Meijer, Keggestraat 51, Den Haag; tel.: 070-906378.

GEVRAAGD
TP-weekblad 1e t/m 4e jrg.

AANGEBODEN
Corentin, Alex, verscheidene Lombard- en Dupuisuitgaven, S&W (geen Rikki en Wiske), Tom Poes, Eric.

W.v.d. Plas, Jan Evertsenplaats 205, Rotterdam 3002; tel.: 010-13 135843.

AANGEBODEN
hele stapel strips uit Zwolse Courant. Zwart/wit en kleur! Gedeeltelijk geknipt-gesorteerd. Suske & Wiske, Panda, Jerom, Brammetje Fok, Old Shatterhand, Familie Snoek, Arman & Ilva. Alles of niets.

Ben geïnteresseerd in alles betreffende de Peanuts.

H. Lindeboom Jr., Linthorstlaan 24, Vriezenveen.

GEVRAAGD
Tobias, Bram Ibrahim, Kuifje banden 1, 3, 4, 6, 7, 9, 12, 13, 14. TPW 4e jrg., Bravo Ned. en Vl., Pum Pum 1e en 2e jrg., TP-kaarten serie 1 en 2, TP-spel, Calvo werk oa La vie de Rosalie, Paulus: Hulpsinterklaas uitg Arbeiderspers, TP + Prins Valiant uit Revu, Doe Mee, KZV.

AANGEBODEN
TPW 1e t/m 3e jrg., Brammetje Fok alles, Donald Duck, Ons Volkske 1949 t/m 1960, TP-kaarten, Fiedelflier 1 t/m 3, (evt ook losse blz.), Panda knipsels, Sprenger: Demoneneiland, knipsels: het lijmteen, Rob's Vrienden 1951, Jong Europa, Favorietenreeks, knipsels van G. Rotman, Eric, Corentin II, S&W, Lex Brand deel 6, Arman en Ilva.

Cor Laurens, Soesterweg 148, Amersfoort; tel.: 03490-14378.

GEVRAAGD
Alles wat door Vandersteen gemaakt is; Rantanplan SF-nr; CISO 8; Ans en Hans boek; Eric herdruk 1, 4, 5, 6; Corentin.

AANGEBODEN
Lombard's; Jong Europa's; Toonder + Kresse werk; MAD; D.D.; S&W; Guust postertjes., enz. enz.

Wessel de Jonge, Straatweg 101, Rotterdam; tel.: 010-226782.

GEVRAAGD
Puk en Poppedijn (Spiegel en Prinses), Miranda (Modesty Blaise) liefst losse knipsels. Tevens gevraagd Spinneman-classics nrs. 50, 52, 53, 55.

P. de Witte, Nijenheim 91-07, Zeist; tel.: 03404-15552.

AANGEBODEN
Bommel en Tom Poesfiguren, plakplaatjesboeken van Luteyn, grote zowel als kleine formaat. Tevens puzzle-series à 12 stuks.

GEVRAAGD
ander Bommelmateriaal of jaargangen Kuifje of Pep of oudere (dan nr. 20) Stripschriften. Speciaal belangstelling voor oude oudere jaargang met Tarzan stripverhaal.

J.M. Volp, Toermalijnlaan 15, Utrecht; tel.: 030-514385.

BESTELLEN IN 'T BUITENLAND

1. Ga allereerst na of de boeken, waar het omgaat, niet in Nederland verkrijgbaar zijn. Dit kan je het beste doen bij Real Free Press, Amsterdam, of bij de stripspeciaalzaken. Mochten zij het niet in voorraad hebben dan bestaat er altijd wel een mogelijkheid dat zij het voor je bestellen. Zij hebben hier immers ervaring mee.

2. Wanneer dit niet lukt, dan moet je zelf gaan bestellen. Allereerst moet je ervan uitgaan dat de boeken vooruit betaald moeten worden met bijvoeging van voldoende portokosten. Onder rembours beginnen ze meestal niet aan.

3. Probeer je brief te schrijven in de taal van het land, waarheen die brief gaat (anders Engels gebruiken). Denk maar niet dat je naar Frankrijk in het engels kan schrijven, want dan kom je bedrogen uit. Een veelvoorkomend grapje is dat je de kans loopt, wanneer je naar Spanje of Italië een brief in het engels schrijft, je antwoord krijgt in het spaans of italiaans. Mooi ben je....

4. Geld opsturen in de enveloppe is ook een niet aan te raden zaak. Het veiligste is om het via de bank over te maken of via een postwissel. De mensen op de bank of op het postkantoor kunnen dat allemaal voor je regelen. Bij betaling via de bank moet je natuurlijk wel het banknummer van de uitgeverij weten.

AMERIKA

Er zijn in Amerika honderden mensen, bij wie je strips kunt kopen. Hiervan is zeker 50% onbetrouwbaar. Je stuurt geld op maar je krijgt nooit boeken. Ook kan het weleens 3 tot 6 maanden duren voor je je bestelling krijgt.

Een andere narigheid is de volgende:
Je stuurt 20 dollar op voor boeken. Na 3 maanden krijg je voor 12 dollar geleverd + een creditbon van 8 dollar, alleen in te wisselen bij die uitgeverij (de andere boeken waren uitverkocht).
Andere moeilijkheden zijn:
tussentijdse prijsverhogingen, zodat je minder boeken geleverd krijgt;
het versturen per luchtpost, terwijl je zeepost besteld had, met gevolg dat je minder boeken geleverd krijgt.
Er zijn twee adressen die veilig zijn en die het belangrijkste Amerikaanse werk in voorraad hebben:
Graphic Story Bookshop,
Post Office Box 2053,
Culver City,
California 90230, USA;

Bud Plant, 4160 Holly Dr.,
San Jose, California 95127.

Abonnementen op Amerikaanse bladen:
Ook hiermee zijn problemen:

1. Is er een havenstaking, of andere transportstaking, vergeet de nummertjes die in die tijd zijn uitgekomen dan maar.

2. Beschadigd overgekomen tijdschriften zijn geen zeldzaamheid.

3. Wanneer je na 3 maanden het gevraagde blad krijgt, en daarna niets meer, terwijl je voor een jaarabonnement betaald hebt, bespaar je de moeite maar om brieven te schrijven, want antwoord krijg je meestal niet. (Een voorbeeld hiervan is National Lampoon en Monster Times)

Natuurlijk zijn er ook hele volksstammen die wel te vertrouwen zijn, maar over het algemeen blijft het een hachelijke zaak om abonnementen te nemen in Amerika.

RICHARD CORBEN

't bloed druipt er af

door Peter de Raaf

Een van de meest begaafde tekenaars van horror en fantasy verhalen is ongetwijfeld Richard Corben. Zijn werk munt enerzijds uit door een haast perfekte tekenstijl en anderzijds door de ver doorgevoerde gruwelijkheden

CORBEN : GORE

Richard Corben is 30 jaar en woont in Kansas City, USA; hij is zijn loopbaan begonnen als free lance tekenaar voor enkele fanzines.
Op zekere dag kreeg hij een eksemplaar in handen van de undergroundcomic Skull I. Hier was hij helemaal kapot van en dit had tot gevolg dat Corben spoedig daarop zijn entree in de underground-comic-wereld maakte in Skull 2, met het verhaal Lame Lem's Love. Hij signeerde dit verhaal met Richard 'Gore' Corben. De latere verhalen signeerde hij met 'Corben', 'Gore' of helemaal niet. Hierdoor zijn nogal al wat misverstanden ontstaan, veel mensen denken nl. dat Corben en Gore twee verschillende tekenaars zijn. In het gruwelnummer van Stripschrift staan ook beide namen vermeld als zijnde twee verschillende tekenaars.

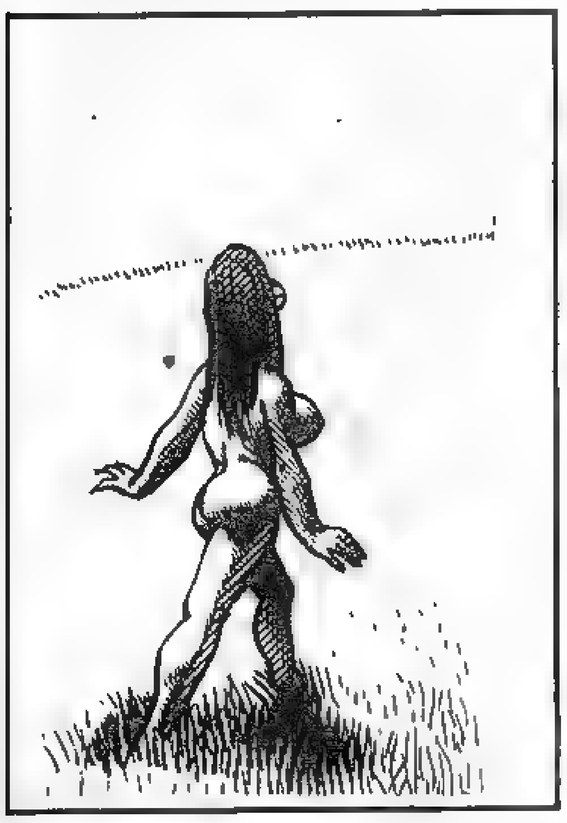

FANTAGOR

In de tijd dat Corben net begonnen was met het tekenen voor Skull had hij de gedachte miljonair te worden als uitgever. Hij tekende Fantagor en gaf het zelf uit. Door moeilijkheden met de distributie werd dit een flop. In 1971 werd Fantagor I door Last Gasp Eco-funnies als underground comic heruitgegeven. Deze uitgeverij beschikte wel over een distributiesysteem en de uitgave werd een groot sukses.
Fantagor 2 werd in 1972 uitgegeven door de Rip off Press, met hierin één van de eerste full-colour comics van Corben: 'to spear a maiden', een ironische sword en scorcery strip, waarvan de tekst geschreven werd door JAN STRNAD.
De cover van Fantagor 3 is een typisch voorbeeld van de gruwelijkheden, die Corben tekent. Hij is subliem getekend en toont een monster dat de laatste bloederige restjes van een mens aan het op souperen is. Het bloed druipt als het ware van de cover af.
Fantagor 3 is helemaal in kleur en laat naast werk van Corben ook nog werk zien van Dresser en Vaughn Bodé.
Met Jan Strnad werk Corben veel samen. Jan heeft zijn eigen fanzine 'Anomoly' waarin veel co-produkties van Strnad en Corben zijn opgenomen. Van Anomoly zijn tot op heden 4 nrs. verschenen.
Buiten de bovengenoemde underground comicboekjes zijn er nog vele andere titels waarin werk van Corben staat, zoals Slow Death, Death Rattle, Rowlf en Grimwit, waarvan de laatste 2 nummers geheel gevuld zijn met werk van Corben.

Corben houdt ervan om voor de boekjes de omslagen te tekenen

met dan nog 1 of 2 verhalen, terwijl de rest door andere tekenaars gedaan wordt. Buiten de underground comics doet Corben veel werk voor meer gesettelde horrorbladen als Creepy, Eerie en Vampirella.

STIJL

De mensen en monsters die Corben tekent zijn allemaal overontwikkeld. De mannen hebben overdreven grote spieren, terwijl bij de vrouwen de omvang van de borsten in het oog springt. Corben besteedt veel aandacht aan de figuren op de voorgrond, terwijl hij op de achtergrond gebruik maakt van silhouetten en vage schaduwen. Door hierbij een techniek te gebruiken van half-uitgestufte potloodvlekken komt alles heel mooi op je over. Corben maakt kleimodellen van de figuren uit zijn comics, die nij later natekent. De schaduwen in de strips bepaalt hij door met diverse lampen de kleifiguren te

beschijnen. Over een 10-pagina strip doet hij anderhalve week, vanaf het idee tot en met de kleurscheidingen toe.
Corben's werk is onder te verdelen in 3 delen:

I Sword en Scorcery verhalen, overgehouden van zijn werk als free lance tekenaar voor diverse fanzines.
2. Horror verhalen (oa Skull en Death Rattle)
3. Science fiction verhalen (oa Fever Dreams en Slow Death)

Al zijn verhalen zijn opgebouwd uit de elementen seks en/of geweld. In veel van zijn verhalen verzoorzaakt de vrouw (seks) de dood (geweld) van de man.
Een mooi voorbeeld hiervan is het verhaal 'The Temple' uit Fantagor 3. In dit 4 pagina's tellende verhaal worden Archie (Adam) en Edyl (Eve) in 2 ratten veranderd door de 'mother of heaven en opgegeten door een slang.
In Up from the deep 1 zien we een scene in een bus; een lekker uitziend meisje zit tegenover een geestelijke die bij het aanschouwen van al zulks moois slechte en gewelddadige gedachten krijgt. In al de verhalen is het de man zelf die de ellende veroorzaakt. De vrouw is een en al onschuld, tenminste, dat lijkt aan de buitenkant, maar ze helpt wel degelijk mee aan de ondergang.
Corben heeft diverse films getekend, zoals 'Gateway to terror', 'The labors of Hercules.' en 'Neverwhere'. Het comicboek 'Rowlf' was origineel als verhaal voor een film bedoeld. Het verhaalt de liefdesgeschiedenis van een vrouw en haar hond, Rowlf. Corben's eerste science fiction verhaal verscheen in Slow Death 2. Het verhaal heet 'How Howie made it in the real world'. Het verhaal speelt zich af in een wereld waar de lucht zo verpest is dat de mensen zich in leven houden door middel van pillen. Howard en Nancy gaan een dagje naar het strand en gooien hun pillen weg. In de hieropvolgende scenes zien we de gevolgen van het niet innemen van de pillen. Hierin is Corben op z'n gruwelijkst. Alleen het drukken van de strip met bloed in plaats van inkt zou de strip nog gruwelijker maken.
Deze strip is ook verschenen in het Engelse blad O.Z. (Het verhaal werd in het Nederlands vertaald gepubliceerd in het gruwelnummer (43/44) van Stripschrift)
In het blad Funnyworld 4 verscheen een verhaal van Corben dat handelt over de dood van de laatste man op aarde.
Richard Corben is te beschouwen als de voortzetter van het werk van Frazetta en Wallace Wood naar een gruwelijk hoogtepunt. Bloed, afgetrokken of afgesneden ledematen, afgekloven menselijke botten, al met al, een komplete slagerij in boekvorm, met Corben als opperkeurslager, plus een eervolle vermelding voor de full-colour cover etalage.

BIBLIOGRAFIE CORBEN

Skull 2 - Lame Lem's Love - (8 pag)
Skull 3 - Horrible Harvey's House - (11 pag)

Rowlf - cover
- hele inhoud

Fever Dreams - cover
- binnenkant cover
- verhaal: To meet the faces you meet (16 pag)

Death Rattle 1 - cover
- Gastric Fortitude - (5 pag)

Slow Death 2 - How Howie made it in the real world - (8 pag)
Slow Death 3 - cover
- Dumb Story - (10 pag)
- Heirs of earth - (2 pag)
Slow Death 4 - cover
- The Awakening - (4 pag)
- Mangle, robot mangler - (6 pag)
Slow Death 5 - Melton's big game - (8 pag)

Grim Wit 1 - cover
- binnenkant cover
- The beast of wolfton (25 pag)
- Necromancer - (7 pag)
Grim Wit 2 - cover
- hele inhoud

Fantagor 1 - cover
- binnenkant cover
- Twilight of the dogs - (10 pag)
- Razar the unhero - (8 pag)
- Inna Pit - (4 pag)
Fantagor 2 - cover
- binnenkant cover
- To spear a fair maiden (full color) - (8 pag)
Fantagor 3 - cover
- binnenkant cover
- The Temple (full color) - (4 pag)
- Kittens for Christian (full color) - (11 pag)

Anomoly 4 - cover
- Alice in Wonderlust - (3 pag)
- Encounter at war - (13 pag)

Up From The Deep 1 - When dreams collide

Barbarian Comics 2 - binnenkant cover

Weird Fantasies 1 - The secret of Zokma (full color) - (6 pag)

Creepie 54 - The slipped Mickey - (10 pag)
Creepie 56 - Lycanklutz (full color) - (8pag)
Creepie 57 - The low spark of high heeled noise (full color) - (8 pag)

Eerie 43 - Bright Eyes

Funnyworld 14 - Going Home (full color) - (8 pag)

MELTON'S BIG GAME

DAAR IS 'TIE! PRECIES OP TIJD, DIE JONGENS VAN DE "GALACTIC HUNTS" DOEN HUN ZAKEN GOED!

DAT IS ZE NAAR GE-RADEN OOK! ZE RE-KENEN ER ANDERS GENOEG VOOR!

WAT EEN KNOERT! RUSTIG MAAR... EET MAAR WAT PAARDEVLEES, TER-WIJL IK M'N VIZIER AFSTEL ..... JE BENT LEKKER GROOT... IK GEEF JE DE VOLLE LADING !!

WUFF SNIFF SNIFF

WHAM

BLUMP

copyright Last Gasp Eco Funnies and Richard Corben

MELTON, M'N JONGEN, JE HEBT NET DE LAATSTE VAN DE GROTE HUNKUSORISSEN GEDOOD!!

WAT EEN SENSATIE!

WROOWGH

VERDOMME!

FRAP

BLAM

BLAM

DEZE KEER MAAR ZEKER VAN M'N ZAAK ZIJN!

BLAM BLAM

NU M'N CAMERA OPSTELLEN. ... EH... WAT IS DAT?

SSSSSS GLUMP

VERDOMME, HET BEEST WAS EEN VROUWTJE, EN GAAT NU JONGEN.....!

SQUEEEELLL SQUEEELLL

ER KUNNEN GEEN HUNKUSORRISSEN MEER RONDLOPEN NADAT IK DE LAATSTE GEDOOD HEB!

FRAP BLAM FRAP BLAM

UGH! WAT EEN TROEP, HET GEWEER STOND NOG STEEDS OP VOLLE LADING. NU, VAN HET LINKER FRONT IS NIETS MEER TE VREZEN.

KONING VAN DE JAGERS! WAT EEN EER!

CLICK

EVEN DE **ELEKTRISCHE ZAAG** AANZETTEN, EN IK KAN DE GROTE HOORNS ER VANAF HALEN.

VERDOMME! DAT IS TAAI!

BZZZZZZZZ BZZZZZZZZ

HMMMM... DAT GAAT BETER.... **HUH?**... HET GEWEER LAAT HET AFWETEN, DOOR HET ZAGEN MOETEN DE BATTERIJEN UITGEPUT ZIJN!

BZZZZZZZZ SSSSSST SSSSS

NOU,... HET IS GEBEURD.... **MENSEN KINDEREN, WAT EEN SCHOONHEID!**

IK HOU VAN JAGEN... HET IS EEN ECHTE **MANNENSPORT**

IK STEEK ER EEN OP TERWIJL IK OP TANNER WACHT.

HELL! HIJ IS LAAT!

HIJ MOET MAAR GAUW KOMEN, WIL IK NOG EEN PILSIE NEMEN VOOR HET FEEST, VANAVOND.

VERDOMDE AASGIEREN!!

DIT IS BELACHELIJK! VOOR DEZE BEHANDELING BETAAL IK HUN TARIEVEN NIET!

EERR ROWGH!

RUFF RUFF

RUFF RUFF

MOEDER! DAT IS EEN GARFION, WAT MOET IK DOEN?

DIT KUT GEWEER IS NIET GOED!

TANNER!

VERDOMME JIJ, TANNER!!

FINARK

RUFF RUFF

TANNER!

RUFF?

TANNER KOM NOU!

DE GARFION KAN HIER NIET KOMEN!

TANNER ZAL ME WETEN TE VINDEN! VIA HET RADIO-BAKEN IN MIJN RIEM!

YAAAAAAH!

TANNER!

TANNER!

HET SPIJT ME DAT IK 20 LAAT BEN, MENEER MELTON, WE HADDEN EEN STROOM-UITVAL, DIE EEN ONVERWIJ-DELIJKE VERTRAGING VER-OORZAAKTE ..... OOOPS!!

VVVVRRR

ZOLANG DE VOORRAAD STREKT.....

Les Dingodossiers - Goscinny et Gotlib - 13.35
Les Dingodossiers 2 - Goscinny et Gotlib - 14.80

Rubrique-à-brac - Gotlib - 13.35
Rubrique-à-brac 2 - Gotlib - 13.35
Rubrique-à-brac 3 - Gotlib - 14.80

Le Mystère Borg (Giftige sneeuw) - Jacques Martin - 8,-.
La Grande Menace (het sein staat op rood) - Jacques Martin - 8,-.

Archives Hergé - au pays de soviets - 49.75
au congo
en amérique

Paulette 1 - Wolinski et Pichard - 9.35
Paulette 2 - Wolinski et Pichard - 9.35

Diverse andere boeken uit de serie 'Bête et méchante'

Lolly-strip - Dubos et Pichard - 24.90

Blueberry - La piste des Sioux - 8.60
Le spectre aux balles d'or - 8.60
L'homme qui valait 500.000$ - 8.60

Ook alle andere titels voorradig

Serie Barbe-Rouge - 8.60 p/st
serie Tanguy et Laverdure - 8.60 p/st
serie Bob Morane - 8.60 p/st
serie Achille Talon - 8.60 p/st

Haxtur - Le pays des maléfiches - Victor de la Fuente - 8.60
Haxtur - Les peuples de la nuit - Victor de la Fuente - 8.60

Valentina - Guido Crepax - 26.90

Lone Sloane - Philippe Druillet (Eric Losfeld-uitgave) - 24.90

LES SIX VOYAGES DE LONE SLOANE EN DELIRIUS ZIJN TIJDELIJK UITVERKOCHT!
ZE ZIJN ECHTER BINNEN TWEE WEKEN WEER LEVERBAAR.
DE NOG LOPENDE SCHRIFTELIJKE BESTELLINGEN WORDEN DAN DIREKT UITGEVOERD.

DRAJIS
LUSTHOFSTRAAT 74
R.DAM
TEL: 010-118947

'S MAANDAGS GESLOTEN

BOEKBESPREKINGEN

BERNARD PRINCE

De wet van de orkaan door Hermann en Greg. Als het schip van Bernard Prince, de Cormoran, op een zwoele avond naar de betoverende oevers van Tago-Tago, het eiland der duizend geuren, glijdt, wijst niets erop dat de bemanning één van hun hachelijkste avonturen boven het hoofd hangt. Zoals Bruno Brazil in belangrijkheid overtroffen wordt door Gaucho Morales, zo wordt Bernard Prince in dit avontuur overtroffen door zijn onafscheidelijke vriend Barney Jordan en hun oude kennis, de krachtpatser El Lobo. Stormen, modder, water en wind schijnen de vaste natuurelementen te zijn waar de helden van deze strip in bijna al hun avonturen tegen moeten vechten en dan zijn de 'boeven' nog niet eens uitgeschakeld. Ook in dit album is de natuur weer één van de grootste, zo niet de grootste vijand. Meesterscenarist Greg weet er altijd wel een aanvaardbaar verhaal bij te schrijven. De lokaties worden door Hermann zodanig getekend dat ze konstant een element van spanning vormen. Kortom Hermann en Greg zijn een ideaal samenwerkend duo, die met 'De wet van de orkaan' niet hun beste, maar wel een heel goed album hebben gemaakt. Prijs f. 3,45.
Uitg.: Helmond.

LUCKY LUKE

De Rijstoorlog door Morris & Goscinny bevat 4 korte avonturen die reeds in Pepparade 1 en 2 hebben gestaan nl. 'Een wandeling door de stad', 'Hola, de pianola', 'Alle begin is moeilijk' en het titelverhaal 'De Rijstoorlog'. De 4 verhalen zijn vorig jaar in albumvorm kado gegeven in Frankrijk, mits je een aantal liters Total benzine kocht.
Evenals in het Franse album ontbreekt er in het Nederlandse album ook een pagina in het verhaal 'De Rijstoorlog'. Wellicht met opzet weggelaten om het verhaal beter te maken. Dat zou vergeefse moeite zijn, want geen van de korte verhalen heeft ook maar enige inhoud of is ook maar enigszins geestig. Uitsluitend voor mensen die Lucky Luke kompleet willen hebben.
Prijs f. 3,45.
Uitg.: Amsterdam Boek.

KAPPIE

Kappie deel 1 en 2 door Marten Toonder (studio's) zijn pockets die ieder 3 verhalen bevatten. In deel 1 staan: 'Het Kili Wili Atol', 'Het Diefdier' en 'De gouden El' en in deel 2: 'De Luchtdruktemaker', 'Het Bollejong' en 'De Bronzen Buizerd'. Vorig jaar voer Kappie in een laatste spannend avontuur met zijn sleepboot de Kraak plus volledige bemanning de kranten en het zeegat uit. Uitgeverij Wolters-Noordhoff had met beperkt sukses een paar verhalen gebundeld maar zag er na 3 deeltjes geen heil meer in. De nu gebundelde verhalen zijn vrij recent. Men is niet met het 1e verhaal begonnen, maar met verhaal 103. De uitgever doet dus een gooi naar de jeugdsentimentelen en naar diegenen die de strip nog uit de krant kennen. Toonder rekende Kappie tot één van zijn eenvoudige strips en deed er zelf weinig tot niets meer aan. Ondanks het eenvoudiger woordgebruik dan bij Bommel zitten er wel bij uitstek Toonderiaanse trekjes in. De verhalen zijn bestemd voor de wat jeugdige lezers. Leuk vertier. Prijs per deel f. 7,90.
Uitg.: Skarabee.

WITJE

Witje, getekend door Theo van den Boogaard naar ideëen van hemzelf en nog een viertal mensen. De lezers van Hitweek zullen zich Witje, de naakte joffer die zich onverstoorbaar tussen haar geklede medemens voortbeweegt, ongetwijfeld nog herinneren. Zij brengt haar vriend Gert en tevens haar gehele omgeving dikwijls van de kook door haar onverwachte en tegenstrijdige reakties. Een gedeelte van de strips, die in dit album staan, is eerder gepubliceerd in de Hitweekjaargangen 1967-1968. Het meerendeel is echter nieuw werk. Ik vind het totaal behoorlijk vermoeiend. Het grootste gedeelte van de lange 'gag-strips' moet het hebben van de 'poep-pies-geil-kut-neuk' humor. Er zijn door de vele undergroundstrips die in de afgelopen jaren zijn verschenen en door Theo zelf (Ans en Hans) al zo dikwijls en grondig taboes doorbroken dat het gewoon afgezaagd en overbodig wordt om nu nog eens met Witjes te komen die dit weer in woord en beeld brengen. Toch zijn er ook aardige gags bij, vooral die van Jan Donkers en van Theo zelf. Die enkele strips kunnen echter het geheel niet goedmaken. Prijs f. 6,50.
Uitg. Tango.

BRUNO BRAZIL

De nacht der jakhalzen door W. Vance en L. Albert. In dit 5e album in de Bruno Brazil reeks is niet de persoon naar wie de strip genoemd is hoofdpersoon, maar -één van de mannen die deel uitmaakt van het door Bruno Brazil aangevoerde ploegje 'Kaaimannen'. De bijfiguur 'Gaucho' Morales die in ieder album aan belangrijkheid won, is de belangrijkste man in dit avontuur waarin eerst Gaucho alleen en later alle Kaaimannen het op moeten nemen tegen de Maffia in Sacramento (Kansas). Dit album in de Nieuw Realisme stijl, waarbij bloed, zweet en tranen van de tekenaar op de gezichten van zijn striphelden zijn overgebracht, is slechts een deel van het geheel. Als we 46 spannende pagina's achter de rug hebben, is het goed opgebouwd verhaal wel afgerond maar we weten meteen dat de hele Maffia kwestie nog niet rond is en voortgezet zal worden in een volgend album. Alleen het 'overdone' weergeven van scheefgegroeide verhoudingen is nog in een eksperimenteel stadium. Vance, die dit, opzettelijk, tekent, is hier groeiend maar duidelijk nog niet klaar. 'De nacht der jakhalzen' is overigens meer dan uitstekend. Prijs f. 3,45.
Uitg.: Helmond.

BLUEBERRY

De man met de zilveren ster door Giraud (tekeningen) en Charlier (tekst). Nadat uitgeverij Lombard na 6 albums is gestopt met de Blueberry uitgaven, ben ik, bevooroordeeld als ik ben, maar al te blij dat een andere uitgeverij de serie voort gaat zetten Giraud is voor mij één van de beste tekenaars van dit moment en daarom ben ik zelfs bereid om albums met Blueberry verhalen te kopen ook al zijn ze wat uitvoering betreft pover.
Dit is pas het 7e album van Blueberry en hij heeft nog niet zijn uiteindelijke gezicht zoals dat te zien is in de laatse Franse delen, (in Fr. is men al aan deel 15 toe). Van de Academy of Comic Book Art New York heeft Giraud de 'Prix Shazam 1973' gekregen als zijnde de beste buitenlandse tekenaar. Samen met Charlier weet Gir. prachtige verhalen in elkaar te knutselen, waarvan ook dit album getuigt. Onbetwiste topklasse. Prijs f. 3,50.
Uitg.: Semic Press.

PILOOT STORM

Piloot Storm deel 1 en 2 door Henk Sprenger bevatten resp. de verhalen 'Ontvoerd in de Stratosfeer', 'In de greep van dictator Zorin' en 'De strijd om de zwarte burcht' en 'De kruistocht van de Onyc'. Als ik Piloot Storm zie, moet ik ogenblikkelijk aan Kick Wilstra denken. Er is tussen het uiterlijk van deze 2 figuren praktisch geen enkel verschil, op de kleding na natuurlijk. Ik ben dus geneigd de stoere piloot Storm voor een soort surrogaat Wilstra te verslijten. Dit is echter geheel ten onrechte want Henk Sprenger begon véél eerder met het tekenen van piloot Storm dan met het tekenen van wondermidvoor Kick. Ook is Sprengers belangstelling voor de science fiction piloot altijd groter geweest dan voor Kick. Het moet voor hem dan ook tragisch zijn dat Kick Wilstra meer aftrek vond bij het publiek dan zijn eigen favoriet. Na lezing van de beide deeltjes moet ik toegeven dat de sfeer die Sprenger zijn SF-verhalen meegeeft zeer suggestief is. 'Ontvoerd in de stratosfeer' is het 11e Piloot Storm verhaal. In dit verhaal wordt testpiloot Storm ontvoerd door de bewoners van de planeet Valeron en daarmee meteen de SF-wereld ingesleept, waar hij vanaf die tijd ook in blijft. Daarom is men ook niet met de herdruk van het echte 1e Storm verhaal begonnen. Revolutionair vind ik de verhalen niet. Op de planeet heerst dezelfde 'politieke' onrust als op aarde, af en toe wordt er een arena met gladiatoren bijgesleept en alles wat ik lees, komt me min of meer bekend voor uit Lupardi (kapt. Rob), Flash Gordon en Kick Wilstra verhalen etc. Wie precies wie beïnvloed heeft, durf ik niet te zeggen. Het doet in ieder geval niets af aan de prettige leesbaarheid van de Stormavonturen, waarin we oa kennis maken met zijn verloofde Sandra, zijn kollega Buck Ryan, en het misdadige superbrein, de hersenspecialist Doctor Drago. Voor mij is Piloot Storm geen jeugdsentiment, dus ik kijk er niet naar met een vertroebelde blik. Wat over blijft zijn toch verhalen die je de smaak te pakken doen krijgen. Prijs van een paperback met 2 verhalen´ f. 7,90.
Uitg.: Skarabee.

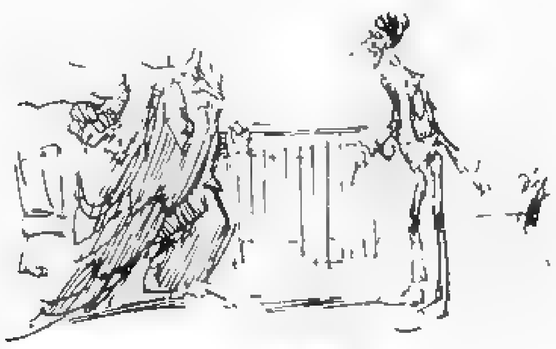

VADER & ZOON

Vader & Zoon door dik en dun door Peter van Straaten is de 4e bundeling van strips die eerder in 'Het Parool' en 'Het Nieuw Utrechts Dagblad' verschenen. Alle oprechte Amsterdammers, dus oprechte Ajax-aanhangers (hmm) als ze tenminste niet de instelling hebben van Zoonlief, kunnen deze keer ekstra genotteren. In dit boekje is namelijk een speciale reportage opgenomen waarin Peter van Straaten waarheidsgetrouw de gedragingen van Vader & Zoon op de tribune van Ajax verslaat. Prijs voor 112 pagina's met het kibbelende tweetal, f. 6,25.
Uitg.: Van Gennep.

door Kees de Bree

De nieuwsrubriek staat onder redaktie van Kees de Bree en Martin Wassington Stripnieuws en -wetenswaardigheden kunt u sturen aan Kees de Bree,-Kinkerstraat 59'''', Amsterdam.

Deze reuze-Bommel vestigt in menig boekhandel de aandacht op het enkele weken geleden verschenen 'reuze'-Bommelboek: 'Met uw welnemen' (form. 37 x 30 cm), waarin: 'De Blijdschapper', 'Het losgetrilde gezicht' en 'De Grote Barribal'. Op 12 oktober jl. werd dit grote Bommelboek tijdens een feestelijke bijeenkomst op kasteel Nederhorst aan Marten Toonder aangeboden.

SEMIC

Deze razendsnel klimmende uitgeverij gaat meer en meer een gooi doen naar de eretitel Meest Veelzijdige Stripuitgever. Albums, boekjes met krantestrips, weggooicomics zowel als artistieke hoogstandjes -alles hebben die mensen onder handen.
Schitterend nieuws is hun nieuwe magazine Macabre, een in het Nederlands vertaalde selektie van verhalen uit het vermaarde horrorblad Creepy. Juist omdat het hier een selektie betreft krijg je een prachtige kans om ook oudere Warrenstories onder ogen te krijgen. Nu de Amerikaanse Creepy vrijwel voor 100% de echte horror heeft vervangen door het zeer in zwang zijnde 'swords & sorcery'-werk, is dit dubbel welkom. In Macabre nr.1 staat, naast allerlei andere mooie zaken, oa het geweldige The Cask of Amontillado door die ouwe EC-meester Reed Crandall! Scenarist Archie Goodwin doet een geslaagde poging E.A. Poe te overtreffen door het bekende verhaal een geheel nieuw, verrassend slot mee te geven. Beslist kopen. Slechts één knaak, ook dat nog!

Maar Semic heeft nog meer vuurwerk. Voornaamste klapper is wel de uitgave van het Blueberry-album 'De man met de zilveren ster' (elders in dit nummer uitvoeriger besproken). Naast Ambrosius, Bandoneon en (yech!) De roze panter, die al langer uit zijn,is verder nog verschenen:
Billy Bonbon 2 -Scherpschutter bij uitstek, en De Avonturen van Toomai en de Olifant (dat is dus dat nare jongetje, dat tussen de ster-reklames in met olifanten over de beeldbuis loopt te sjouwen)
Olivier Blunder -Uit de ideëen van Olivier Blunder, het warhoofd.
En zeer spoedig komen daarbij nogeens albums van Tanguy & Laverdure (te beginnen met 'Bestemming Stille Zuidzee)

DARGAUD

Bij uitg. Dargaud zijn de volgende franstalige albums verschenen:
Iznogoud(Iznogoedh)'Le tapis magique'.
Asterix (Asterix) 'Asterix en Corse'.
Lucky Luke, 'L'heritage de Rantanplan', het album dat na 'Le grand duc' is verschenen.
Achille Talon(Olivier Blunder) 'Achille Talon Meprise L'obstacle'
Taka Takata, 'Le levitant Lama'
Valerian (Ravian), 5, 'Les oiseaux du maître'
Philémon, 3, 'Le chateau suspendu'.
Tanguy et Laverdure, 17, 'Mission dernière chance'
Barbe-Rouge (Roodbaard), 14, 'La captive des mores'
Lieutenant Blueberry, 14, 'L'homme qui valait 50.000$
Michel Vaillant, 'Cauchemar'
Ric Hochet(Rik Ringers), 'Epitaphe pour Ric Hochet'
Bernard Prince, 'La loi de l'ouragan'
Jérémie, 'Les dieux barbares'
Valentin le vagabond, 2, 'Le prisonnier recalcitrant'
Totoche, 'Le grand voyage'
Bruno Brazil, 'La nuit des chacals'
Luc Orient, 'La foret d'acier'
Prijs van al deze albums f.10,- per stuk. Bij sommige namen heb ik geen Nederlandse naam genoemd omdat de naam in het Nederlands óf hetzelfde is óf dat de stripfiguur nooit in een Nederlandstalig blad is verschenen. Het adres van Dargaud staat elders in de nieuwsrubriek.
K.d.B.

AMSTERDAM BOEK OBERON

En de stroom blijft maar doorgaan. 'Je weet werkelijk niet meer waar je de rotzooi moet laten', zoals ik een overdonderende liefhebber in een tijdschriftenhal hoorde monkelen. De Amsterdam Boek-lijst vermeldt:
Billie Turf -De beste verhalen van tien jaar geleden;
Asterix -17, De Romeinse lusthof;
Lucky Luke 18 -De rijstoorlog (elders in dit nummer uitvoeriger besproken)
Ravian 1 -Het woedende water;
Roodbaard -De schrik van de zeven zeëen
Iznogoedh -Grootvizier Iznogoedh.
Noot: men is voornemens deze nieuwe Dargaud-vertalingen in straf tempo voort te zetten!
Bij Oberon valt te noteren:
Sjakie en de wondersloffen (eerder verschenen in Sjors)
Grote Pyr en de wraak van Zwarte Gorre
Arad & Maya -Manus op Mytica (beiden afkomstig uit Pep)
Dit drietal wordt zeer binnenkort nog aangevuld met:
Agent 327 -Dossier Stemkwadrater
Johnny Goodbye -De stille ster
Joris PK -Het toernooi

FANZINES & MAGAZINES

Schtroumpf nr.21 is volledig gewijd aan de tekenaar van oa Clifton nl. Raymond Macherot. In dit nummer een uitvoerige bibliografie en verder een groot aantal deelonderzoeken naar de verschillende aspekten in zijn werk zoals bijv. de dierenwereld van Macherot, requiem voor Clifton etc. Prijs van dit meer dan uitstekende blad Ffr.5,-. Adrés:Jacques Glenat, 17 avenue Alsace-Lorraine. 38 Grenoble, France.

Ran Tan Plan 27. Eén van de beste bladen van dit ogenblik. In dit nummer interviews met Corben, de Italiaanse tekenaar Buzelli, en de overbekende Belg Hermann. Van Corben is ook nog een korte herdruk van zijn undergroundwerk opgenomen. De grootste artikelen worden echter in beslag genomen met het werk van tekenaars van auto's Aandacht voor William Vance en Jidéhem. Tenslotte nog een artikel van de bekende Amerikaanse cartoonist Alfred Andriola over 'Cartoons Profiles'. Te bestellen bij: André Leborgne, 435 Avenue van Volxem, 1060 Bruxelles, België. Prijs voor 4 nrs. Bfr.380.

Charlie nr.56. De gebruikelijke strips als 'Paulette' door Pichard en Wolinski, 'La vie au grand air' door Reiser, 'Andy Capp' door Al Smythe, 'Catherine' door Cabu, 'Peanuts', 'Krazy Kat', 'Wizard of Id'. Cavanna schrijft een kort artikel over Wilhelm Busch en er is ook een strip van Busch opgenomen. Verder nog de strip 'L'eternaute' door Alberto Breccia, een artikel over de stomme film en 1½ pag. aankondiging van nieuwe bladen. Prijs van Charlie Ffr.3,50. Editions du Square, 10 rue des Trois Portes, Paris 5e.

Phenix nr.30 (7e jrg.). Met ingang van dit nummer heeft Phenix een heel ander aanzien gekregen. Het formaat is groter, de omslag geplastificeerd en het aantal pagina's is nu minder (64). De inhoud is uitstekend gebleven. De prijs is Ffr.6,-. In Phenix dit keer een artikel over Ulysse, de strip van Pichard, door Pierre Couperie, een strip van Ulysse door Lob en Pichard. Verder undergroundnieuws, de vermelding van de Shazam-award-winnaars, de strip Anita door Crepax, een lang artikel over Bob et Bobette van Willy Vandersteen, de strip 'Vuzz' van Philippe Druillet, strips van Mandryka, een artikel over de Amerikaanse superhelden en verder nog vermeldingen van nieuw verschenen albums plus weer een gedeelte van de Wereldencyclopedie van het beeldverhaal. Te bestellen bij uitg Dargaud, 12 rue Blaise Pascal, 92201 Neuilly-sur-seine.

KYT nr.2 bevat een artikel met Francois Walthéry, rijk geillustreerd met Natasja afbeeldingen, een lang interview met M.Archive en een groot aantal strips van amateurtekenaars. Prijs van dit 20 pag.tellende blaadje Ffr. 2,50. Te bestellen: KYT, p/a Michel Grosjean, 128 rue du Docteur Edmond Locard, 69005-Lyon.

Falatoff 18/19 (nog steeds niet in de aangekondigde offsetvorm) heeft als hoofdmoot een zeer boeiend interview met Giraud, die ondermeer onthult zich in 'Blueberry' wat te beperkt te voelen in zijn eksperimenteerlust. De bijbehorende illustraties laten zien wat de tekenaar nog meer gedaan heeft en dat is beslist zeer verrassend: diverse stijlen, die onderling volkomen verschillend zijn. In de rest van het blad de gebruikelijke mixture van korte artikeltjes, strips en besprekingen van underground- en/of stripuitgaven. Het besteladres van Falatoff staat elders in dit nummer.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

KRESSE

Pas verschenen een boekwerkje over het tekenwerk, strips en illustraties van Hans G. Kresse; titel: H.G. Kresse; inhoud: Bibliografie, Mijmeringen over Eric de Noorman door Rob van Eijck, alfabetische lijst van stripverhalen, alfabetische lijst van illustraties in boeken en tijdschriften, literatuurlijst.
De voorplaat werd getekend door Rob van Eijck, het boekwerkje is geïllustreerd met plaatjes uit de serie Eric de Noorman. Prijs f.6,75 inkl. portokosten; te bestellen bij: Nico Noordermeer, Harlingen, postgiro 494637

STRIPWINKEL IN GRONINGEN

'Bereklein maar erg gezellig' noemen Henk en Tineke Schumacher hun sinds 1 september geopende stripwinkel 'Henkus en 10'. De sortering bestaat voorlopig nog in hoofdzaak uit nieuwe strips, maar men is hard bezig met het aanleggen van een grotere voorraad antiquarisch spul. Daarnaast kan de koper er ook terecht voor science fiction, griezel- en allerlei andere lektuur. En bij dat alles is er voor de klanten ook nog gratis koffie met koek. Het adres van 'Henkus en 10' luidt Singelweg 48 (zijstraat van de korreweg), Groningen.

IDEFIX

Het snoezelige, knuddelige hondje Idéfix dat Asterix en Obelix altijd trouw vergezelt, leidt in Frankrijk reeds geruime tijd een geheel eigen leven. Er zijn daar inmiddels 12 (vierkante) boekjes verschenen die geheel en al Idéfix als hoofdfiguur hebben. Deze kleurige boekjes zijn bestemd voor de wat jeugdige lezer wat niet wegneemt dat iedere volwassene ze met genoegen door zal bladeren. De avonturen van de kleine witte pluisoor zijn niet in stripvorm gegoten. Op iedere pagina is een grote tekening afgedrukt waarboven-onder of omheen de tekst is geplaatst. Voor Ffr.5,- zijn de volgende deeltjes bij Dargaud verkrijgbaar:1.Idéfix se fait un ami, 2.La chasse au sanglier, 3 L'orage, 4.Un gouter bien merite, 5.Idéfix et le bébé, 6. Idéfix et le poisson clown, 7. L'anniversaire d'Idéfix, 8. Idéfix à la neige. Tot slot de gloednieuwe deeltjes 9.Idéfix fait du sport, 10.Idéfix et la petite fille, 11.Idéfix au cirque, 12.Une folle poursuite. In ieder boekje hollen Asterix en Obelix ook nog wel even achteloos door het boekje heen. Prima om uit voor te lezen. Amsterdam Boek die meestal nogal traag is, heeft eindelijk ook door gekregen dat Idéfix een aardig beestje is. Bij deze uitgeverij zijn zojuist 4 deeltjes verschenen, die gelukkig evenals de Franse uitgaven van een harde kaft zijn voorzien en die ook kwalitatief ongeveer hetzelfde zijn het Het zijn: 1. Idéfix maakt een vriend, 2.Idéfix vangt een everzwijn, 3. Idéfix redt een jongetje en 4.Idéfix verdient een lekker hapje. Prijs per deel f.3,95.

K.d.B.

GUUS SLIM

Uitgeverij Dupuis heeft zichzelf overtroffen door alle oude, bijna niet meer te krijgen, Guus Slim verhalen te herdrukken. Liefhebbers kunnen weer eens smullen. Vooral album 7, De rode paters, zal de op sensatie beluste lezertjes aan hun trekken doen komen. Sinds enige tijd huizen er spoken in de vervallen abdij van Hilariënberg. Guus Slim ontdekt dat de burgemeester en zijn wethouder voor spook spelen om zodoende toeristen naar het dorpje te trekken. Maar wie denkt dat het dorp nu van spoken gezuiverd is, vergist zich. Iedere nacht dwalen door de ruine's geheimzinnige rode paters. Zal Guus Slim ook dit mysterie ontraadselen? Ja! Er komen namelijk nog 8 albums na, maar spannend is het wel. Prijs per deel f.4.45.

K.d.B

CHILISTRIP

Chilistrip nr.2. Deze nieuwe Chilistrip getiteld, 'De grote waarheid', is kennelijk gedrukt voor de staatsgreep in Chili, want er staat nog opgewekt:'Chili is een land in Zuid-Amerika. De nieuwe president heet Allende . Maar goed, dat doet niets af aan het probleem dat in deze Chilistrip aan de orde wordt gesteld. De vrouw wordt in de maatschappij, voorgesteld als die in Chili, zwaar ten achter gesteld bij de man. Zo ook de 2 lieftallige rondborstige tweelingzusjes Marie en José. Na bittere ervaringen met hun mannen en de harde maatschappij, besluiten zij iets te gaan doen om een eind te maken aan de ten achter stelling van de vrouw. Op een luchtige wijze wordt het probleem door middel van deze strip aangeroerd. De bedoeling van de samenstellers van de Chilistrip (KWJ, Beweging van werkende jongeren) is om de meisjes in Nederland ook eens over hún situatie na te laten denken. Op de laatste pagina wordt dan ook aan de meisjes in Nederland (maar jongens mogen ook best 'ns stil staan bij dit probleem) de vraag gesteld of zij wel genoeg kansen krijgen: thuis-op school -ophet werk-in de vakbond. De meisjes die onrecht voelen, wordt de raad gegeven er eens met andere mensen over te praten. Degene die inlichtingen wil hebben over de strip of met echte of vermeende wantoestanden wordt gekonfronteerd, moet zich wenden tot: KWJ, Oorsprongpark 9, Utrecht. Doen!!!

CARL BARKS

In Italië, waar men op stripgebied steeds aktiever begint te worden, zijn 3 luxe-uitgaven met oude Disney strips verschenen. Het zijn: 'Io Topolino' (met Mickey Mouse uit de jaren '30) getekend door Floyd Gottfredson), 'Io Paperino' en 'Io Paperono'. Deze laatste twee, over resp. Donald Duck en Oom Dagobert, zijn van de hand van Carl Barks. De boeken tellen elk 272 pagina's op groot formaat en moeten volgens betrouwbare zegslieden verbijsterend fraai van uitvoering zijn. Het Italiaanse besteladres is mij niet bekend, maar de delen kunnen ook bij Graphic Story Bookshop, waarvan het adres elder in dit nummer, besteld worden.

W.v.Dreven

OLAF & BASIL

Olaf Stoop's Real Free Press heeft weer een nieuw boekje in de handel gebracht: 'Powerhouse Pepper' van Basil Wolverton. Deze eksentrieke Amerikaanse tekenaar (die ooit eens in MAD een reeks meer dan bizarre schoonheidskoninginnen presenteerde) is in ons land vrijwel niet bekend. Daarmee past ook deze RFP-editie weer binnen het kader van Stoop's pogingen om het stripenthousiasme nu eens wat op te vijzelen boven die eeuwige werkjes in de trant van 'Plukkie Pindakaas tegen de Gniffelende Galstenen', die voor (te) velen nog altijd de horizon van hun comicwereld vormen. Het RFP-comicbook met Wolverton's rariteiten kost f.2,-

CASTERMAN

Casterman heeft Jacques Martin's schepping Reporter Lefranc herdrukt voor het Franse taalgebied. Van deze uitstekend getekende albums vol flitsende aktie, die een zeer gewild verzamelitem vormden, zijn nu weer verkrijgbaar:'La Grande Menace' (Het sein staat op rood) en 'Le Mystère Borg'. Deze laatste heeft als 'Giftige sneeuw' wel in Kuifje gestaan, (1964), maar een Nederlands album is er nooit van uitgekomen. Naar verluid, zal Casterman binnenkort ook het 4e Lefranc-avontuur 'Het hol van de wolf', dat door Bob de Moor werd getekend en waarvan nog helemaal geen album bestond, op de markt brengen.
De boeken zijn uitgevoerd met de in Frankrijk gebruikelijke harde kaft en zijn dus wat duurder dan gewone albums. Bij de importerende stripshops kosten ze 8 tot 10 gulden per stuk.

KINDERBOEKENWEEK

Dit jaar werd de Kinderboekenweek van 27 oktober t/m 7 november gehouden. De week stond in het teken van 'Lekker Letters Vreten'. Dit motto is ontleend aan het boekenweekgeschenk, de strip 'Arthur en de Lettervreter', geschreven door Henk van Kerkwijk en getekend door Paul Hulshof. Tijdens de boekenweek werd de strip kado gedaan bij aankoop van f.7,50 aan boeken. Daarna kost het f.2,25.

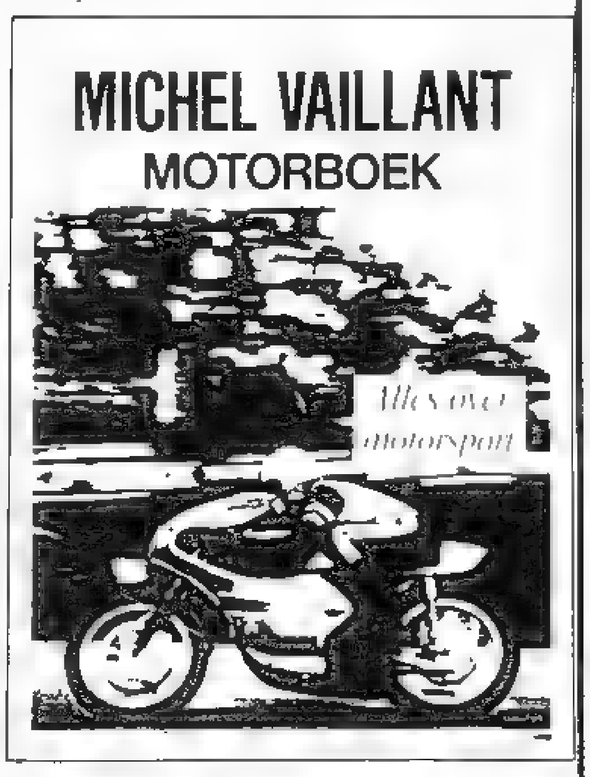

LOMBARD

Bij uitg. Lombard zijn de volgende albums verschenen, die voorlopig niet door uitg.Helmond uitgegeven zullen worden:
Michel Vaillant -De nachtmerrie f 3,45.
Pechvogel -Pechvogel en de Voedselstraal f.2,75
Rik Ringers -Grafschrift voor Rik Ringers f.3,45.
Zowel bij Lombard als bij Helmond zal eerdaags het 'Michel Vaillant Motorboek' verschijnen waarin alles over de motorsport te vinden is.Het zal in de duurdere serie verschijnen, op de wijze waarop ook de Michel Vaillant boeken 'Alles over autosport' en 'Alles over autoracen' is uitgegeven. Het geheel van motortoerisme, motorcross, motorracen etc.zal worden opgeluisterd met enkele stripverhalen. Prijs van dit gebonden boek (21 x 28 cm) met een omvang van 96 blz. is f.14,50.

K.d.B.

BRUNA

Bruna zet haar Flash Gordon reprints door. Deel 3 en 4 van deze heel mooi verzorgde Alex Raymond-produkten zijn nu verschenen à f.6,90. In het voorwoord van deel 3 meldt de uitgever dat men liever de verhalen in chronologische volgorde had uitgebracht. hetgeen echter om verschillende redenen niet mogelijk was. Intussen heeft men deze moeilijkheden overwonnen, zodat binnen afzienbare tijd ook de allereerste episoden uit 1934 herdrukt kunnen worden.
Alweer een uitgever, die hart voor de zaak krijgt, dus.

DUPUIS

Uitgeverij Dupuis heeft in september een stapeltje nieuwe albums uitgebracht, die nog maar een voorproefje zijn van het totale najaarsoffensief, want in november komt er nog veel meer.
Om met de al verschenen spullen te beginnen:
Bollie & Billie 9 - Een hondenleven!
Guus Slim 15 -Een luizige langspeler (wie het album grondig bestudeert kan op de cover al merken dat Guus kennelijk onder invloed staat van een roemrucht kollega, want zijn naam wordt daar gespeld als GUUST!! Over flaters gesproken).
Sammy 1 -Oudjes voor de lijfwachten 'Robots voor de lijfwachten; Sammy 2 -Rhum Row Noot:kennelijk gaat het dus wel goed met deze Sammy, die na een debuut in de Okay-albums nu een eigen reeks krijgt toebedeeld.
De Smurfen 9 -Smurfe Koppen en Koppige Smurfen/Olympsmurfse Smurfen
Het novemberprogramma is nog veel interessanter. Om te beginnen de start van een gloednieuwe reeks rond de realistisch getekende Archie Cash, die zoveel op Charles Bronson lijkt. Het eerste deel wordt:
Archie Cash -Eiland der Verschrikking
Niet minder belangrijk zijn:
Buck Danny nr.38 -het dodelijke groene dal
Guust nr.11 Flaters, Flappen en Flouzen
Bram Jager 8 -De Ford T tegen Vervuiling (een zgn.trend-titeltje
Sophie 9 - De kroon van Quitl Watnlawati
Robbedoes & Kwabbernoot 23-Tora-Torapa
Baard & Kale 20 -De spoken van Cortecleyn
De Blauwbloezen 4 -De outlaw (nog door Salverius)
Ouwe Niek 17 -Zwartbaard verliest
Yoko Tsuno 3 -Vulcanus' Smidse en tenslotte NOG een heel nieuw debuut, nl. Khéna -De medaille van de Inca.
Alle genoemde albums voor prijzen van f.4,45 tot f.4,95; dit met uitzondering van de verzamelalbum albums, die f.9,40 kosten. Hiervan is album nr.126 inmiddels uit; de volgende komt in november.

STANDAARD

Om de zaken even up-to-date te maken:
Suske & Wiske 144 -Lambiorix (herdruk 9); S&W 145 -De stalen bloempot (aangekondigd); S&W 146 -De sterrenplukkers (aangekondigd) à f.3,50.
Bessy 106 -Klinga van de Lynxen; Bessy 107 -De blanke Sjamaan; Bessy 108 - Het fantoom van de Duivelsmesa (aangekondigd) à f.2,45.
Rode Ridder 59 -De ijzeren hand à f.2,45
Safari 21 -Tembo Mafata; Safari 22 - Dongo, de wilde hond (aangekondigd) à f.2,45
Jerom 53 -De wageneters;Jerom 54 - De zwarte spookhond (aangekondigd) à f.2,45.
Nero 33 -Het lachvirus; Nero 34 -Prinses Lovely (aangekondigd) à f.2,90
Tevens is de verschijning aangekondigd van een SUSKE EN WISKE WINTERBOEK, dat, zo meldt De Standaard, 'ontspanning en bezigheid voor de kinderen in de moeilijke wintertijd' bevat. Dit komt neer op oa een nog niet verschenen S&W-verhaal en een Jerom-verhaal. Voorts spelletjes en karweitjes voor binnen en buiten. Dat alles komt samen op f.9,90.
Een geheel nieuwe albumserie is Robert en Bertrand Deel 1 Mysterie op Rozendael is verschenen en nr.2 Het Opgejaagde Weeskind (alsof de zangeres zonder naam het heeft verzonnen....) komt weldra. Per deel f.3,25.

NOG MEER ALBUMS

Eveneens nieuw in de winkels zijn:
Yakari (door de zeer veelzijdige tekenaar Derib, oa bekend van Attilla en Go West)uitgegeven door de Vrijbuiter;
Yalek - De gevangene van Yacomac door Chr.Denayer (een naam, die je eigenlijk óp z'n Frans hoort uit te spreken....), uitgave Rossel Editions;
Follyfoot (weer een beeldbuisdierenliefhebster). uitgave Williams Albums;
Alain Chevalier - De hel van het circuit (over een kollega van Michel Vaillant, getekend door Cap), uitgave Rossel Editions.

SUPERBOEK

'1971:The EC horror library... 1972:Burne Hogarth's Tarzan... 1973:The art of Walt Disney'-zo kondigen Amerikaanse striphandelaren de verschijning aan van een kolossale pil over het gehele leven en werken van Walt Disney. De gegevens over het boek klinken indrukwekkend: 450 pagina's op een formaat van ong.26 x 33 cm; foto's, schetsen, werktekeningen, schilderijen, scenario's (waaronder veel nog niet eerder geopenbaard werk), in totaal meer dan 400 zwart/wit en 300 full color illusillustraties. Dit alles bij een uitgebreide verhandeling over alles waar Disney mee te maken heeft gehad, van de strips en tekenfilms tot aan het superlunapark toe. Het werk moet in november aanstaande uitkomen tegen een prijs van $ 45.-. Te bestellen is het oa bij The Collectors Bookstore, 6763 Hollywood Blvd., Calif.-90028, USA. Mocht de publikatie niet op tijd plaats vinden, dan kunt u misschien nog profiteren van de intekenprijs van $ 34,95, maar vanzelfsprekend kunnen wij hierover op het moment van schrijven niets definitiefs over zeggen.

ROBBEDOES

Robbedoes. In 4 september nummers en 4 novembernummers van Robbedoes zijn een aantal zelfklevers meegeniet die mee-

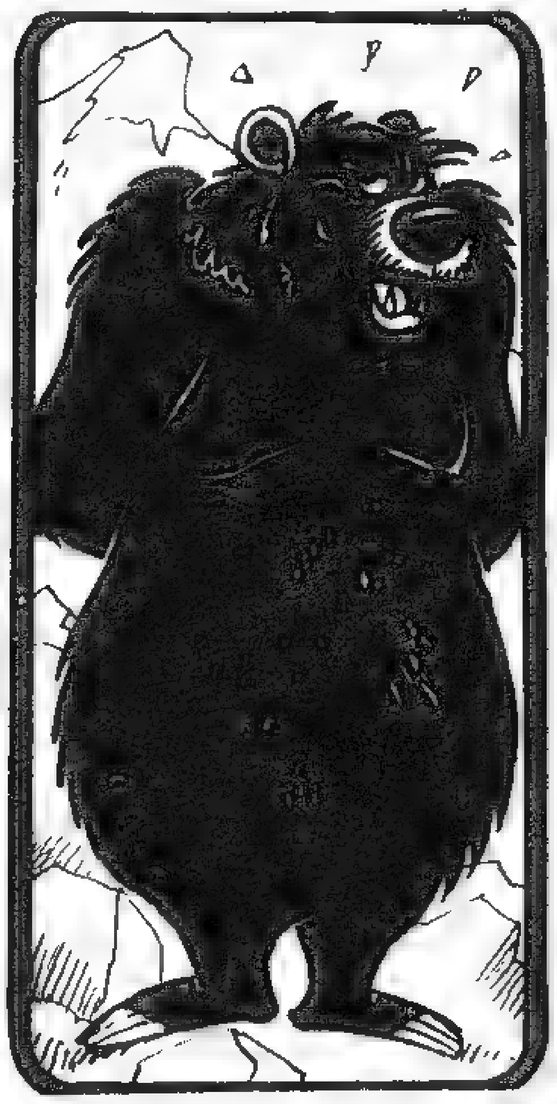

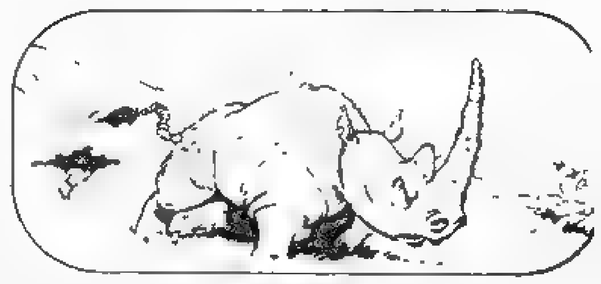

spelen in de interscholaire wedstrijd 'Kennis van de Derde Wereld'. Gedurende de oktoberweken zitten er bij Robbedoes een aantal aanvullende afbeeldingen die buiten de wedstrijd staan, maar die op een speciale 'etnologisch-kulturele' wereldkaart geplakt kunnen worden. In totaal zijn er 32 zelfklevers waarop een groot aantal dieren zijn afgebeeld. De vragen die voor de wedstrijd beantwoord moeten worden, zijn: Wat is de naam van de afgebeelde dieren? en welke Robbedoestekenaar heeft ze getekend? Voor de lol heeft Stripschrift 2 illustraties opgenomen. De lezer kan kiezen uit de volgende tekenaars die hebben meegedaan:Berck-Degieter-Degotte-Deliege-Franquin-Hausman-Jidéhem-Lagas-Lambil-Leloup-Macherot-Malik-Mazel-Peyo-Piroton-Roba-Seron-Tacq-Walthéry-Will. Kent u de dieren en hun tekenaars? Prijs van een losse Robbedoes f.1,-. Behalve leuk ook leerzaam.

BOB MORANE

Bob Morane is een held die in onnoemlijk veel pockets zijn avontuurlijke geest heeft laten dwalen. De geestelijke vader van deze goedverkopende avonturier is Henri Vernes. In Frankrijk is destijds in de goed verzorgde Dargaud serie een reeks stripalbums van start gegaan, waarin de avonturen van Bob Morane getekend werden door Gérald Forton. Dit waren 4 albums, te weten 'L'épéé du paladin', 'Le mystère de la zone Z'(ooit in een bar slechte Nederlandse uitvoering verschenen, 'Le secret des sept temples' en 'La vallée des crotales'. Dit zou op zichzelf geen reden zijn om stil te staan bij de wederwaardigheden van Bob Morane. Sinds een paar jaar echter heeft de slechte tekenaar Forton plaats gemaakt voor niemand minder dan William Vance. Wie de stijl van Vance (oa uit Bruno Brazil) kent en bemint zal begrijpen dat de strip sinds de overname door Vance een komplete metamorphose heeft ondergaan. Ik snap er dan ook niets van dat de albums van Bob Morane nog steeds niet in het Nederlands vertaald zijn. Als William Vance voor het tekenwerk zorgt en als er daarbij nog sprake is van werkelijk spannende verhalen, is het toch duidelijk dat er een afzetgebied voor is. In Frankrijk zijn er nu dan ook al behoorlijk wat albums verschenen.
Ik geef hier de titels van de boeken die beslist de moeite waard zijn:'Opération chevalier noir', 'Les poupées de l'ombre jaune', 'Les fils du dragon', 'Les yeux du brouillard', 'La prisonniere de l'ombre jaune', 'L'archipel de la terreur', 'La ville de nulle part' en het pas verschenen 'L'oeil du samoerai'. Al deze titels zijn sinds kort ook in ons land verkrijgbaar bij de importerende stripzaken.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

STRIPMIX

Stripmix 4. In dit 64 pag.tellende album strips als 'Popeye', 'Roodoog', 'Flippie Flink', 'Bang Bang Sam', "n Man en zijn hond' en verder nog de 2 grote stripkompleksen van deze keer 'Don Starr' en 'Sunday' een keiharde, zeg maar spaghettiwestern van de Spanjaard Victor de la Fuente (beter bekend door zijn strip Haxtur). Wat mij betreft kan Fuente zich beter bij Haxtur houden. Behalve een zwak verhaal is de tekst van Sunday nou niet bepaald verheffend. De volgende tekst staat op één pagina: plaatje 1: 'Bang! Bang!', plaatje 2: 'Bang Bang! Bang!', plaatje 3: Kom te voorschijn lafaard, laat je smoel zien!, plaatje 4: Ik pomp je vol met lood, plaatje 5: Bang Bang Bang!. Enfin, na een langgerekt: Aaargg! op plaatje 6 is de makker dus vol lood gepompt. Ditzelfde tafereeltje komt meerdere malen voor in deze strip, die zonder meer één van de slechtste in zijn soort is. De held 'Sunday' blijkt een held te zijn met een verleden dat hij niemand wil verklappen. Na achteloos een halve stad uitgemoord te hebben, laat hij een mooi meisje, dat hij geholpen heeft, in tranen achter met de opmerking: 'Mijn horloge is mijn heden'. In dat horloge zit een portretje van een klein jongetje. Een prachtig onderwerp voor de zangeres zonder naam. Het 'Hi ho Blanco, op weg naar een nieuw avontuur', of 'I'm a poor lonesome cowboy' ontbreekt. Nee, de tekst is hier veel aangrijpender. Als Sunday in het laatste plaatje wegrijdt, staat er:'In stof en wind...op zoek...naar wat?...'. Ik heb zo'n stil vermoeden dat hij op weg is naar een betere striptekenaar. Fuente kan het Wilde Westen het beste links laten liggen. Prijs van deze wereld vol ellende f.2,25. Uitg.Semic Press, Brouwersgracht 97, Amsterdam.

K.d.B.

HELMOND

Pas verschenen bij uitg. Helmond: in de Lombardreeks:
Het sprookje 'Alice in Wonderland' in stripvorm. Het origineel van Lewis Carroll is bewerkt door Greg en van illustraties voorzien door Daluc en Turbo. Alles heel lief en clean, terwijl de tekst niet te kinderlijk is gemaakt.
Luc Orient -Het woud van staal door Eddy Paape en Greg. Met dit 5e deel in de Luc Orient reeks is er tevens een einde gemaakt aan de cyclus die speelt op Terango. De vrede is na 5 albums teruggekeerd.
Chick Bill -Een onschuldige in het dorp. De niet al te snuggere Kid Ordin is af en toe toch pienterder dan je zou denken al is de sheriff duidelijk een andere mening toegedaan. Prijs van de albums f.3,45 per stuk.
In de kollektie Jong Europa:
Hansje -Hansje tegen de 5e Colonne, samen met Pechvogel & de Voedselstraal in één album.
Spaghetti -Viva Spaghetti. De kleine Spaghetti raakt betrokken bij een revolutie in Midden Amerika. Het is dat Gideon af en toe helpt, anders zou het er somber uitzien.
De Musketier - De musketier in gevaar.
Dientje -Misdaad in het circus, door Paul Cuvelier. Er is een moordenaar in het circus. Is het de clown, die zich zo onschuldig voordoet, maar de bewijzen tegen zich heeft? Lees het, zie het!
Prijs per deel f.2,75.
Favorietenreeks:
Mr. Magellan -De wandelende beelden door Geri en A.P. Duchateau. Een fantasievol verhaal. Jammer dat er zo duidelijk uit naar voren komt dat het in 4 afleveringen is geschreven, die ieder afzonderlijk min of meer afgerond moesten zijn, voor het tijdschrift Kuifje. In ieder geval het kopen waard.
M.Kleester -Op het spoor van de condor door E.Aidans.
Een, slecht getekend, verhaal dat zoals alles wat met Kleester te maken heeft in de jungle speelt speelt. Erg zwak.
Chloro -De grote vlucht door Dupa en Greg. Knuddelige beestjes in een verhaal met moraal. Kan echter niet in de schaduw staan van oude Chlorophyl-verhalen.
Kolonel Clifton -De lachende dief door De Groot, Turk en Greg Typisch Engelse humor zoals een buitenlander zich dat voorstelt. Leuke benamingen voor personages en een vlot avontuur waarin Clifton (ex-Scotland Yard) in de clinch ligt met een kollega van de politie en door eigenhandig optreden de blunders van de politie ongedaan weet te maken. Prijs per deel f.1,95. Uitg. Helmond, Churchill-laan 107, Helmond.

K.d.B.

KUIFJE WORDT HARDER

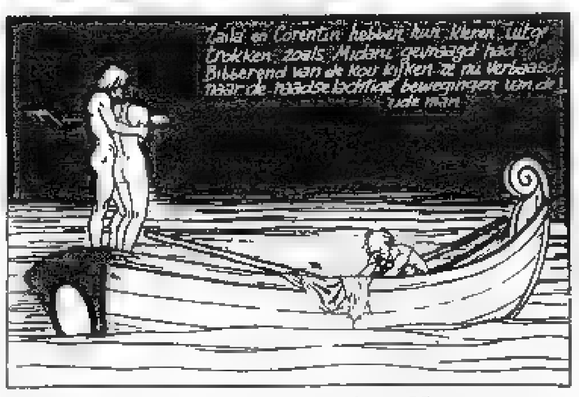
Zaïla en Corentin hebben het kleren uitgedrukken zoals Modeste gevraagd had
Bibberend van de kou kijken ze nu verbaasd naar de haastige bedrijvigheden van de oude man

Zoals uit de bijgaande illustraties blijkt, volgt Kuifje de trend naar volwassener strips op de voet. Bloed, bloot, gewurg en ander geweld, een niet mis te verstaan taalgebruik- dat alles zou men een paar jaar geleden

CONNIE ! WAT
JE KENT ME, RILEY IK BEN EEN MORALIST EN IK DOE AL-TIJD WAT IK ZEG EN ALS JE NOG ÉÉN KNOOP LOS DURFT TE MAKEN KLIJN JE DIT MONSTER EN TWEEËN MEENEMEN ROMP EN HOOFD IN TWEEËN...

tevergeefs gezocht hebben in een stripblad, dat primair óp kinderen gericht was. Gelukkig is er tegenwoordig veel meer gelegenheid voor dergelijke zaken, die de strip realistischer maken.
Alleen is het te hopen dat de Lombard-mensen ook hun albumrepertoire zullen laten meegroeien met de duidelijke kwaliteitsverbetering. De boekuitgaven vertonen sinds geruime tijd een tamelijk konstante hoeveelheid helden, waardoor nieuwe aanwinsten niet aan bod komen. En zo gaan uitstekende strips als die van Auclair en Torton, alsmede het nieuwste Pantersverhaal van Aidans, verloren voor de album-liefhebbers. Lombard-doe er wat aan! Nu kan het nog; morgen steekt misschien een reïncarnatie van Dr. Wertham de kop op!

W.v.Dreven

TOM POES

Er is de laatste 2 maanden ontzaglijk veel 'nieuw' illegaal Tom Poes werk op de markt waarvan de kwaliteit steeds beter wordt en de oplagen hoger, waardoor de winst voor de illegale herdrukkers waarschijnlijk evenredig stijgt. De prijzen blijven zweven tussen de f.3,- à f.3,50, afhankelijk van de winkel die de boekjes verkoopt. Konform de krantendruk, dezelfde grootte en de krantennummering nog bovenaan de pagina's, zijn de volgende 3 deeltjes die in de katalogus van Mondria een waarde zouden vertegenwoordigen van f.70,- per stuk. Het zijn: deel 1 'Solfertje' (afl.613-699), deel 2 'Horror de Ademloze' (700-771) en deel 3 'Eh.... Dinges' (1170-1234).
Prijs per deeltje f.3,50. Het is dat het afsnijdwerk enigszins te wensen overlaat, anders zou je alle Tom Poes verhalen wel op deze manier uitgevoerd willen hebben. Een ander bijzonder mooi uitgegeven boekje is 'Tom Poes en de Talisman', zoals de kenner weet, uitgegeven bij De Muinck & Co. De illegale Poes is ook weer eksakt hetzelfde als de uitgave van De Muinck, alleen zijn, door het bijzonder mooie papier en de weergave van de plaatjes in zwart in plaats van blauw, de tekeningen veel duidelijker geworden. Nadeel is natuurlijk dat door de eksakte weergave nog steeds de stroken die bij De Muinck weg waren gelaten, nu ook schitteren door afwezigheid. Enigszins verontrust door de stijgende hoeveelheid illegale Poezen, gaat de Bezige Bij (met goedkeuring van Toonder) een dezer weken in onderhandelingen om volgend jaar met een legale uitgave van de oude Tom Poes verhalen op de markt te komen. Het zal dan niet in zo'n grote oplaag gebeuren als bij de oer-Poezen het geval was, maar de boekjes zullen in beperkte mate worden gedrukt en verspreid. De illegale Poezen die nu verschijnen, voldoen weliswaar aan een behoefte, maar worden in een te kleine kring verspreid waardoor op een gegeven ogenblik de goedkope illegale uitgaven ook weer antiquarische prijzen krijgen. Door het uitermate prijzenswaardige voornemen van de Bezige Bij om in samenwerking met een niet nader te noemen instantie de Tom Poezen, vanaf het begin legaal uit te geven, komt er zowel een einde aan de voor de uitgeverij en auteur hinderlijke 'piraterij' als het, voor de verzamelaars van Tom Poes, moeizaam en kostbaar bijeengaren van hun geliefde stripheld.
Zelf behoor ik niet tot de grote groep van Bommelianen en/of Tom Poezianen, maar het lijkt me voor alle partijen verreweg de meest redelijke oplossing, 'met uw welnemen' natuurlijk.
K.d.B.

GLAZEWIJN

Wist u dat Glazewijn, een zingend zwerver, nog immer op zijn vurig ros over de zonnige heuvels van de donkere middeleeuwen rijdt, zoekend naar de waerachtigheid, zijn duister doel? Nee, ach, oh en wee, gij zijt te beklagen lezer.
Gelukkig heeft uitgeverij Lemniscaat te Rotterdam de strip en de tekenaars Hulshof en Schipper in staat gesteld om de avonturen van den onversaagden held op papier te zetten.
Humor, spanning, gevechten op het veld en schaakbord in sprookjesachtig aandoende tekeningen in Glazewijn en het schaakschandaal. Prijs van het gebonden boek f.10,-.

STRIPTURF

Volgens hun advertentie gaat Amsterdam Boek omstreeks half november een Stripturf uitbrengen met oa Popeye, Peanuts, Ferdinand etc. In Duitsland zijn hier al 3 delen van verschenen. Het zijn grote uitgaven, 24 x 33 cm, ongeveer 160 pag.dik. Inhoud oa Peanuts, Wizard of Id, Rip Kirby, De klas(Mell Lazarus) Balduin (Mort Walker), Ferdinand Dick Tracy, Popeye, Jippie, Phantom etc. Met andere woorden, goede boeken voor niet teveel geld. Prijs f.9,95.

H. Lindeboom Jr.

stripantikwariaat kerkstraat 104 amsterdam tel 67543 gem giro L 12700 postgiro 471636 t.n.v c kousemaker

Bedankt stripminnaars
voor vijf jaar
trouwe klandizie

DAAN JIPPES:

HET BLIJFT ZOEKEN NAAR HET JUISTE EVENWICHT

door Rob van Eijck

Daan Jippes, de zojuist 28 geworden Schiedammer, heeft nog niet zolang geleden de stripwereld met zijn verhaal 'Bernard Voorzichtig', dat de vorige-eeuwse konkurrentiestrijd in de thee-business op zeer aktievolle wijze in beeld brengt, een hevige schok -in positieve zin dan- toegebracht. Wanneer men zijn kollega's over hem hoort spreken, is hun taal doorspekt met uitdrukkingen als 'virtuoos', 'geweldig' en woorden van gelijke strekking. En inderdaad, wanneer men de uiterst verzorgde pagina's aandachtig doorbladert, zal zelfs een niet fanatiek in strips geïnteresseerde kunnen zien dat dit niet zo maar snel even tussen een paar happen door op papier gesmeten is; hier is duidelijk aan gewerkt, hier is op geploeterd, men ziet als het ware gigantische stapels voorschetsen voor ogen. Dat klopt, want de produktie van deze zozeer geroemde strip heeft drie jaar geduurd, drie jaren van voortdurend ploeteren en zelfkritiek. Maar het resultaat is er dan ook naar. Alleen zorgt Daan Jippes nu opnieuw voor een schok: Bernard Voorzichtig wordt niet voortgezet! Over het waarom hiervan, maar vooral over alle inspanningen die uiteindelijk tot het totstandkomen van Bernard hebben geleid, gaat het volgende uit Daans mond opgetekende relaas.

VAN SCHOOL AF

Uiteraard heb ik altijd al getekend, en ook altijd al strips getekend. Mijn eerste was geloof ik in 1952, geïnspireerd door een scene uit 'De roof van de Marsupilami', die ik in de boekhandel in het Robbedoes-weekblad gelezen had Het was die scene van de oppasser in de dierentuin, die met zijn lantaren het reptielenhuis inloopt. Dat gegeven heb ik in een boekje van 4 pagina's verwerkt. Ik zag mezelf eigenlijk altijd al wel striptekenaar worden, maar daar had je natuurlijk een hele andere voorstelling van; toch had ik wel een soort vastberadenheid over me, dat het zou gebeuren.
Ik heb altijd Donald Duck gelezen, van 1952 af; dat was eigenlijk het enige blad dat ik las. Hoewel, vlak daarvoor had je Mickey Magazine, dat kon je bij ons in de buurt ook kopen. Dat gaf ook wel een kick hoor. Ik kreeg bijv. een keer op mijn verjaardag van mijn zusje twee Mickey Magazines, nou, dat was het einde! Iets mooiers had ze me niet kunnen geven. Ik kreeg op die verjaardag bijv. ook een hijskraan of zoiets, maar die Mickey's joh, dié waren mooi!
Aanvankelijk was Donald Duck het enige dat ik las, maar later, toen ik een jaar of 10, 11 was, kwamen daar Suske en Wiske, en Robbedoes en Kuifje bij. Ik raakte toen vooral gefascineerd door Maurice Tillieux (Guus Slim), want dat was zo'n grote-mensenwereld. In die verhalen treden ze bijv. zo'n portaal binnen, waar een fiets naast de trap staat, en dan kloppen ze op een deur die wordt opengedaan door zo'n sjofele huishoudster met krultangen in het haar. Dan denk je, ja, dit is het helemaal, dit is de grotemensen-wereld! Daar raak je helemaal in verstrikt, dat boeit je geweldig, omdat je nou eenmaal jong bent.

VAN SCHOOL AF

Na de lagere school ben ik naar de ULO gegaan. In die tijd hechtten ze veel waarde aan van die tests en volgens zo'n test moest ik maar ULO doen. Die ULO ging vlot en daarna ben ik naar de HBS gegaan, naar het Rembrandt-Lyceum in Leiden. Ik kwam daar in de derde klas terecht, in de B-kant. Dat ging wel aardig, maar 4-B ging heel beroerd: ik werd een beetje opstandig, ik had het idee dat ik op school mijn tijd zat te verdoen.

CAR 54...
HEE.. EEN VERBOUWING IN DE BANK? DAT IS ETS NIEUWS!.. WAAROM ZOUDEN ZE DAT DOEN, MULDOON?
GEEN IDEE, TOODY.. IN IEDER GEVAL, HIER HEB JE EEN KWARTJE.. GEEF DAT AAN DIE VENT DAAR STEL DE JE VÓÓR.
KOST TE DIEVEN ALS!
BOEIEN-KONING!
mop in een schoolkrant, 1964

De school ging dus helemaal niet goed, vooral scheikunde en natuurkunde heb ik helemaal verziekt. Toen het zo slecht ging, dacht ik: nou zal ik ook wel gauw van die school afgaan en dan ben ik weer helemaal vrij. Maar niks hoor, mijn vader zei, dat ik 4-A maar moest proberen; ik was nog niet helemaal op de barrikaden, dus ik deed het toen maar. Het eerste halfjaar ging het wel goed, maar ik vond ook de A-kant niet leuk; dus proefwerken maakte ik gewoon niet. Ik heb toen wel geïsoleerd gezeten, als je niet meedoet lig je er gelijk helemaal uit. Maar het gekke is, dat de leraren voor zoiets toch wel een zeker begrip hebben, ze gingen met je praten, ze werden eigenlijk opeens mens. Maar goed, ik ging van school af en ik moest in dienst. Daar voelde ik ook niet veel voor, maar ja, luiheid is nou eenmaal een karaktertrek van me, dus ik berustte er maar in. Die hele diensttijd duurde trouwens maar kort: na twee maanden kon ik wegens rugklachten al weer vertrekken.

TEKENAKADEMIE

In november '65 kwam ik uit dienst en ja, daar stond ik, ik moest toch iets gaan doen. Ik dacht, dan ga ik maar naar de akademie, dat is een goed ekskuus om niet echt in aktie te hoeven komen. Dat hoort eigenlijk, hè, naar de akademie. Ik zat me er al helemaal op te verheugen· veel vrijheid, en van die artistieke meiden, weet je wel. Maar dat ging mooi niet door, want in maart waren de toelatingen en ik kwam dus daar ook met een pak tekenwerk; in een bepaald lokaal moest iedereen zijn werk uitstallen en dan kwam de toelatingskommissie wel kijken. Ik had voornamelijk strips bij me, maar toch ook wel wat dingen met verf. Ik werd niet toegelaten en ik wilde wel graag weten waarom niet. Ik vroeg of het wegens de strip was, maar ze gaven geen duidelijk antwoord. Toen dacht ik, nou dan maar niet naar de akademie.
Vóór die tijd had ik al wat kontakten gehad met het Leids Dagblad. Ik zat toen als redakteur en illustrator in de schoolkrant en een artikel daaruit, met een illustratie van mij erbij, werd in het Leids Dagblad overgenomen; daarna heb ik zo nu en dan nog het een en ander voor ze getekend. Ik heb ze ook eens een stripje aangeboden. Dat heette 'James Bont in statu nascendi' en dat ging dus over James-Bond als kleuter. Ze vonden het tekenwerk wel aardig, maar het verhaal was een beetje, tja, ze bedoelden natuurlijk onrijp. Logisch, ik was toen pas negentien jaar.

LAY OUT MAN

Toen ik niet op de akademie was toegelaten, begon mijn vader me achter de vodden te zitten: 'Ja joh, allemaal goed en wel, maar wat ga je nou doen? Als dit allemaal niet lukt ga je maar op een kantoor werken.' Daar had ik natuurlijk helemaal geen zin in, dus op een gegeven moment ben ik met een map tekeningen richting Amsterdam vertrokken, naar een aantal reklameburo's. Eigenlijk dacht ik er al die tijd

niet serieus over om strips te gaan tekenen; het zweeft wel voortdurend door je hoofd, maar op de een of andere manier verdring je het, je komt niet tot de stap om ergens bij een stripblad met tekeningen aan te kloppen. Daarom ging ik naar reklameburo's en niet naar de Geïllustreerde Pers; een stripblad is erg ideaal, gewoon té mooi, dat kan eigenlijk helemaal niet, hè. Op die reklameburo's zeiden ze dat het allemaal erg leuk was, maar niet geschikt voor reklame. Ik kreeg er een punthoofd van, overal was het: we schrijven of bellen wel. Maar op een gegeven moment zei iemand op zo'n buro: 'Joh, wat doe je nou toch stom, waarom ga je niet naar de GP? Dat komische, dat stripwerk, dat kunnen we hier niet gebruiken, maar bij de GP hebben ze Pep en Donald Duck, daar kun je veel beter terecht.' Toen pas stapte ik naar de Geïllustreerde Pers, maar om de een of andere reden had ik geen strips bij me. Wel van die grote tekeningen, zoals ze in Margriet en dergelijke bladen als illustraties bij de verhalen zetten. Maar wat ik bij me had was toch niet echt goed, dat kon niet opboksen tegen wat er normaal in Margriet staat. Ze zeiden bij de GP dan ook: 'Ja, het is allemaal wel leuk, maar we hebben al zoveel tekenaars. We hebben wèl iemand nodig op de lay outafdeling.' Nou, ik wist bij god niet wat dat woord betekende, maar ik zei: 'Oh, dat kan ik ook best'. Ik ben daar inderdaad aangenomen, zonder dat ik enige opleiding had, maar ze zagen geloof ik wel in mijn tekeningen dat ik gevoel voor kompositie en zo had.

Ik heb daar een tijdje gewerkt, oa Margriet gelay-out. Maar ik stond toch wel bekend als de stripjongen en op een gegeven moment zochten ze iemand om voor Revu een strip te gaan tekenen. De tekst zou Hans Ferrée schrijven, maar wie het zou moeten tekenen wisten ze nog niet. Ze haalden mij er toen bij en ik heb een pagina getekend in een hele vreemde stijl, want ik dacht, die Hans Ferréé, die is erg modern, hè; en je raakt onder invloed van dat hele wereldje op zo'n lay outafdeling, modieuze jongens, flits en blits, weet je wel. Ik heb daar heel lang over gedaan, ik heb ontzettend zitten knutselen aan het peil van die tekeningen. Het kostte me zo ontzettend veel tijd, dat er werd afgesproken, dat ik de kleuren niet meer zelf zou doen, ik tekende in zwart/wit en de pagina's zouden dan op de zaak worden ingekleurd. Ik heb toen tweeëneenhalf verhaal getekend. Dat halve verhaal is nooit gepubliceerd, de serie werd gestopt. Een van de redenen daarvoor kan een vermeende antisemitische strekking geweest zijn; op een gegeven moment stond er nl. in de tekst die ik kreeg zoiets als: 'het portier van de wagen gaat open en manager Maupie Muntmaker stapt eruit'. Dus ik heb daar een vent met een grote neus van gemaakt. Ja, wat moet ik in godsnaam anders? Daar werd nogal veel ophef over gemaakt. Ik weet niet of dat de belangrijkste reden was, maar in ieder geval werd de strip gestopt. Ik vond het zelf niet zo'n groot verlies, het was toch niet helemaal een echte strip. Bovendien kreeg ik altijd erg veel tekst voor één pagina, als je dat een beetje redelijk in beeld wilde brengen, had je twintig plaatjes nodig. Het verhaal ging ook erg hortend en stotend, je moest van de ene situatie ineens op de andere overspringen, het was gewoon te flarderig, te fragmentarisch. Daarna ben ik weer teruggegaan naar de lay out afdeling, maar ik verhuisde onmiddelijk naar de lay outafdeling van Pep. Peter Middeldorp was toen hoofdredakteur van Pep en die kende mijn naam nog van vroeger, toen hij nog bij Robbedoes werkte. Ik heb nl., toen ik een jaar of 12 was, een hele hoop tekeningen naar de brievenrubriek 'Beste Robbedoes' gestuurd en daarvan zijn er een aantal gepubliceerd. Middeldorp had toentertijd de Nederlandse redaktie van Robbedoes gehad en toen ik bij Pep aankwam, zei hij al meteen: 'Ik ken jou ergens van'. Dat bleek toen van die tekeningen te zijn, dat was voor mij ook een hele verrassing; die tekeningen van toen hebben kennelijk toch nog nut gehad.

Hipper & Nona
BLEVEN ZICH-ZELF – zie pag 13
HIPPER EN NONA ZIJN ALTIJD GOED VOOR N LEUKE REPORTAGE
"NIEMAND KOOKT ZO LEKKER SPRUITEN ALS IK ZEGT HIPPER"
"ZATERDAGS WAS IK ALTIJD ZELF DE AUTO!"
"MOEDER EET NOG ZONDER BRIL!"
KORTOM: ROZEGELIR EN MANESCHIJN, ACH, MENSEN, DAT DACHT U! LEER ONS DE SHOW-BUSINESS KENNEN! ALLEMAAL KLATERGOUD!
HIC! HIC! VAN MIJN HIC - KAN IEDEREEN HIC - GOOD VALLEN!
STEEDS VAKER ZIEN WE HIPPER IN HET BEKENDE ARTIESTEN-EN JOURNALISTEN-CAFÉ UNIVERS..
HIJ BESCHENKT ZICH! WAAROM?
DAT LEEGT U VOLGENDE WEEK – IN revu!

Hipper, gedeelte uit het nooit gepubliceerde (halve) derde verhaal, Revue '68

STEEDS MEER PERFEKTIONEREN

Ik heb drie jaar aan Bernard Voorzichtig gewerkt, maar met grote onderbrekingen hoor, ik heb er twee keer een half jaar niets aan gedaan. Ik kreeg moeilijkheden met het tekenen. Ik benijd bijv. Peter de Smet er een beetje om, dat hij gewoon verhalen voor de vuist weg kan maken en steeds zo aan de gang is geweest. Ik daarentegen heb het tot pakweg mijn vijftiende jaar ook zo gedaan; maar daarna met al het huiswerk van school, heb ik alleen nog maar losse tekeningen en pagina-mopjes gemaakt, terwijl ik ondertussen

Maar goed, ik ging de lay out van Pep doen en kwam langzamerhand in het tekenwerk te zitten: ik maakte eens een voorplaat en toen nog eens en zo ging dat door. Op een gegeven moment werd er een speciaal Olympische Spelennummer gemaakt en daar moest een 4-paginaverhaal in. Eerst zou Martin Lodewijk dat doen, maar die had geen tijd, toen zouden ze iemand anders strikken, maar die had ook geen tijd. Toen zaten ze zich af te vragen wie dat nou zou moeten doen en ik zat maar te popelen; uiteindelijk kwamen ze dan toch op het idee om mij dat te laten tekenen. Nadat ik dat gemaakt had, kwam Martin Lodewijk met het plan van de strip 'Bernard Voorzichtig'. Het heeft drie jaar geduurd voor dat verhaal klaar was. In de tussentijd heb ik ook ander werk gedaan, voorplaten voor Donald Duck en de Flintstones, een verhaaltje van Mickey Mouse en Broer Konijn enzo. Op het ogenblik ben ik trouwens bezig scenario's voor Donald Duck te schrijven. Ik vind dat erg leuk werk, je kunt in die korte verhalen veel kwijt en je doet er ook ervaring mee op.

het tekenen probeerde te perfektioneren. Om de een of andere reden bleef ik daar steeds ontevreden over en die tekeningen heb ik zo laten prevaleren dat het evenwicht zoek was, terwijl de tekening niet meer mag doen dan wat de tekst vereist. Niet dat de tekening ondergeschikt is aan de tekst, de tekening moet ook verhalen, maar bij mij was de tekening alleen maar tekening, een werkje op zich en niet een onderdeel in een totaal. Dat werd steeds erger, je draaft steeds verder door en op een gegeven moment voel je: het zit niet goed. Je krijgt reakties van andere mensen die zeggen: ja, het is wel goed, maar erg druk, hè. Dan kom je in een zeker konflikt: de pure lol die je in tekenen hebt opgeven ter wille van de kommunikatie met de lezer, of niet. Na een pagina of 20 van Bernard Voorzichtig dacht ik: god nee, da kan zo niet. En dat uitstapje naa Donald Duck, het tekenen van covers en zo, is ook een soort revalidatie geweest, om ervan los te komen dat je je laat meeslepen door een tekening. En als je bijv. dat Mickey-verhaaltje ziet, dat is veel duidelijker, ook simpeler. Of nee, niet zozeer simpeler, maar duidelijk: Franquin is ook niet simpel, maa wel duidelijk. Je kunt virtuoos zijn in een tekening, ze zeggen van mij ook dat ik een virtuoze tekenaar ben, maar dat wordt vaak gezegd met een soort glimlachje: daarmee bedoelen ze dan een tekenaar, die helemaal niet aan zijn publiek denkt. Maar Uderzo is ook een virtuoos tekenaar, terwijl die tóch duidelijk is. Virtuoos mag je zijn, maar dan in het kleine. Wat ik voor mezelf zie als doel, is een tekening te maken die allereerst duidelijk is, maar waarin ik toch het virtuoze kan aanwenden in de details. Bijv. in een gezicht daar zou ik mijn ei in kwijt kunnen, niet door het vol te krassen maar om bijv. iemand die op een bepaalde manier glimlacht goed te tekenen. Eigenlijk zo, dat het niet opvalt; alleen de mensen die het willen zien, die het zoeken, zien het. Maar iemand anders, die in dat soort dingen helemaal geen interesse heeft, wat het grootste deel van het strippubliek is, mag niet in zijn verlangens gefrustreerd worden: die mensen verlangen niet meer dan een verhaaltje te lezen. Maar het is moeilijk hoor, ik moet mezelf vaak wakker schudden aan de tekentafel.

TEVEEL ENTHOUSIASME

Als ik zo eens bekijk wat ik de afgelopen jaren heb gedaan, dan

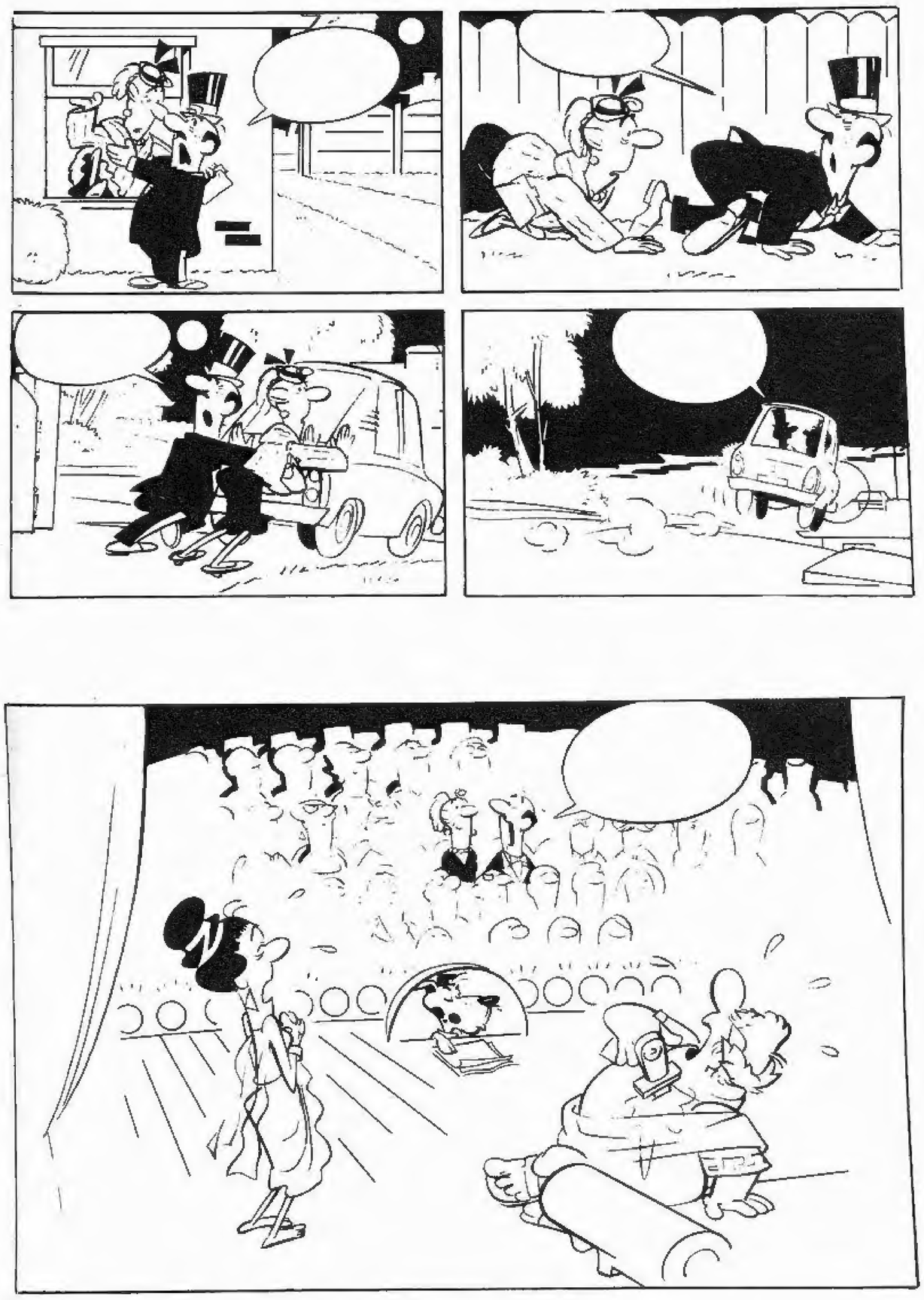

proeftekening van Daan voor een pagina Engelbert

proeftekening voor een Mickey Mouse verhaal

STEL JE VOOR DAT DÍT ZOU GEBEUREN BIJ: de BEVERLY HILLBILLIES

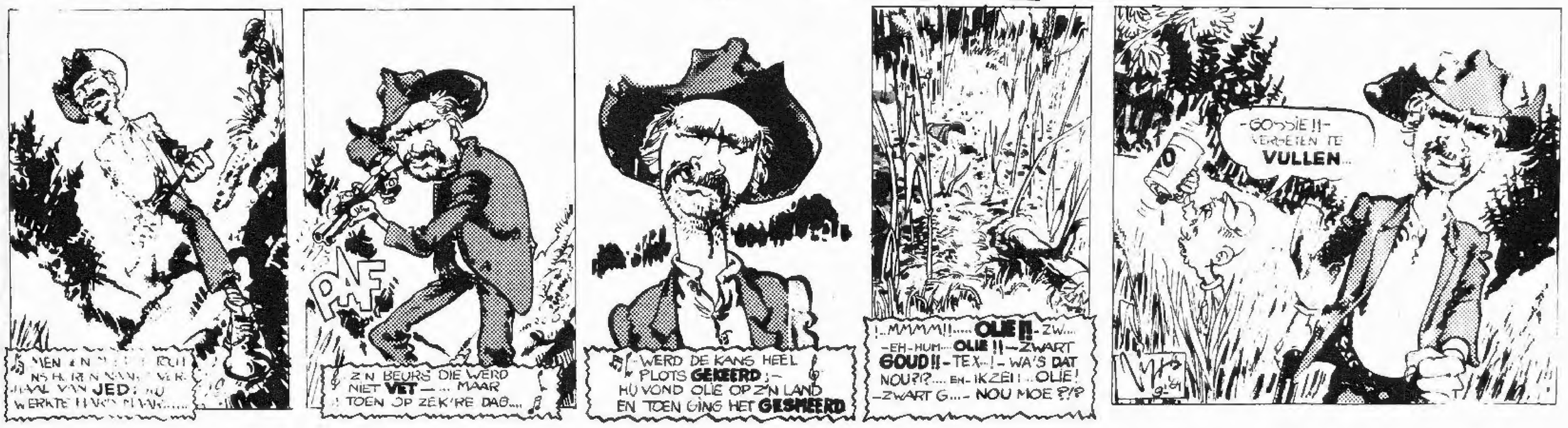

persiflage op de Hillbillies uit de Schoolkrant 1964

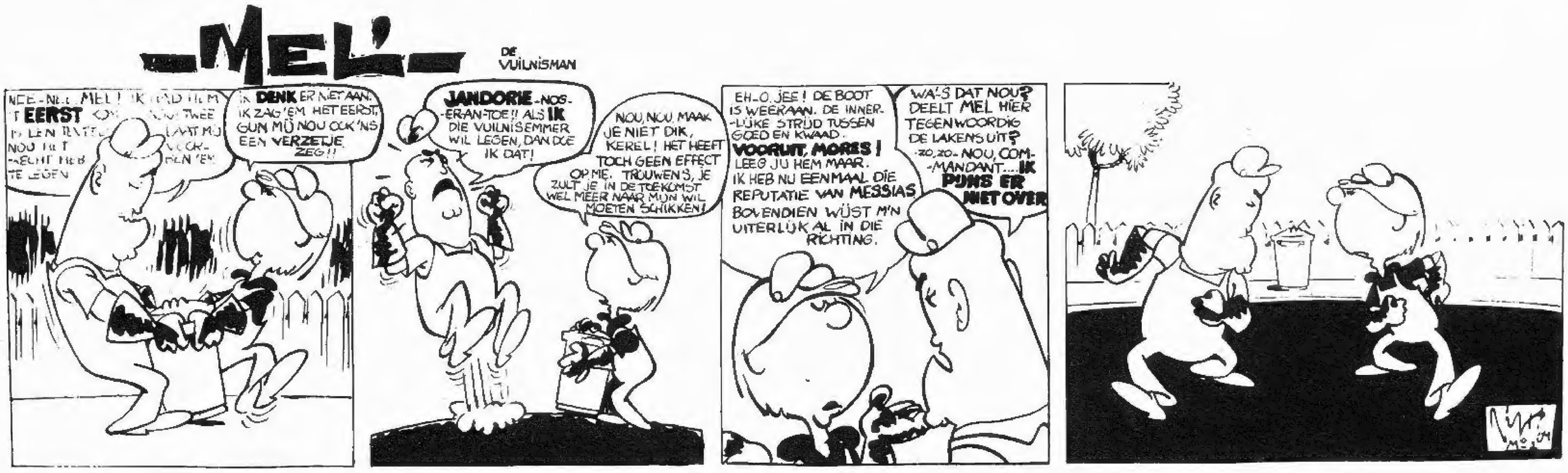
MEL'
DE VUILNISMAN
NEE-NEE, MEL! IK WAD HEM T EERST
IK DENK ER NIET AAN. IK ZAG 'EM HET EERST, GUN MIJ NOU OOK 'NS EEN VERZETJE ZEG!!
JANDORIE-NOS-ERAN-TOE!! ALS IK DIE VUILNISEMMER WIL LEGEN, DAN DOE IK DAT!
NOU, NOU, MAAK JE NIET DIK, KEREL! HET HEEFT TOCH GEEN EFFECT OP MIJ. TROUWENS, JE ZULT JE IN DE TOEKOMST WEL MEER NAAR MIJN WIL MOETEN SCHIKKEN!
EH-O, JEE! DE BOOT IS WEERAAN. DE INNER-LIJKE STRIJD TUSSEN GOED EN KWAAD. VOORUIT, MORES! LEEG JIJ HEM MAAR. IK HEB NU EENMAAL DIE REPUTATIE VAN MESSIAS BOVENDIEN WIJST M'N UITERLIJK AL IN DIE RICHTING.
WA'S DAT NOU? DEELT MEL HIER TEGENWOORDIG DE LAKENS UIT? -ZO, ZO- NOU, COM-MANDANT... IK PIJNS ER NIET OVER

gagstrip uit de schoolkrant 1964

blijkt er uit dat ik me teveel heb laten inpakken door de materie waar ik mee bezig was. Als je iets moet tekenen, is deze houding eigenlijk het verstandigst: je moet weten wat je precies nodig hebt en daar moet je dan boven gaan staan, je moet je vooral niet laten meeslepen door het leuke werk dat er aan vast kan zitten. Om een voorbeeld te geven: in het verhaal van Bernard Voorzichtig heb je, als hij op dat schip zit, een tros, die aan de mast hangt, met een bos touw er bij. Daar ging ik me dan in verdiepen en alles wat er op die tekening omheen zat, zag ik niet meer, ik zag alleen nog maar die tros. Dan denk je: het is toch wel een leuk dingetje, dat geeft wel een afronding van de sfeer op die tekening, zodat je je daar helemaal op werpt. Maar je moet er eigenlijk snel mee klaar zijn en er niet op ingaan, want het is natuurlijk niet belangrijk. Het is erg gevaarlijk, omdat je er aan kunt blijven hangen, je raakt erin verstrikt. Wat je boeit moet je zoeken in de figuren waar het eigenlijk om gaat en niet in die kleine details. Ik ben bijv. gek op gezichtsekspressies en bewegingen: iemand die verschrikt is en omkijkt, daar wil ik die hele beweging zo goed mogelijk inleggen en dat doe ik dan weer met teveel enthousiasme. Ik besteed er teveel tijd aan, het hoeft eigenlijk niet, maar het wordt dan een soort uitdaging: het zou toch wel leuk zijn als ik die vent precies dát kon geven wat die beweging kenmerkt. Dan geef ik me in zekere zin over aan de materie

Dat is een van de redenen geweest dat Bernard Voorzichtig drie jaar geduurd heeft. Ik geloof dat ik vrij moeilijk ben in die dingen. Ik heb bijv. ook een aantal covers gemaakt voor de Flintstones. Nou, dat is vrij eenvoudig, daat zit weinig tekenwerk aan; dan ga ik de moeilijkheid gewoon in iets anders leggen, in de kompositie of zo, dan probeer ik de figuren zo lekker mogelijk over het vlak te verdelen. Wil je het goed doen, dan is alles ook echt moeilijk.

GEEN NIEUWE BERNARD

Er is geen sprake van een nieuwe Bernard Voorzichtig. Vlak voor de vakantie kreeg Martin Lodewijk het verzoek van Donald Duck om een verhaal voor hen te gaan maken en hij belde mij daarover op. Toen zei ik: ja, dat is wel leuk, maar dan zal ik Bernard op moeten geven en dat vind ik toch wel jammer. Toch bleef ik er wel over nadenken, temeer omdat ik niet helemaal tevreden ben met Bernard, maar ik kan niet precies onder woorden brengen waarom. Maar goed, de eerstvolgende keer dat ik Martin weer eens belde, vroeg ik, of hij nog wel eens nagedacht had over een verhaal voor Donald Duck. 'Nee,' zei Martin, 'ik weet niet goed wat ik voor Duck zou moeten doen, ik zie het niet zo zitten.' Toen heb ik dus zelf na zitten denken over een verhaal en ik wilde me daarbij zo min mogelijk beperken; alles moet mogelijk zijn in mijn verhaal. Nu heb ik een wijkagent bedacht, Pips heet hij, aan de ene kant en daar tegenover een schurk, die overal wel ergens een vinger in de pap heeft, die ongrijpbaar is en natuurlijk altijd omringd wordt door lijfwachten. Deze man heet Benevoet. Pips is helemaal niet geschikt voor zijn funktie, hij kan niet met mensen omgaan, hij begrijpt de mensen niet en is nog eigenwijs ook. Hij ziet zijn kollega's altijd met gevangen boeven lopen, maar bij hem wil het nooit lukken, hij zoekt de misdaad op de verkeerde plaatsen. Maar als hij die Benevoet kan pakken, dan overtreft hij al zijn kollega's, dan heeft hij zich waargemaakt en hoeft hij nooit meer iets te doen. Dat wordt dus de motivatie van alle handelingen van Pips: het vangen van die beroemde schurk. Nou wilde ik Pips een tegenfiguur geven, juist zijn tegenpool, en dat wordt een klein mannetje, eigenlijk een soort kleuter met een ouwemannetjespak aan. Hij moet net zoiets worden als Eega Beeva, maar dan met karakter, want Eega Beeva heeft geen karakter. Dat mannetje heeft dan een vrij kinderlijk karakter, hij is jong in daden, maar in feite leeftijdsloos. Hij heet Donderling de Wonderling en heeft een bepaald talent om mensen en gebeurtenissen naar zijn hand te zetten. Als er bijv. iemand in nood zit, dan schiet hij vanuit zijn sigarepijpje, waar hij altijd op sabbelt, een soort sigaartje naar degene die in nood is en dan kan er van alles gebeuren. Je weet vantevoren nooit wat er zal gebeuren, die man in nood kan dan bijv. ineens eventjes vliegen om uit de moeilijke situatie te komen of het water waar hij in gevallen is, valt droog, zodat hij gewoon naar de kant kan lopen. Ik verklaar niet

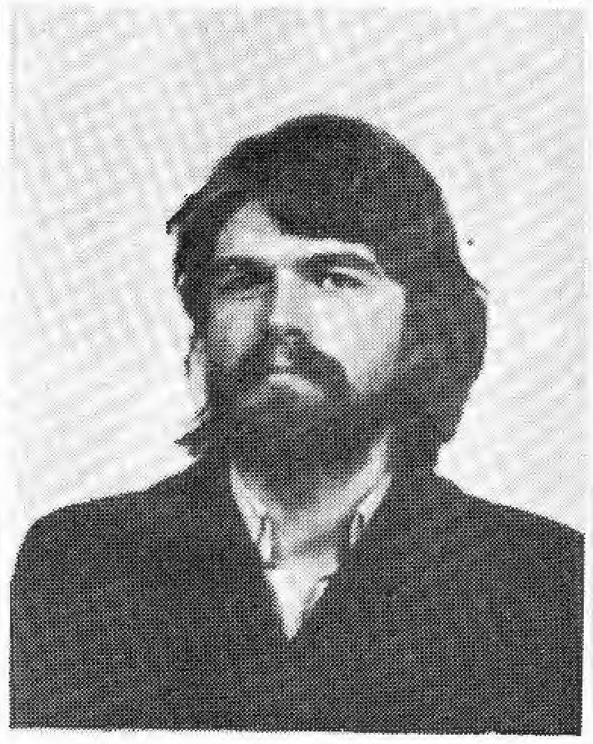

hoe het komt, dit mannetje is vanzelfsprekend in staat tot de wonderlijkste dingen. Hij vindt het zelf ook doodeenvoudig, het is voor hem volkomen natuurlijk. Dat mannetje komt ook uit het niets, je ziet tijdens de eerste beelden al dat het een heel ongewoon mannetje is. Pips zal natuurlijk wel vragen: wat is dat nou, waar kom je vandaan? En dan komt er wel een reaktie van het mannetje, waardoor die agent en ook de lezer begrijpt: hé, we hebben hier te maken met een heel merkwaardig persoon. Die Donderling zie ik eigenlijk als het jeugdige, onverpeste talent,

daantje

DOOR [illegible]

nooit gepubliceerde gagstrip uit 1963

terwijl Pips typisch een produkt van de maatschappij is: vol voor-oordelen en eerst werken, dan pas je lolletje. Die agent legt de daden van die Wonderling uit als leuke kunstjes, die hij wel kan gebruiken om Benevoet te vangen. Maar Wonderling begrijpt daar niets van, van die zucht van Pips om zijn schimmen na te jagen; de zaak moet hem direkt raken om in aktie te komen.

ONBEPERKTE MOGELIJKHEDEN

Met Bernard Voorzichtig was ik alleen tekenaar, het verhaal beschouwde ik niet als mijn zaak, dat was Mártins zaak. Het is een soort luiheid die mij eigen is: zodra iemand anders een bepaald deel voor zijn rekening neemt, voel ik me niet meer verplicht me daarmee bezig te houden. Maar als ik nu zelf ga schrijven, dan is het verhaal óók mijn zaak en worden verhaal en beeldende uitwerking van het verhaal gelijkwaardige dingen. Ik verwacht dat de tekening meer ondergeschikt wordt aan het verhaal, dat er een hechtere band komt tussen tekening en verhaal. In ieder geval, dat hoop ik.
Ik wil me in mijn verhalen zo min mogelijk beperken in de mogelijkheden. Dat betekent waarschijnlijk dat ik mijn verhalen in onze tijd zal laten spelen, hoewel ik ook weer niet zal zeggen: 'Op een mooie ochtend in mei van het jaar negentienhonderdzoveel...'. Als je je verhaal in het verleden situeert, houdt dat in dat je geen auto's kunt gebruiken, terwijl je in onze tijd nog wel paarden kunt gebruiken; zelfs een koets kun je nog gebruiken. Als je je verhaal in het heden plaatst, kun je bovendien altijd nog terug door ze in de tijd te laten reizen. Je moet niet zeggen: het verhaal speelt nu en er kan dus alleen gewerkt worden met de mogelijkheden van nu, dat ook weer niet, want je kunt een tijdmachine laten uitvinden, die nu toch ook niet bestaat. Je kunt alles uit laten vinden wat je maar wilt. Van een strip vind ik belangrijk dat die strip een bepaald karakter draagt en je kunt zeggen: het karakter wordt gemaakt door een bepaald tijdsbeeld dat je wilt gaan behandelen. Maar je kunt ook zeggen: het karakter ligt uitsluitend aan de wereld die de figúren oproepen, bijv. in mijn nieuwe strip de agent en dat manneke en die Benevoet. Als je dan pakweg twee, drie verhalen hebt gelezen, is er toch een bepaalde sfeer die dat verhaal kenmerkt en dat geeft het verhaal zijn eigen karakter; daar hoef je dan geen bepaald tijdsbeeld voor te nemen. De figuren, daar gaat het eigenlijk om, die zijn het belangrijkste. Suske en Wiske zijn ook alleen maar figuren, die sjouwen door alle tijden heen en toch is het een karakteristieke strip: het heeft karakter en dat komt alleen maar door de figuren en wat de maker daarmee doet.

ESTHETIEK

Wat ik in mijn tekeningen wil bereiken is een bepaalde esthetiek, het moet op een bepaalde manier, ook wat de vlakverdeling betreft, glad zijn, het moet esthetisch verdeeld zijn. Dat streef ik na, maar ik streef niet esthetiek om de esthetiek na. Ik heb wel eens van iemand het verwijt gehad: ja maar, jij bent zo esthetisch. Dat is niet waar; ik vind mezelf wel esthetisch, maar ondergeschikt aan de degelijkheid, dus esthetiek om de degelijkheid en niet esthetiek om de esthetiek. Op een bepaalde manier moet het er een beetje oogbaar uitzien.
Ik kan mezelf moeilijk plaatsen ten opzichte van andere tekenaars

Ik heb van sommige tekenaars wel eens het gevoel dat ze tekenen op de manier van: dit figuurtje moet hollen, nou ja, dan teken ik het maar hollend, maar verder ook niet, dat is voldoende. Het zijn eigenlijk een soort funktionarissen. Maar ik wil er toch wel een zekere ekspressie in leggen, als iemand holt, moet hij ook écht hollen. Je hebt ook tekenaars die van zichzelf weten dat ze een bepaalde ekspressie niet kunnen tekenen, maar daar dan een bepaald vormenspel tegenover stellen, dat hen eigen is. Bijv. Dick Tracy, die tekenaar daarvan kan echt geen ekspressie uitdrukken, maar hij heeft het helemaal gegooid op een bepaalde karakteristieke vormgeving, waardoor de strip toch weer opgetild wordt.
Er zit een zeker gevaar in, als je er bepaalde dingen in wilt brengen, die je zelf waardevol vindt: je kunt dan gemakkelijk in de klinsj komen met het verhaal, met het overbrengen van wat je bedoelt. Mensen die niet zoveel in hun tekeningen willen leggen, hebben die moeilijkheid niet. Je moet jezelf goed in de hand houden, je moet blijven schipperen tussen kommuniceren en het zelf zo mooi mogelijk maken. Ik wil blijven proberen er toch iets in te leggen, want dat kan ook wel, je kúnt er dingen in doen, die je zelf als tekenaar ook erg leuk vindt. Het is niet onmogelijk, maar ik heb er wel veel moeite mee. Elke keer denk ik weer: nu heb ik het, nu weet ik wat de moeilijkheden zijn; en verdomd, de volgende keer blijkt dan toch weer dat het niet helemaal juist is geweest. Maar op een gegeven moment zal dat toch weer helemaal wegebben, dan is er toch iets bereikt, waarvan je kunt zeggen: ik ben in veilig gebied geland. Ik weet niet hoelang dat nog gaat duren. Het enige dat je kunt doen is aan de gang blijven.

gedeelte uit proefstrip

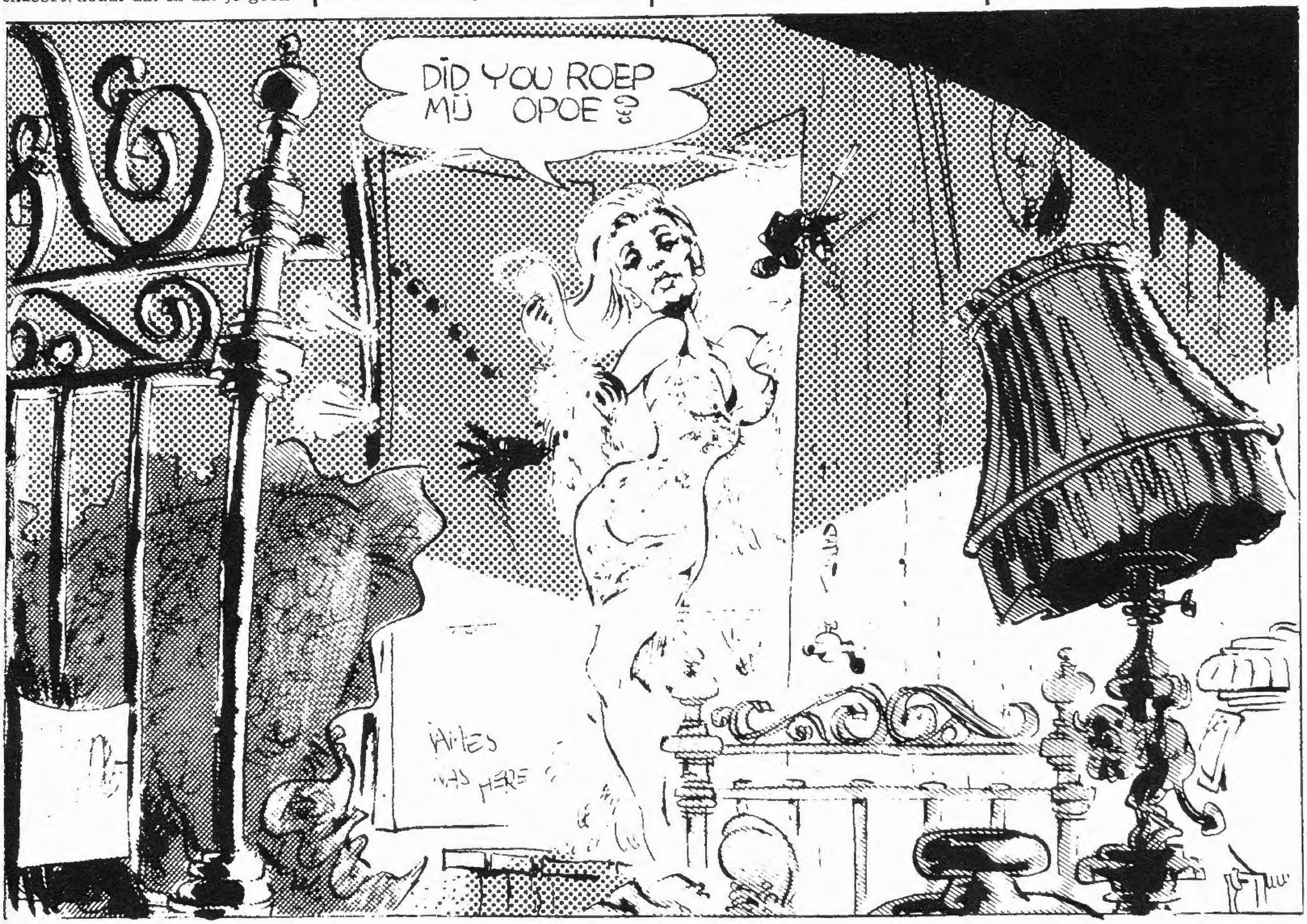

uit 'James Bont in statu nascendi'

WAS DÁT NOU ALLES ?
— DAT ENE VERHAAL ?
IK DACHT DAT WE NOG MÉÉR AVONTUREN ZOUDEN BELEVEN !

HELAAS, MENEER — DAT HEEFT NIET ZO MOGEN ZIJN ....

... MAAR VAN ÉÉN DING KUNNEN WE WEL VERZEKERD ZIJN : STRIPSCHRIFT HEBBEN WE GEHÁÁLD !

© UNRES